

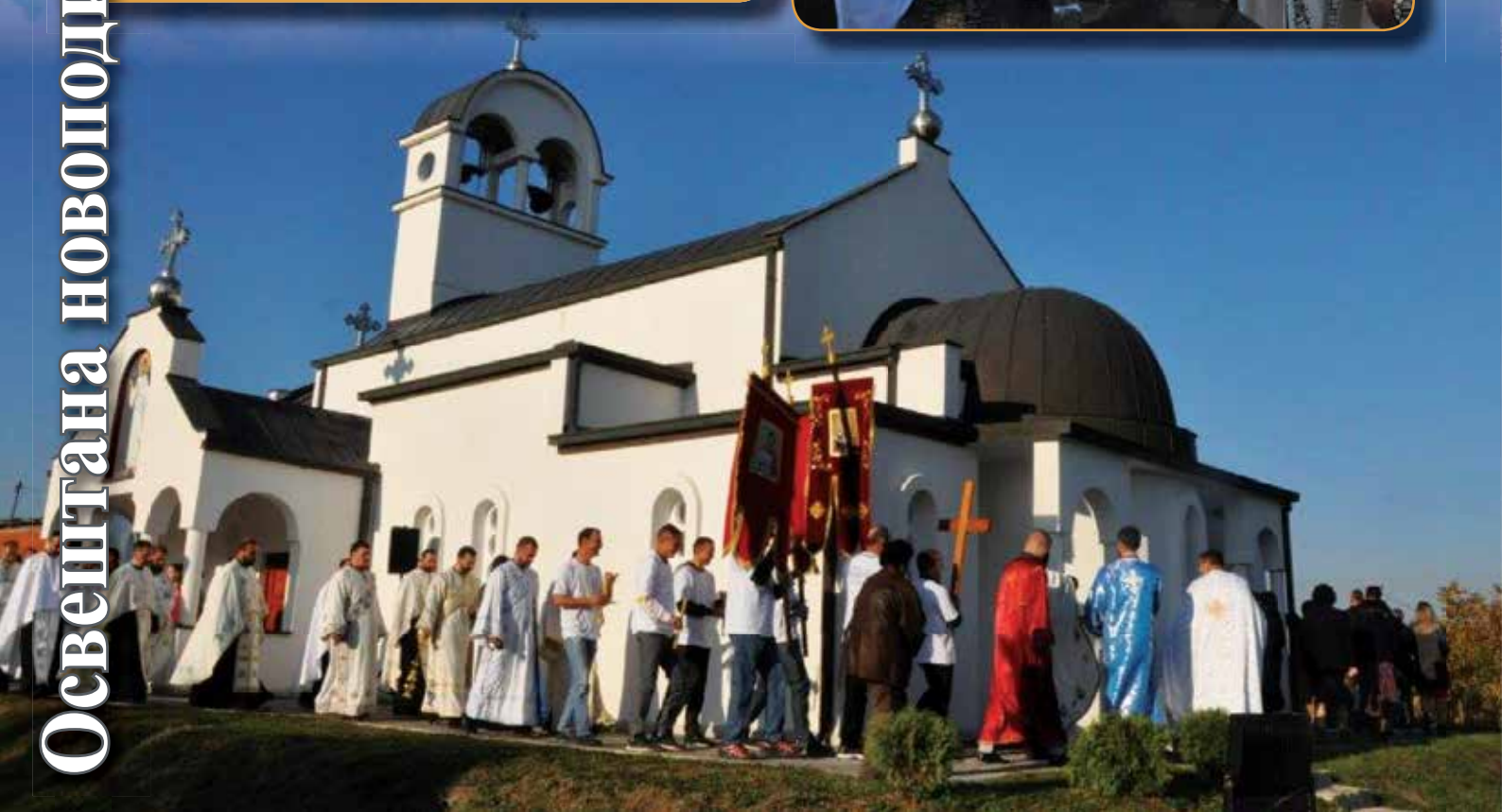
*Освештана црква
у Белосавцима*

*Прослављена седамдесетогодишњица
оснивања Шумадијске епархије*

фото репортажа

Освештана новоподигнута црква у Белосавцима

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ 234 Каленик

Осветлана црква у Белосавцима

Излази са благословом Његовог преосвештенства епископа шумадијског Господина Јована

Година XXXVIII, Број 6, (234), 2017.

Издавач:
Српска православна епархија шумадијска

Излази:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ, Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

Митрополит Вениамин (Федченков)
Оваплотио се... и постао човек. И који је распет за нас... *стр. 2*

Никодим Скретас, архимандрит
Свети Симеон Солунски *стр. 4*

Седамдесет година Епархије шумадијске *стр. 11*

Гордана Јоцић, Државницима је важно мишљење Цркве.....	16
Горан Мићић, Познање истине и вера у Бога.....	18
Осветлана новоподигнута црква у Белосавцима.....	19
Литургијско сећање на новомученике крагујевачке.....	29
Негослав Јованчевић, Пренос моштију Светог краља из Каленића у Студеницу....	30
Снежана Цанковић, Некадашња црква Светог Николе Мирликијског у Смедеревској Паланци.....	34
Залагање за заједничко добро.....	36
Ксенија Лученко, Острво откровења.....	38

Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована
Дечија страна

Главни и одговорни уредник: **Никола Миловић, протојереј**
Заменик главног и одговорног уредника: **Негослав Јованчевић**
Редакција: **Др Зоран Крстић, протојереј - ставрофор, Милић Марковић, протојереј, Марко Митић, протојереј, Рајко Стефановић, протојереј - ставрофор, Драган Икић, јереј, Небојша Младеновић, протојереј, Владан Костадиновић, јереј, Гордана Јоцић**

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,
e-mail : **n.milovic2@gmail.com**
Дизајн и прелом: **Дејан Манделц**

Митрополит Вениамин (Федченков)

ОВАПЛОТИО СЕ... И ПОСТАО ЧОВЕК. И КОЈИ ЈЕ РАСПЕТ ЗА НАС...

Поштовани оци и браћо! Овако Црква поје у Символу вере. Одмах иза рођења Сина Божијег, она истог часа подсећа на Његова страдања, распеће и смрт. И ми, нарочито свештенослужитељи, поздрављајући сада једни друге, замислимо се над страдањима Рођеног нас ради. Ово неће бити случајна беседа ван везе са празником Његовог рођења, већ напротив, догађаји су неразрушиво, тесно повезани један с другим. Вертеп и Голгота – то је почетак и крај једног дела – спасења човечанства.

Ретко ко успева да се замисли над везом ових догађаја. Међутим, сви знамо да је Његово Рођење пропраћено страдањима. Само у виду изузетне радости Боговаплоћења скоро да не примећујемо жалости које прате Рођење Христово. А у ствари су радости и жалости почеле истовремено.

Оваплотио се Творац света и није нашао себи места за рођење, чак ни у простој сеоској кући, чега се обично не лишава ни најсиротија мати.

Извор света сам се рађа у жалостима, које почињу од пелена.

У осми дан, када Га Марија Дева приноси у храм на обрезање, Симеон Богопримац пророкује о томе да ће Младенац бити предмет спорова на земљи: једнима ће бити на спасење, а другима на пропаст. А Мајци је изрекао

горко предсказање: „И Теби самој оружје ће пробити душу!” После је Он сам рекао људима: „Не мислите да сам дошао да донесем мир на земљу; нисам дошао да донесем мир него мач. Јер сам дошао да раставим човека од оца његовог и кћер од матере њезине... И непријатељи човеку постаће домаћи његови” (Мт. 10, 34–36).

Рекао је да ко хоће да пође за Њим, тај, слично Њему, треба да узме крст свој и кене за Њим (уп. Мт. 16, 24–26).

И свој крст понео је од рођења. Ирод ће тражити да Га убију, као тобоже конкурента за царство земаљско, и, не нашавши Га, побиће невинне младенце... Ови првенци – мученици за Христа, пророчки предсказују стотине хиљада, милионе духовних „младенаца”, то јест простих душом и невиних хришћана, чија ће се крв проливати на земљи непрекидно чак до краја света.

А сам Богомладенац уочи погубљења младенаца витлејемских био је принуђен да тражи спасење у бекству: по заповести анђела, Он је са Мајком, тобожњим оцем Јосифом и његовим сином од прве жене – Јаковом побегао у Египат; потом ће се вратити у Јудеју, а одатле удаљити у Назарет.

У тридесетој години изићи ће на крштење и проповед. Од тог доба једни ће поверовати у Њега, а други омрзнути, и убрзо ће подићи камен да би Га убили, пошто Он „издаје” себе за Сина Божијег, за Бога (види: Јн. 10, 31; 11, 53).

А потом Га узносе и на крст, као преступника, уз повике: „Распни Га, распни!”

Он је такав крст трпео од витлејемске пећине до Голготе...

После Њега „мач” страдања преноси се и на његове следбенике: на почетку мучења нових „младенаца”, потом простих хришћана, 300 година! Потом духовно мучеништво хиљаде и хиљаде подвижника Египта, Палестине, Сирије, Атона, Русије – како мушкараца, тако и жена, у манастирима и пустињама; након њих – подела Цркве; даље – одвајање протестаната, секташа; на крају, безбожје у западним земљама и код нас!

И ево тако готово две хиљаде година!

Откуда то? Зашто? Ко је крив? У чему заправо?

Многи су поставили и сада постављају ово питање... И ево, пре неки дан један млади хришћанин прича како се на путу у вагону изнова покренуло ово питање: зашто?

Зар ми учимо нечему лошем? Зар хришћанство заповеда ратове и отимачину? Зар учимо непокорности властима? Шта је лоше у нашој вери? Ни противници нису могли да одговоре на то... А они који саосећају – њих је била већина међу онима који се слушали спорење – радовали су се томе што млади хришћани храбро и срчано бране своју веру.

И пред нама, оци и браћо, стоји ово питање: зашто?

Црквени историчари раног хришћанства, не само западни, него и наши православни, укључујући најученије, обично се позивају на природне узроке: на разликовање духа Јудејаца и хришћана; на подривање многобожачког идолопоклонства хришћанским учењем о Оваплоћеном и Васкрелом Христу; на подривање тобоже државних закона империје; на рушење јединства и целовитости друштва; на некакве мистерије Тела и Крви итд.

Али задивљујуће је до сада како нико ни у богословијама, ни у академијама нашим, ни у богословским књигама не говори и није говорио о главном узроку страдања Христа и хришћана?!

(уп. Еф. 2, 2), имао власт смртну (уп. Еф. 2, 14). Христос Господ дошао је на земљу управо ради тога „да би разрушио дела ђаволова”, каже вољени Христов ученик Јован (1Јн. 3, 8).

То не кажем ја, већ сам Господ и Његови апостоли. Ево где је узрок! И зато се чудим и чудим што наши црквени историчари о томе ћуте, као о неостојећем и небитном, док Реч Божија учи другачије. Ово се тиче саме суштине и циља Христовог доласка, а не нечег другостепеног.

Црква Христова у свом богослужењу јасно указује на „рушење дела ђавољих” као на циљ Боговаплоћења. Ево шта она говори: „У ад Божанствени силазак Твој, Христе Боже, мртвима живот јави: Ти си непријатеља власт свезао доле, Ти, Благи Господо, дошао си да убијеш ратника”, то јест врага непријатеља. „Повреди се улици враг, видећи Бога као младенца како лежи у јаслама слабим, и чврстом руком Божанственом убија се, за спасење нас који појемо: избавитељу Боже, благословен си” (Канон на повечерје Претпразништва Рођења Христовог, песма 7). Ова борба ратника против Христа и Његове Цркве наставиће се до краја света, док Христос „укине свако поглаварство и сваку власт и силу”, док Он „положи све непријатеље под ноге своје” (1Кор. 15, 24–25).

И ову борбу нарочито ће имати прилике да пронесу у свету пастири Цркве, настављачи дела Христовог. То је јасно. Тако је предсказао својим ученицима на последњој вечери:

„Ако вас мрзи свет, знајте да је мене омрзнуо пре вас. Опомињите се речи коју вам ја рекох: није слуга већи од господара својега. Ако мене гонише, и вас ће гонити; ако моју реч одржаше, и вашу ће одржати” (Јн. 15, 18, 20). Када је то „пре рекао”? Још када је послао своје апостоле на проповед. „Нема ученика изнад учитеља својега ни слуге изнад господара својега. Доста је ученику да буде као учитељ његов и слуги као господар његов” (Мт. 10, 24–25). Зато „не бојте их се!”... „Не бојте се: ви сте бољи од много врабаца”, а „па ни један од њих не падне на земљу без Оца вашег. А вама је и коса на глави сва избројана” (Мт. 10, 31, 29–30). „Сваки који призна мене пред људима, признаћу и ја њега пред Оцем својим, који је на Небесима” (Мт. 10, 32).

Ово је обећано не само апостолима и свештенослужитељима Цркве, него и уопште хришћанима. Дакле, и вама, православни људи, „браћо” Христова. И ви се не чудите и не бојте се!

Овome нас учи Црква у први дан Његовог Рођења, после анђелског славословља, када приповеда о доласку мудраца и о потоњем убијању витлејемских младенца. И треба се радовати овome! И апостоли, када су их „убијали” у име Христово, радовали су се, што се „удостојише да приме срамоту” (Дап. 5, 40).

Превео са руског Горан Дабетић

О чему управо? Ево, замислимо се сада над овим.

Ко је први отворено почео да искушава Христа у пустињи, после крштења? „Тада Исус би изведен Духом у пустињу”, говори нам Јеванђеље, „ради искушавања од ђавола” (Мт. 4, 1). И „четрдесет дана је био искушаван од ђавола” (Лк. 4, 2).

Зашто су неверујући Јевреји прогнали Христа? „Зашто ви”, пита их Христос, „не схватате речи моје? Зато што не можете слушати речи моје. Ваш отац је ђаво; и ви хоћете да испуните похоте оца вашег. Он је био човекоубица од искони и није стајао у истини. А када вам ја говорим истину, тада ми не верујете” (Јн. 8, 43–45). Ево где је извор неверовања... Ево ко се бори против Христа – борио се од Витлејема до Голготе. И тек је уочи крсног распећа Господ рекао својим ученицима: „Сада ће кнез овог света бити изгнан напоље” (Јн. 12, 31). „Кнез овог света је осуђен” (Јн. 16, 11). Кнез света, који је господарио пре Христа над светом

Никодим Скретас, архимандрит

СВЕТИ СИМЕОН СОЛУНСКИ

Из књиге „Простор и време у литургијском богословљу Симеона Солунског, реализам и символ“

У литургијским истраживањима науци о богослужењу Православне Цркве опште прихваћен је став да је Свети Симеон, архиепископ солунски († 1429), највећи литургиолог и мистагог Цркве из позновизантијског периода. Знање које је поседовао и лични дар за тумачење Православног богослужења исказани су у његовим литургијским списима са проицијивношћу, искреном вером и побожношћу, у којима је на језгровит начин обухваћено свеукупно литургијско предање које му је претходило, али и у којем су на благодатан и непоновљив начин поново преточени историја и теологија богослужења.

Свети Симеон је рођен у Цариграду средином 14. века или нешто доцније. Симеоново порекло из царског Града посведочено је у химнографским саставима које је написао у част свог суграђанина и имењака Светог Симеона Метафраста¹, кога је побожно поштовао и ценио, као и у част Светог Стефана Новог Мученика града Константиновог.

Према недовољним сведочанствима која поседујемо о његовом животу, Свети Симеон је примио монашки постриг и истакао се животом у монашком чину, служећи и као јеромонах у манастиру свог покајања, за који није сасвим сигурно да ли је у питању надалеко познати манастир Ксантопула (Ξανθοπούλων). У сваком случају, савршено

познавање типика Велике Цркве и чувеног азматског-парохијског предања из Цариграда, као и његов детаљан опис и Симеонова очигледна задивљеност њиме „сведоче о клирику који је дуго времена служио“ (према овом богослужбеном поретку) „и живео на патријаршијском двору“².

Подробно познавање Светог Писма, што се може видети на основу честог и постојаног цитирања у свим Симеоновим делима, а посебно у његовом литургијском опусу (*Молитве* и *Химне*), добра монашка, исихастичка, аскетско-подвижничка припрема и темељно духовно усавршавање, задовољавајуће класично образовање, али пре свега мудрост по Богу која му је значајно помогла у његовом пастирском и просветитељском раду у Цариграду, лично указано поштовање од стране цара Манојла II Палеолога и врло вероватно његово сврставање плејади чувених теолога из тог доба, окупљених око цара-богослова (крај 14. – почетак 15. века), као што су то били монах Јосиф Вријеније, Јован Хортазмен, Игњатије – касније епископ Силиврије, Нил и Никола Кавасила, Макарије Макрис, коме Симеон и упућује посланицу, и Марко Евгеник – који делају и богословствују у данима одјека победе Православља и његовог изворног исихастичког предања – а превасходно христоподражавајуће смирење овог богоносног оца, припремили су га да долично преузме архиепископски трон у Солуну у веома тешким, бурним, невољним и опасним временима.

Царевина крвари. Реке крсташа које су се сливале, неподношљиви притисци са Истока и Запада, једни за другим упади Турака и постепени пад одбрамбених граница на периферији Царства, одсуство унутрашње повезаности уз непрестане братоубилачке сукобе владара, непријатељство између „унијата“ и „противника уније“ што је за последицу имало поделу у народу, насилна исламизација хришћанског становништва, очекивање најезди других варвара из околине, опустошење села, бекство многих учених људи на Запад, опадање и пропадање образовања, тешки услови живота и економско слабљење наговештавају коначан крај.

Одраз у малом целокупне ове ситуације огледа се и у државном, војном, социјалном и духовном животу Солуна у време када Симеон преузима своју пастирску дужност, претходно бивши рукоположен и из Цариграда упућен да наследи свог претходника Гаврила Солунског (1416/17). Тамо су га дочекале тешке околности, неспокојство и невоље, посебно након 1422. године и доцније; најезде непријатеља, одсеченост града услед опсада, велика глад и куга, суша и земљотреси, неслога и подељеност становништва по питању предаје града или, пак, његове одбране до краја, неподношљива млетачка владавина (1423–1430), сукоби са утицајним људима у граду проузроковани Симеоновом одговорном управом, незадовољства и напетости, као и проблеми и бриге настали услед његове болешљиве природе и крхког телесног здравља³. Своју свету душу Свети Симеон је предао Господу „изненада“, средином септембра 1429, шест месеци пре коначног заузећа Солуна од стране Турака.

Када је реч о личности и делатностима архиепископа у возљубљеном му Солуну, упркос његовој болешљивој природи и различитим спољашњим узнемиравањима, блажене успомене професор Литургије Јован Фундулис, који је у току читавог свог живота проучавао и истраживао дело Светог Симеона, карактеристично пише: „Развио је изузетно значајну делатност на свим пољима своје пастирске одговорности, поучавајући речју и посланицама, покушавајући да олакша невоље сиромашних, а пре свега је великом ревношћу и љубављу настојао да подстакне и побољша литургијски поредак и живот у храмовима своје епархије. Његов свеукупан списатељски опус, изузев дела

настао

О свештенству (Περὶ Ἱερωσύνης), је у Солуну. Из бројних података које износи у својим делима, можемо створити тачну слику о његовој разгранатој делатности и ауторитету који је уживао у самом Солуну и изван њега, као филозоф о 'оном божанском'. Многа његова дела су упућена адресатима на Криту, Цариграду, Кесарији, Светој Гори итд., а односе се на теме и на питања која су му они поставили. Његово литургијско дело је заиста јединствено: било да се тиче тумачења свештених обреда и Светих тајни, било да је реч о обогаћивању богослужбених последовања молтвама и химнама ради попуњавања постојећих празнина, било да је за циљ имао добар црквени поредак и његово очување, као и излагање и побољшање предањског богослужбеног поретка. Исто је тако јасна његова дубока и непоколебљива вера у Бога, његова посвећеност и љубав према богослужењу, његов чист ум, оданост православном исповедању вере, будно старање о духовној храни и служби ради спасења народа Божијег, а посебно његово христоподражавајуће, нелицемерно смирење.⁴

Када је промлетачка странка септембра 1423. године (након прве турске опсаде Солуна у јуну 1422. године) предала град Млечима, изашли су на видело оштроумност и преговарачке способности архиепископа. Он је уравнотежио прилике прилагодивши се захтевима времена како би сачувао Род и Цркву и обезбедио елементарне, али врло значајне привилегије у односу на присуство Латина у Солуну, које је уносило узнемиреност, а понекад је било обојено и деспотизмом.⁵

Свети Симеон је требало да се, изузев друштвених и политичких околности, ухвати у коштац са пастирским и литургијским проблемима који су се односили на клир и народ солунски, поредак и благообразност (τάξι καὶ εὐσχημοσύνη) литургијских сабрања, ревност према „божанственим Тајнама“ (πρὸς τὰ θεῖα) и духовном усавршавању хришћана, жигосање и исправљање онога што је рђаво, обогаћење јавног богослужења и објашњење смисла савршаваних чинопоследовања путем непрестаног поучавања и писања промишљених и

мудрих литургијских списа. Управо у оквиру претходно казаног он трага за „смислом“ (νοῦς) заједничке молитве овде и у оностраном (τὸ ἐξῶ καὶ τὸ ἐλέκειν), у ововременом и оном вечном, у овом „сада“ и у оном „увек“ у животу и литургијском доживљају верних, у реализму савршаваног (σὸν τελεστικὸ ρεαλισμό) у садашњем времену и чулном простору, али и у непрестаним симболичким усхођењима ка умном, небеском простору и бескрајном времену Вечног Царства.

Као угледан познавалац богослужења (λατρεολόγος) био је реалан, али истовремено и визионар словесне службе „у Духу и истини“⁶, једног побожног и ваљано уређеног богослужења, свесносазнајног и лично доживљеног,

које не може а да апсолутно не одбаци сваку непобожност и празноверје, свако магијско схватање или, пак, умишљену слободоумност, сваку равнодушност и занемаривање предањских израза Светих Отаца и Цркве у вези са местом и начином заједничког богослужења верних. Често пута и на веома потресан начин наглашава литургијска извитоперења и исцелитељно их исправља осликавајући на најреалистичнији начин стање тог времена и истинске проблеме, посветовњачен менталитет или разметљиву ексцентричност богаташа и кнезова, са чиме је требало да се суочи. „Ромејском царству“, пише, „дакле, оном православно, беше допуштено од Бога да се скруши због грехова јер није сачувало вољу Божију Цара свих, Исуса Христа, упавши у узношење и гордост, раскошан живот и угодности, многобожачке нечистоте и неправедна дела, присвајањем

оног што припада сиротима и њиховим прогонствима и пренебрегавањем онога што је црквено. Ово се, дакле, догодило и скоро свим побожним људима нападом лукавога, и овако се зби, као што Павле каже говорећи: 'у последње дане биће људи самољубиви, сластољубиви, неузддрљиви', као и следеће и последње, 'који имају изглед побожности, а силе њезине су се одрекли'. Зар није тако данас, брате? Ко од верника живи управо као верни слуга Христов? Ко живи хришћанским животом? Ко од архијереја беспрекорно чува архијерејство? Где је ревност епископа? Где учење учитеља? Где чистота живота? Ко од свештеника чува неповређеним благодат свештенства? А монах благодат монаштва? Зар нисмо сви застранили? Ко се, дакле, диви благодати свега што се ради нашег спасења догодило? Зашто су подигнути храмови? А манастири? Зар не да би били радионице спасења? Сада, као што каже Христос, домове Божије начинисмо пећинама разбојничким; и ми монаси и ми свештеници отимамо оно што је свето, живимо нечистим животом, идиоритмијски; занемарујемо молитве, рођацима и пријатељима и онима који нам долазе лукаво продајемо оно што је Божије, грешећи више и од неверника који одбацују светињу, будући да смо верници а према ономе што је божанско односимо се са ниподаштавањем“⁸.

Примећени преступи у храмовном простору и за време богослужења побуђују Светог Симеона да постави границе, да одлучно затражи чување савршаваног поретка, да исправља самовољно служење (ἑθελοθρησκεία) и високоумно славољубље лаика према првенству у односу на свештена лица и монахе за време сабрања. „А у олтар улазе удостојени свештенства и они изабрани у службу вечном Цару, па стога ни једном другом не дозвољавај улазак у олтар, већ после њих по реду постави монахе, а после њих лаике и немој гордима допустити да се изругују светињи, који будући безумни улазе и показују пред бестрасним и божанским своје страсти; и уместо да се освећују осуђени су и достојни одвраћања; они желе да се причешћују божанским даровима према роду неблагородном, и да им дозвољавамо да седе на зачељима према њиховом богатству, њима који се гаде сиромаша и на свет-

ски начин се понашају, према светској власти... Да се не хвали телом ма ко да је, јер је од земље; и колико год се од земље богатиш то више за собом повлачи пропадљивост; но знајући да си лаик и да немаш благодат свештенства, нити си, пак, изабрао монашки чин, скруши се и постани судија праведни; и будући да ниси ни свештеник, нити један од монаха, као лаик прилази праведном и чистом и једином Судији. И будући да си лаик, молећи се, гледај ко је од тебе морално бољи од лаика и ко је чистији. 'Јер Бог не гледа ко је ко' и ко је већи пријатељ Богу него ти', и по овоме можеш да закључиш о оном [што се дешава] у царским палатама. Ако цару прилазе само пријатељи цара, тим пре ће Богу бити ближи Његови пријатељи. Дакле, грешиш ли, прилази као онај ко греши, и не иди пре монаха, понашајући се смело у односу на њих, јер

сам у свету видео људе најплеменитијег рода, који мудри будући у односу на оно што је божанско, дају предност обичним монасима при прилажењу и узимању антидора и освећене водице; и немој себе стављати испред клирика, већ остај у свом чину у ком јеси, и са смирењем седи и стој и Господу прилази. Јер 'Бог се гордима противи, а смиренима даје благодат'.¹¹ Но, нека ово буде довољно [речено] о поретку у Светој Цркви а који одражава небески поредак, као и о страху Божијем у односу на оно што је божанско'.¹²

Поредак (τάξις) у последњој реченици из овог цитата, нема просто неки привремени циљ – некакву обавезу чувања у времену садашњем савршаваног доброг поретка. Он за Светог Симеона надилази ово садашње и земаљско. Узводи ка вечном и небеском. Тај поредак у типолошком смислу, симболички и анагошки, али не и теоретски, емоционално, фантазмично и умишљено, „опонаша“ небески поредак. Ово „овде“ и ово „сада“ у божанственој Литургији узводи ка небеском и вечном богослужењу несместивог и вечног Бога. Литургијски простор и литургијско време се проширују и продужавају у бескрајност створеног света и бесконачност вечности. Међутим, ово не би било могуће да се схвати и доживи без литургијске типологије и без симболичког и анагошког језика православног литургијског предања.

Међутим, овај „поредак“, будући сачињен од побожних обредословља и уједно поиман и богословствован благодарећи симболичним узвођењима, није за мистагога архиепископа солунског нешто мало и безначајно. Са истинским болом душе и изузетном пастирском забринутошћу он тугује над непобожним нарушавањем поретка и немудрим или, пак, гордим занемаривањем литургијске благообразности. „Сада се“, пише, „богопоштовање због немарности пренебрегава и укида се све што је у вези са поретком; све је измешано и рушење поретка се у исти јарам упреже са гордошћу, а са њима и жеља за богатством, и кроз сваку врсту страсти већ преовлађује светски начин размишљања, а не предање и светитељски дух. Међутим, многи немудро размишљају и о оном што је божанско, или боље рећи размишљају неразборито. А шта је ово, кажу, а шта је оно? И зашто и лаика унутра (мисли се на олтар) не уводити? Зар није хришћанин? Да, хришћанин је, брате, али није свештеник. Једно је свештеник, а друго лаик. Ако то ништа не представља, и лаик ће, дакле, крштавати и служити и у Свети жртвеник улазити. (365. поглавље/кеф. ТEE') Но, зашто тако говорим? Они који све осујећују и чине измешаним не правећи разлику између оног што је свето и несвето, и ово се усуђују да чине: и у Свети олтар недостојнима олтара допуштају да улазе, и без архијерејског печата заповедају им да читају Свештена Писма Цркве. И то се у толикој и веома рђавој мери распостранило да је нарушавање поретка узнатрало до тог степена да многи не осећају потребу да имају свети печат, већ само пред рукоположење, тек тада га траже, као да је то какав обичај, и тада га примају. Човече, зар сматраш да је ово нешто безначајно? Дакле, занемаривање ороса Светих Отаца који су нам одозго предати? Ништа није без значаја у Цркви великог Бога и Спаситеља нашег Исуса Христа. Ништа није без разлога јер је Црква од истог тог Живог Логоса. Стога, све је постало са највећим разлогом. Како се, дакле, неко усуђује да све оно што је са разлогом постало и што је Божанско остави због својих унутрашњих порива или нагона? И да себе представља као законодавца који ово укида? Зар не знаш да поредак све одржава у

заједници, као што је написано? И да Бог није Бог немира, као што рече богоречити (апостол Павле), већ Бог мира и реда? Зар небески поредак не постоји и у Цркви? Стога немој нарушавати поредак одозго дат, већ буди онај ко га чува и ревује за њега према сопственим могућностима, и немој само настојати да све оно што си примио утврдиш, већ и да свештеним додацима увећаш и украсиш, као [што чињаху] и наши Свети Оци. Бори се, дакле, за свештени поредак да велику плату добијеш од Бога, као онај ко љуби красоту дома Божијег и чува свети поредак. И даје предност другима, сходно њиховом достојанству, дакле онима који имају свети печат, за време стајања, причешћивања, примања антидора и освештене воде и при поклањању светим иконама и Пресветом Крсту¹³.

Свети Симеон се из ових разлога борио за „свештене поретке“, ревновао је свим својим снагама за њихово очување, заволео је богослужење Бога Светог, и неуморно је радио на благообразности евхаристијских и молитвених сабрања верника. Обогадио је, улепшао, учинио сјајнијим, увећао и украсио службе Цркве похвалним и богословским црквеним химнама, док је молебне литије народа и клира улепшао славословним, захвалним и прозбеним молитвама. Ову будну бригу и старање око свештеног клира и народа Божијег, као и око благољепија цркава његове епархије и у њима савршаваној словесној служби, описује смирено у својој *Апологији*. „И мада нисмо пропустили да, према нашој снази, деламо, старајући се о добром поретку у црквама, установљујући свештена сабрања, старајући се да буду озбиљни (исправни) свештеници, хитајући да подижемо свештене домове, побуђујући вас сталним поучавањима на јеванђелски пут, помажући и побуђујући молитвама, литијама и све-

тим службама на умилостивљење Божије, а Христа ради, дајући благодаћу Христовом – не узимајући притом икакав дар, већ уз свако испитивање и пажњу – свештенство онима који су се показали достојнима, подстрекујући нашег у свему преуспевајућег владара града – Господ је сведок – постојаним предлозима и саветима, уз сву чистоту и ревноност и праведност заступасмо судове не удаљујући се од истине.“¹⁴

Низање једног за другим дугих, али по нашем мишљењу кључних и изузетно важних цитата који су претходили, није имало за циљ да наш увод само оптерети изворном, упечатљивом грађом. Ови текстови, с једне стране, одсликавају (политичко, морално, духовно, литургијско) стање времена у којем је живео Свети Симеон у Солуну, а с друге стране, његову пастирску бригу и, на крају, његово виђење Литургије. Бивајући духовни заљубљеник у истинско богослужење Богу Светоме, он га је и практиковао и о њему поучавао на најбољи начин: са знањем, спознајом и смирењем, дубокоумношћу, побожношћу и даром за тумачење. Карактеристике овог његовог возљубљеног сагледавања Светог богослужења, као и Симеоновог цело-

купног дела које се односи на Свето богослужење, као што је то језгровито сажео његов проучавалац, блажене успомене професор Јован Фундулис, јесу следеће:

а) савршено поштовање и постојано држање наслеђених и у предању Цркве утврђених литургијских типова.

б) трагање за њиховим правим смислом, као и њиховим систематским и исправним историјским и духовним тумачењем.

в) промишљена употреба симболичког и мистагошког тумачења, чиме се открива „смисао“ (νοῦς) светих симбола кроз које верник усходи од оног видљивог ка умном.

г) савршавање свештених последовања са пажњом и побожношћу и, упоредо са тим, спознајом њихове важности и смисла, како би оне на тај начин постигле свој циљ: дакле, освећење свештеника и народа.

д) разликовање литургијске праксе свештених манастира и парохијских храмова, што неизбежно условљава као законите њихове постојеће међусобне разлике, нарочито узимајући у обзир принудно настала скраћивања у парохијским храмовима.

ђ) претходном начелу блиско је прилагођавање свештених аколутија, с мером и мудрошћу, потребама пуноће Цркве, посебним условима живота верног народа, потом захтевима епохе, али и снисхођење народним слабостима и немарношћу.

е) подстрек за стварање нових литургијских текстова, молитви или химни, као и њихово увођење у предањске литургијске књиге у циљу њихове допуне, побољшања и обновљења.

ж) поштовање локалних литургијских предања и обичаја и њихово очување, уколико нису у противречности са исправном вером и тачним литургијским поретком.

з) Препознавање и одавање признања једном главном центру који се одликује чистим литургијским предањем, и то не да би појединачна литургијска предања била угушена или да би се постигла лоше замишљена литургијска једнообразност, већ ради прецизирања оног исправног, предањског и оног што треба да се врши.

Циљ ове монографије не огледа се у томе да буде један нови, општи опис литургијског учења Симеона Солунског. То је на најбољи начин урадио, као што смо то више пута нагласили, истраживач и проучавалац дела Светог Симеона, Јован Фундулис. Истражујући звезде васељене и бисере на дубини светосимеоновог пребогатог литургијског ауторског опуса, али и његовог непревазиђеног доприноса у ерминевтичким и богословским схолијама, ми ћемо наше интересовање усмерити ка истраживању постојања, употребе, циља, садржаја, смисла и увођења од опажајног ка умном, дакле ка истраживању улоге симбола у Православном богослужењу, која је веома богато и на непоновљив начин забележена и протумачена од стране овог светог мистагога Цркве.

После нашег општег осврта на символ у првом поглављу, а посебно на литургијски символ, на основу мистичког тумачења Светог Симеона, спроводимо у дело колико је могуће, исцрпно испитивање, с једне стране, литургијског простора, а с друге стране, литургијског времена у оквиру видљивог обредословља, али истовремено и његових умних и симболичких узвођења. У другом поглављу биће проучавани: творевина као простор у којем човек живи, Свети храм као место словесног и мистичког богослужења, просторни распоред и симболизми његових појединчаних делова, као и све оно што бива савршавано у њему, видљиве свештене стварности, свети сасуди и предмети, који су смештени у дому Божијем као свештеном простору молитве. У наредном, трећем поглављу нашег рада, биће разматрано значајно питање о литургијском времену. Отуда ће бити проучаван: однос вечног Бога, човека као ограниченог бића и створеног света са временом, али и освећење времена, превазилажење

оног што је пролазно и објављивање оног вечног кроз литургијско време, потом појам седмичног и вечног времена Осмог дана, временски оквири за молитву, затим однос божанствене Литургије и времена, те литургијске радње (τὰ λειτουργικὰ δρώμενα) и одговарајућа симво-

савршаваних радњи и њихових симболичких усхођења, њихово тајинствено тумачење, и много пута њихово најдубље и право значење, које је понекад у таквој мери проницљиво да символ постаје реалистичнији од стварности.

личка узвођења у светлу литургијског времена. Четврто поглавље прати и описује повезивање простора и времена у литургијском доживљају Православне Цркве, ово овде и оно онострано (τὸ ἕδω καὶ τὸ ἐλέκειν) Светог богослужења, благодатно превазилажење „временског простора“ у Христу кроз лични доживљај садашњости у складу са оним како то тумачи теологија и узимајући у обзир сврсисходност богослужења, реалистично и симболички, то јест у овом „сада“ Цркве и у оном „увек“ Царства. Последње, пето поглавље усмерава истраживање ка оквирима упоредне литургије и истражује у Симеоновим становиштима подударности или разлике са предањским начином писања тумачења о Православном богослужењу у временима која су њему претходила.

Реализам и символ нису међусобно супротстављени нити делују аутономно у оквиру богослужења. Литургијско видљиво савршавано остварење молитава и Светих тајни представља чврсту основу на којој се на богопросветљенени начин изаткава „смисао“ (νοῦς) свих

Архиепископ Солуна одлично познаје динамику литургијског символа и користи га свесно и уравнотежено како би тајноводствено руководио клир и народ Божији, у оно „надилази смисао“ хришћанског богослужења. „Јер је ово“, пише Симеон у вези са тим, „тајна свештенодејства и ово је циљ Божијег очовечења благодарећи чему постајемо причасници божанске природе¹⁵ и богови по благодати, а Христова Црква према томе има највећу и најбожанскију ревност, пошто оно што је од почетка примила непрестано дела [чини] и кроз свештене симболе подучава о оном надумном. Сва видљива свештенодејства толике су славе постала причасна да је то све свима чудесно. Међутим, ум сваког [човека] не креће се ка познању свих савршаваних радњи. Због тога се многи налазе у недоумици и траже за ово раз-

логе и објашњења, а с обзиром на то да су сви савршавани чинови свагда надумни, не само да људски него ни анђелски ум не би могао да поучава о томе како је било оваплоћење Бога или како се причешћујемо Богом или шта је све оно што Црква проповеда и дела. Бог нас нипошто није оставио неупућенима у поменутиим [истинама вере], већ нам је оставио благодатне путеве созерцања да их, онолико колико је то могуће, сазнамо – јер ко тражи налази – и схватимо јер је све то за нас учињено“¹⁶.

У простору и времену небеског и вечног Царства све ће сагласно вољи Божијој бити откривено, светло и објављено, „без завеса и символа; а овде [је] кроз симболе јер смо обучени у ово отежало и пропадљиво тело“¹⁷. Приводећи крају типолошко, симболичко и тајинствено тумачење помена у трећи, девети, четрдесети дан, као и годишњег помена савршаваног за уснуле,

Свештени Симеон их узводи ка Светој Тројици хармонично повезујући теологију и символ. „Тако да и ово што се догодило“, бележи карактеристично и правремено: „у трећи дан и остало што бива, објављује и проповеда Свету Тројицу а кроз Свету Тројицу све нам је дато у вези са животом и спасењем. И ово су добре мисли: јер је и наше рођење и бивствовање у Богу, као и у Његовој слави којом се све обухвата. О свему [треба] промишљати на најцрквењенији начин, свагда духовно и божански (ἐκκλησιαστικώτερον δὲ τὸ πνευματικῶς νοεῖν πάντα καὶ θεῖως), а не од видљивог сачињавати оно што је црквено (καὶ μὴ ἐκ τῶν αἰσθητῶν συνιστᾶν τὰ τῆς Ἐκκλησίας)“¹⁸.

Реализам и символ се код Симеона Солунског стваралачки преплићу у ерминевтичким схолијама о Светом богослужењу. Историја и богословска усхођења међусобно се прожимају у тумачењу и анализи скоро свих литургијских реалности. Особито место међу њима заузимају његове речи о литургијском простору и литургијском времену. Услед наведених разлога, верујемо да ће систематично сажимање његових становишта пружити корисну грађу, али и богата мистагоска „уточишта“ проучаваоцима дела овог Светитеља, са гледишта историје и теологије хришћанског и, поврх свега, Православног Светог богослужења.

Превела са грчког Марина Вељковић

напомене:

1 Канон Светом Симеону Метафрасту (28. новембар), песма 9, тропар 3. I. M. Φουντουλη, ΦΣΘΛΣ, 235,28.

2 I. M. Φουντουλη, ΦΣΘ, 22.

3 D. BALFOUR, *ВРНW*, В5 *Ἀπολογία*, 73, 13-15: „И тешке околности времена нас истрошише, и уз ту силну олују подиже се на нас и велики талас болести и скоро на дно прикова и ка врати-ма адским замало што нас не одведе.“

4 „Ὁ ἅγιος Συμεὼν Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης (†1429)“, *Εἰσαγωγή*, исто; PG 155, ια' -ιβ'.

5 D. BALFOUR, *Ἔργα Θεολογικά*, 62, примећује: „Симеон се прилагодио млетачкој држави, поставши у неку руку њен заробљеник, посвећено се жртвујући за два на веома чудан начин повезана главна циља: да спасе град од Турака и Цркву од Латина.“ Професор Ат. Ан. Ангелопулос (Αθ. Αν. Αγγελόπουλος, „Ὁ Συμεὼν ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης καὶ τὸ Κανονικὸν Καθεστῶς τῆς πόλεως ἐπὶ Βενετοκρατίας (1423-1429)“, *Πρακτικά*, 70), резимира све оно што је Симеон постигао: „Први услов општег карактера: поштовање исправних у нас обичаја и догмата одозго датих, други услов: признавање имовинских права Цркве на храмове и манастире и трећи: да Митрополија солунска буде канонски потчињена Васељенској Патријаршији у Константинопољу сталним избором архиепископа солунског од стране Патријаршијског Синода и његовим одаслањем одатле, као што је увек бивало. Четврти услов, грађанског карактера, било је признавање највише судске власти коју су добијали сви митрополити у Царевини... Он сам у другој околности подржава ову своју јурисдикцију речима: „уз сву чистоту и ревност и праведност бејасмо заступници судова не удаљујући се од истине, због чега смо се многим учинили тешким, јер нисмо судили према изгледу, нити скривали неко лице.“

6 Јн. 4, 23.24.

7 2. Тим. 3, 1-5.

8 *Ἀποκρίσεις πρὸς τὸν Πενταπόλεως Γαβριήλ*, Θ'. PG 155, 856A-D. Исту проблематику излаже Свети Симеон и у својим исповед-

ним и молебним молитвама. В. I. M. Φουντουλη, ΦΣΘΛΣ, *Εὐχὴ λευομένη εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ἀγίας Τεσσαρακοστῆς, ἥτοι τῇ Καθαρᾷ Δευτέρᾳ, εἰς τὸ τέλος τῆς Παννυχίδος, μετὰ τὸ „Κύριε, ἐλέησον“* [Молитва која се изговара на почетку Свете Четрдесетнице, то јест на Велики Понедељак, на крају Панихиде, после „Господе помилуј“], 54, 22-24: „свете Твоје и божанске заповести пре-небрегавамо, оскврњавамо храмове Твоје, презиремо светиње, Божије храмове Твоје и свете манастире пљачкамо. Теби, Творцу, предложене дарове незаконито многи присвајају“. Осећај одговорности, али и бол његове добре душе и самопрекорна осећања, обузимају га посебно када говори о нехату или великој немарности његових клирика. В. *Διάλογος, κεφ. ΣΨΒ'*, PG 155, 532D-533A: „Утицајем лукавог, највећа је небрижност против светиње, а стога и страшна осуда. И није само у томе немар многих, већ и у уређењу храма и Светог олтару, и страш-ног жртвеника и свештених сасуда и чак – авај мени! – и немар према најстрашнијим Тајнама. Јер, многи за време Светог причешћа, као да су безумни, не размишљајући онако како би доликовало о највећој светињи, већ како било са њом поступају, и делове и честице [Светих дарова] небрижно стављају у свете сасуде или их разбацују са непажњом. А поново они [Дарови], пређеосвећени и чувани за потребе верника, названи су божанским завештањем – будући да су истинито и живо и једино завештање – њих не поштују као живо завештање Божије које треба поштовати, са њим поступају или, колико је могуће, чувати – мада је страшно то што се дешава, међутим, то треба казати да би се на то обратила пажња – остављају их да пропадну и како било са њима поступају и стављају где не треба, а многи-ма не треба много о овоме говорити, јер се само неколицина о њима [Даровима] стара“. Такође в. *Διάλογος, κεφ. ΣΝΔ'*. PG 155, 476C-477A: „Али сада видим – авај! – да и свештеници не маре за многе свештене обреде, као ни за поучну реч божанствене и спасоносне проповеди, и тек одслуживши једном [Литургију] гордо и уз некакву умишљеност, ретко се молећи, и никада не држећи проповеди, узвишено седе на зачелима и размишљају на светски начин због чега настају сукоби и свака врста немира, саваје и некорисна препирања (уп. Тит 3, 9) што је штетно за душу; занимају се старањем о пропадљивим имањима, а пак о духовном животу који њима самима, будући да су духовнији, више приличи него онима под њима, нити о проучавању Свештених Писама ни о чувању канона нити светој акривији Светих Отаца не изговарају ниједне речи, нити се старају о црквама, нити о пастви нашег Спаситеља... А пак о дохоцима многим људима говоре уз много речи, а о небеским ризницама (уп. Мт. 6, 20) спасених душа мало говоре. А ни себе не изузимам од њих. Јер, и ја ћу са немарнима, будући да сам немаран, дати одговор. Зато и о сопственом моралном дугу размишљајући, оплакујем и себе и своју браћу.“ Међутим, не устручава се ни да исправи и критикује владаре овог света. Са великом отвореношћу и очинском бригом описује њихово неумесно или безбожно понашање које је представљало лош пример и за просте и сиромашне грађане Солуна. В. D. BALFOUR, *ВРНW*, В8 *Λόγος ιστορικός*, 47, 6-18: „И кнезови расипају, згрћу [новац] и узносе се... свако неправедно дело без сметње чинећи... а сиромаси подражавајући оне који владају, наоружавају се једни против других и живе у пљачки и разбојништву... неблагодарни су Богу, презирачи храмова, божанских химни и молитава... За њих је празник и нерадни дан – пијанство, а уз то и поданици и кнезови нечисто и скверно живе“.

9 Рим. 2, 11; Еф. 6, 9.

10 Јак. 2, 23.

11 Пр. Сол. 3, 34; Јак. 4, 6.

12 *Διάλογος, κεф. ΤΕΣ'*, PG 155, 680D-681D.

13 *Διάλογος, κεф. ΤΕΔ'*; PG 155, 677D-680A и *κεφ. ΤΕΕ'*. PG 155, 680A-D.

14 D. BALFOUR, *ВРНW*, В5 *Ἀπολογία*, 72, 35-73, 9.

15 Уп. 2. Пет. 1, 4.

16 *Ερμηνεία, κεф. β'*. PG 155, 700C-D и 701A.

17 *Διάλογος, κεф. ΡΛΑ'*. PG 155, 340B.

18 *Διάλογος, κεф. ΤΟΑ'*. PG 155, 692A.

ПРОСЛАВЉЕНА СЕДАМДЕСЕТОГОДИШЊИЦА ОСНИВАЊА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Његово преосвештенство Господин Јован, епископ шумадијски, 23. октобра 2017. године, на дан када се пре четрдесет једне године упокојио Владика Валеријан Стефановић, први Епископ шумадијски, служио је Свету Литургију у Саборној крагујевачкој цркви Успења Пресвете Богородице, као и парастос поводом годишњице упокојења првог Владике шумадијског. Други део свечаности која је организована поводом прослављања седамдесетогодишњице оснивања Шумадијске епархије, чинио је научни скуп са темом „Значај одлука Светог архијерејског сабора 1947. године за историју СПЦ“, којем је присуствовао велики број заинтересованих, међу којима су били свештеници, монаси и монахиње, полазници крагујевачке Богословије, представници медијских кућа

Господину Јовану, трећем архијереју Шумадијске епархије, на Литургији саслуживали су протојереј ставрофор проф. др Предраг Пузовић, декан Православног богословског факултета Универзитета у Београду, протојереј ставрофор проф. др Зоран Крстић, ректор крагујевачке богословије Светог Јована Златоустог и свештеници Шумадијске епархије, од којих је већину рукоположио Владика Валеријан. У богослуж-

Христа примише дар вечне младости, а данас смо се, на парастосу Владици Валеријану, на дан када се пре 41 годину упокојио, молили да Господ Бог настави душу његову у месту светлом, у месту цветном, у месту одмора, где сви Праведни блаженствују... Дакле, наш календар није занемарио годишњице, па смо јутрос сећајући се дана упокојења првог Епископа шумадијског и седамдесетогодишњице оснивања Шумадијске епархије, служили Свету Литургију приносећи бескрвну жртву за све и свја, као и молитву за упокојеног Владику.

У Цркви не робујемо 'притиску округлих бројева', али такозвани јубилеји, који порекло воде из старозаветног места о *опросној – педесетој години*, добра су прилика да не заборавимо Божија дела у историји. Верујући народ Шумадије, дан када је пре седам деценија на заседању Светог архијерејског сабора наше Цркве основана Шумадијска епархија, доживљава посебно важним у домостроју спасења. Да би ту чињеницу још једном истакли, окупили смо се да од наших научника, којима још једном најискреније захваљујем за учешће, чујемо објашњење историјских прилика у којима се налазила наша Црква после Другог светског рата, али и сами тај чин сагледамо као Божије дело од користи за наше спасење.

Тек у новије време све је више научних радова у којима се показује да се централна Србија (територија данашње Шумадијске епархије) може сматрати класичном српском земљом, врло важном за наш народ и Цркву у свим периодима од примања хришћанства: у време словенског запоседања ових крајева, у Немањинској држави, у доба владавине кнеза Лазара, у Деспотовини, у вековима турске окупације, а нарочито када су Карађорђе и Милош Обреновић започели ослобођење и стварање модерне српске државности... О томе ће се, надамо се још писати, у што нас уверава и то да на овом научном скупу учествује неколико младих историчара из Шумадијске епархије.

Судећи по насловима радова који ће бити саопштени на данашњем научном скупу – *Значај одлука Светог архијерејског сабора 1947. године за историју Српске православне Цркве* – из њих ће се видети како се развијао, и слободни смо да кажемо, унапређивао црквени живот у Шумадијској епархији од 1947. године до данас. Говориће се о првобитним тешкоћама и препрекама, првим канонским посетама Владике Валеријана манастирима и парохјама тек неколико година након устоличења, о првим подигнутим звони-

беном делу прослављања јубилеја – седам деценија од оснивања Шумадијске епархије, учествовао је верни народ Крагујевца, као и велики број свештеника, монаха и монахиња из многих парохја и манастира.

Научни скуп у конференцијској дворани хотела *Крагујевац*, на којем се говорило колико је прво заседање Светог архијерејског сабора СПЦ после Другог светског рата, на којем је основана Шумадијска епархија, било значајно за даљу организацију Српске православне Цркве и њене односе са државом, отворио је Његово преосвештенство Господин Јован, Епископ шумадијски, који је најпре поздравио учеснике и велики број присутних. У наставку уводног излагања, Владика Господин Јован је рекао:

„Код нас Хришћана, на извору аутентичног сећања, пре свега кроз богослужења, стоји идеја о васкрсењу, али Црква суштински значај придаје и сећању на многе догађаје из Старог и Новог Завета, као и споменима на Божија дела у историји, па с правом говоримо о меморијалном карактеру Хришћанства. Пре два дана смо у Шумарицама, поводом годишњице страдања, служили Молебан новомученицима крагујевачким који *оставише оловску младост и од Господа*

цима и парохијским домовима, настојању архијереја да се обезбеди довољан број кандидата за рукоположење, покушају успостављања односа разумевања и толеранције са државним и органима локалне самоуправе и коначно, о подизању великог броја нових цркава од деведесетих година прошлог века па до данас... Надамо се да ће бити документовано и најважније, повећање броја учесника у Литургијском животу, и то активних, који се редовно причешћују.

Имајући у виду речи Светог апостола Павла *да ћу остати и боравити са свима вама за ваи напредак и радост вере* (Филипљанима 1, 25), дужност нам је да илуструјемо појам *радости вере* у Шумадији, радости која је видљива од 1947. године, када је основана Шумадијска епархија и када је у Крагујевац дошао њен први архијереј – блаженопочивши Владика Валеријан. Она је, пре свега, утемељена на вери у Бога прва два архијереја, Владике Валеријана и Владике Сава. То ћемо најбоље видети из неколико реченица које су они изговорили на устоличењу у нашој Саборној цркви.

Средишна тема беседе блаженопочившег Владике Валеријана приликом устоличења за првог Епископа шумадијског (20. јула 1947. године у Светоуспенском Саборном хаму у Крагујевцу) јесте вера која је човеку кроз свету Цркву казала и показала да има Бога који управља овим светом и једини разрешава све његове противуречности: 'Вера је наша апсолутна потреба, јер шта би од нас, и овако несретних људи, било да нам Господ није открио своје Божанске планове. Да нас није осветлио истином, да нам није указао и показао пут којим треба да идемо. Вара нас хришћанска просвећује. Вера нас крепи и бодри у несрећи, беда и недаћама овоземаљског живота, а после смрти одводи у бољи, блажени, лепши и вечни живот.' Као да је први Епископ шумадијски предосећао да ће вера нашег народа, која га је једина у многим историјским периодима бодрила, храбрила, штитила, чувала и сачувала, бити на удару моћника, упозоравао је да је морамо чувати као највећу светињу по цену највећих жртава, самопрегора и одрицања: 'Никаква, ни најблиставија могућност овога света, не сме у нашим очима засенити нашу чисту и свету веру хришћанску. Никаква мудрост овога света не треба да помути наше правилно схватање живота, наше погледе на свет, наше погледе на човека и односе међу људима. Никаква примамљивост овога света не сме изагнати Сина Божијег из душа наших јер је ту место само за Њега.'

А Владика Сава, 18. септембра 1977. године, на устоличењу за другог Епископа шумадијског, исповеда своје *вјерују*: 'Као ваш нови владика, објављиваћу вам, браћо и сестре *само Христа Исуса Господа, а себе сматрати вашиим слугом Христа ради* (2 Коринћанима 4, 5). Његова Божанска наука је увек актуелна и нова, јер Господ непрестано *чини све ново* (Откривење 21, 5). Ту науку су проповедали многи пре нас и нису се уморили, зато што једино она садржи *речи вечног живота* (Јован 6, 68)'

Улазећи у свештени трон Шумадијске епархије и сами смо се уздали у чврсту веру и помоћ Божију, као некад Исус Навин, који је чуо глас: *Не бој се, с тобом ћу бити и нећу те оставити* (Исус Навин 1, 5). Као да смо чули и позив цара Давида: *Предај Господу пут свој и уздај се у Њега, и Он ће учинити као светлост правду твоју* (Псалам 26, 5).

Овом нашем уверењу о темељима који су на грама светим (Псалам 86, 1), додајемо и хроничарска сведочења, како је и са видљиве, објективне стране, напредовао црквени живот у Шумадијској епархији. Ристо Грђић, угледни црквени посленик и непосредни сведок свега што се догађало у Српској Патријаршији пред, током и после Другог светског рата, поводом дестогодишњице постојања Шумадијске епархије, написао је: 'Нове прилике донеле су собом и нове потребе. Међу овим последњим од битног је значаја да епархијски архијереј дође што чешће и у што ближи додир са свештенством и народом. Некада су у питању проблеми који се само на лицу места могу потпуно сагледати, некад је то потребно због духовне и моралне подршке, негде опет због упутства и подстрека или контроле. Није била раније реткост у Шумадији да се сретне човек који уопште није видео епископа. Данас већ није тај случај. У свим већим местима, у свим манастирима, у сваком крају епархије, ако не у свим парохијама, одслужена је архијерејска Литургија, народ је чуо проповед архијереја. Имао је прилику да дође у додир са епископом, свако ко је зажелело. Епископ је опет на лицу места дознао потребе, прилике и проблеме, које ни у ком случају не би могао да уочи из свог кабинета.'

А Владика Сава, који је и у црквеним круговима, али и у научним, препознат као објективан аналитичар догађаја у којима је и непосредно учествовао, поводом педесетогодишњице оснивања Шумадијске епархије,

пише: 'Сви успеси постигнути су захваљујући вредном свештенству и народу који су своје дарове давали у радној снази, материјалним добрима и новцу.

Побожност и црквеност народа Шумадије за све време трајања ове младе епархије биле су присутне у најтежим послератним временима, временима про-

да уредиш оно што је недовршено, и да поставиш по градовима старешине, као што ти ја заповедих (Посланица апостола Павла Титу 1, 5).“

Милосав Ђоковић, докторанд Понтификалног оријенталног института у Риму (Факултет источних црквених наука), говорио је о процесу оснивања епархија у новијој историји Српске Цркве, од 1831. до 1947. године. Овај рад донео је аутентичну хронику развоја унутрашње организације наше Цркве, али је истакао и допринос Цркве развоју друштвених односа у Србији и Југославији током XIX и XX века. Значајно место у раду припало је и истакнутој улози Крагујевца у црквеној историји обновљене Србије, како двадесетих и тридесетих година XIX века, тако и непосредно после Другог светског рата када је основана Шумадијска епархија.

Ток рада Светог архијерејског сабора СПЦ, који је у пролеће 1947. године сазвао Патријарх Гаврило (Дожић), приказао је професор др Предраг Пузовић. Као једну од најважнијих одлука Сабора истакао је оснивање Шумадијске епархије и постављање за њеног првог Архијереја дотадашњег викарног Епископа будимљанског Валеријана Стефановића. Говорио је и о занављању епископата на овом Сабору, што је било од одлучујућег значаја за даље унапређење црквеног живота.

Професор Пузовић је у свом реферату цитирао представку која је са последње седнице заседања Светог архијерејског сабора (21/8. маја 1947) упућена влади ФНРЈ поводом ометања богослужења и религијске наставе, у којој се између осталог наводи: „Тешка времена непријатељске окупације, која су нанела велика зла и велике несреће нашем народу, нису поштедели ни Српску цркву, ни њене светиње, ни њене представнике. Али поред свега тога, а нарочито и поред онога непријатељског става и притиска на њу окупатора и његових помагача, а у циљу да је присили да служи њиховим интересима, она је била на висини свога позива и оних славних традиција и тековина из наше велике историјске прошлости. У томе своме ставу њу није могло ништа поколебати и зауставити на путу служења светосавским идеалима и интересима нашег народа. Сви напори непријатеља да је увуче у своје политичке тенденције и намере остали су без успеха и без икаквог резултата. Тај свој став Српска црква платила је великим жртвама и великим страдањима, која се не даду ни описати, а која су јој прибавила славу и заслужено признање, које је непобитан и очигледан факат, који се не може порећи и који ће и од будућих историчара морати бити забележен као један датум достојан признања и од будућих генерација нашег народа. Многобројне жртве у лицу њених убијених архијереја, свештеника и верних чланова сведоче да је она дала велики део у стварању ове државе и у ствари ослобођења и угледа нашег народа...“

Српска црква с правом је очекивала и то, да ће она и у будуће бити слободан и неометан фактор и руководилац религијског васпитања наше деце и наше омладине, али се ни та праведна очекивања нису оправдала, па Свети архијерејски сабор, руковођен најбољим мерама, констатује ту чињеницу са великим болом и са дубоким жаљењем, а најмање, што је Српска православна црква могла очекивати од садашњих државних

Позивамо вас на прослављање седамдесетогодишњице оснивања Шумадијске епархије СПЦ

23. октобар 2017. године

Програм:

Света архијерејска Литургија и парастос блаженопочившем Владици Валеријану (Стефановићу), првом Епископу шумадијском, које ће служити Његово преосвећенство Господин Јован, Епископ шумадијски 8,00 часова, Саборна крагујевачка црква

Научни скуп: Значај одлука Светог архијерејског сабора 1947. године за историју Српске православне Цркве 10,00 часова, Конференцијска дворана хотела Крагујевац у Крагујевцу

Учесници научног скупа: Протојереј ставрофор проф. др Предраг Пузовић, Др Радмила Ралић, Монах Игнатије Марковић, Протојереј ставрофор Саво М. Арсенијевић, Протојереј Саша Антонијевић, Јереј Владан Костадиновић, Јереј Марко Јефтић, Милосав Ђоковић, Негослав Јованчевић

гона, застрашивања и затварања свештеника и верника због јавног исповедања вере, подизања црквених објеката или ношења литија. Али највећу радост причињавали су дуги и дуги редови причесника за време Великог ускршњег поста у свим годинама постојања наше епархије. И што је врло важно, ти редови су још гушћи, јер *Господ сваки дан додаваше Цркви оне који се спасаваху* (Дела апостолска 2, 47).'

Нама, као трећем Епископу Шумадијске епархије, обавеза је да ове поуке достојних претходника не занемаримо и да поново истакнемо – трудићу се да народу Божјем сведочим не само речју већ и животом својим: да је Господ распети и васкрсли Спаситељ наш, Господ и господар времена, историје и нас. Трудићу се да сведочим себи и другима да је наш ближњи радост наша и рај наш, јер Свети оци кажу: 'Ко види брата свога, тај види и Бога'. Зато је Епископ, по речима светог Јована Златоустог 'дужан да свима служи и носи терет свих', а у Цркви величина се стиче онолико колико служимо другима.

Молимо вас, драги и љубљени учесници овог сабрања, да чврста вера у Бога оних који су од ове црквене области створили *стену необориву*, имате увек на уму речи Светог апостола Павла: *Зато те оставих...*

фактора јесте то: да она поред толиких жртава, које је дала за слободу нашег народа и наше отаџбине и поред свих несрећа, које је претрпела за време окупације, да бар сада неће бити у тешком положају у коме се она незаслужено налази. Нажалост и у томе се она преварила и њене наде нису се ни у овоме очекивању оправдале. Многбројни случајеви тешког стања у коме се налази Српска црква, приморали су Свети архијерејски сабор да на њих обрати пажњу Владе ФНРЈ и да их наведе као необориве доказе и факта таквог тешког стања. Приликом свога овогодишњег сазива, Свети архијерејски сабор саслушао је усмене и писмене извештаје свих епархијских архијереја, као и других црквених представника и добио је јасну и потпуно објективну слику тога тешког стања, које сведочи да државне власти нису нимало заузеле пријатељски став према Српској православној цркви, њеној јерархији и вернима, него такав став, који религијско-духовну акцију наше Цркве и омета и спречава. Међутим, такав је став неоправдан и штетан, не само за Цркву, него и за државу, па и за цео наш народ. Имајући дубоко уверење да ти многи и жалосни случајеви нису ни познати Влади ФНРЈ а да за те неправде, које чине Српској православној цркви, она и не зна, Свети архијерејски сабор је одлучио да их Влади ФНРЈ саопшти, с великом надом да ће они бити испитани и да ће Влада од своје стране учинити све да се такви жалосни случајеви више не понављају и да се власти према Српској цркви и њеним представницима држе законских и уставних прописа, који Цркви јемче пуну слободу акције религијско-моралног карактера; као да се држе и оних обећања, која су Цркви дата од стране многбројних представника власти, а у погледу вршења њених освештаних историјом и законом права.“

Др Радмила Радић, научни саветник Института за новију историју Србије у Београду, у реферату *Сабор Српске православне цркве 1947. године – консолидација и/или отпор* настојала је да расветли компликоване односе

новоуспостављене државне власти после Другог светског рата и Српске православне Цркве. Истакнути су притисци који су вршени на Патријарха Гаврила после његовог повратка из прогонства, али и то колико стари Патријарх није био спреман да прихвати намераване злоупотребе Цркве. Произилази да нове власти против њега нису имале ништа компромитујуће да искористе, а да су могле свакако би то учиниле. Од повратка у земљу па до смрти 1950. године очекивало се од Патријарха Гаврила да ће сарађивати много више али, нажалост тадашњих власти, он није био спреман на потпуну сарадњу и потпуни компромис и они су јавно изражавали у својим документима разочарање његовим понашање. Драгоцено је било чути и податке из непосредних извора колико је комунистичка власт настојала да на свим плановима маргинализује Српску православну Цркву.

Протојереј-монах Саша Антонијевић, докторанд Православног Богословског факултета Универзитета у Београду и парох крагујевачки, говорио је о препрекама које су државне власти чиниле приликом устоличења епархијских архијереја изабраних на заседању Светог архијерејског сабора СПЦ 1947. године. Чули су се и подаци о безочним насртајима власти на настојање обнове црквеног живота у током рата пострадалим црквеним областима, али и о чврстој жељи православних верника да се боре за своје Владике, који до сада нису били познати историјској науци. Посебно су описане препреке, на основу до сада непознатих извора, које су власти приредиле када је у Крагујевцу устоличен Владика Валеријан.

О намери државе и Комунистичке партије да онемогуће после Другог светског рата рад Богословског факултета у Београду говорио је Негослав Јованчевић, професор Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу. Обрађен је период од формирања злогласног Суда части на Београдском универзитету 1944. године, који је са Универзитета избацио четири професора Богословског факултета, до 1952. године када је овај Факултет

ВОЉОМ

партије и државе искључен са Београдског универзитета, са намером да буде ликвидираан. Поменути су и примери писања лажних карактеристика од стране доушника за професоре, као и, у најмању руку, чудне идеје о „реформисању“ факултета. О „жалосним и ненормалним приликама на нашем Богословском факултету“ др Радован Казимировић, теолог, публициста и политичар између два рата, пише 1949. године председнику Верске комисије ФНРЈ: „Овде ћу у овом кратком реферату изнети, у атар истине, све оне неправилности које неминовно воде затварању факултета са данашњим саставом његових наставника и постављању нових, који ће уздићи његов научни ниво и урадити на социјалној изградњи наше отаџбине. Богословски факултет са његовим дашњим наставницима представља стуб реакције који се из појамних политичких и културних разлога мора што пре уклонити. Сви покушаји самих народних власти да се свештенство упуту на сарадњу остали су без успеха, не само због нечувене реакционарности наших архијереја, већ и због конспиративног држања наставника на факултету који су као *саветодавци* архијереја стално на страни реакције и мрачњаштва... На основу свега реченог остаје једино да се све аномалије на факултету уклоне једино радикалним мерама Министра просвете НР Србије... На њему треба основати катедру за друштвене науке где би се студенти упознали са учењем марксизма-лењинизма, јер они појма немају о законима друштвеног развитка и зато лутају и одлазе у табор реакције.“

У раду протојереја ставрофора Саве Арсенијевића, пароха у Крагујевцу, о страдању свештенства на подручју данашње Шумадијске епархије током Другог светског рата и после њега, нарочито су важна непосредна сведочанства колико су органи државне безбедности комунистичке и социјалистичке Југославије били заинтересовани за све сегменте црквеног живота, односно на шта су све били спремни да га омету. Све ово је документовано примерима о страдању у свештеничкој породици Арсенијевић због ревносног служења Цркви. Ради илустрације овог, доносимо како је сарадник УДБ-е 1968. године видео колико је по власт опасан свештеник Миодраг Арсенијевић, отац проте Саве: „Сарадник даље наводи да је Арсенијевић врло опасан као и да сваки свој иступ код људи користи да кроз говор о Богу и Цркви напада наш систем, али то ради врло лукаво и смишљено. Ни његов отац ништа није бољи, али у односу на сина је веома обазривији и добро се чува. Код Миодрага се пре свега осећа његова повезаност са реакцијом и покушај да се ојача четнички покрет, односно да се људи окрену према њему, што је на овом терену опасно, јер треба имати у виду да је овај доста омиљен код народа и многи му верују и поштују га. Зато је потребно предузети мере да се настави праћење понашања поменутога и у том циљу су дати задаци сараднику у вези са истим.“

Монах Игнатије Марковић истакао је историјске везе Богословије Светог Саве и Шумадијске епархије које су толико чврсте да су сви досадашњи шумадијски Архијереји (Владика Валеријан Стефановић, Владика Сава Вуковић и садашњи Епископ шумадијски Јован (Младеновић) завршили ово угледно училиште наше Цркве. И данашња Богословија Светог Јована Златоустог у Крагујевцу свој живот је започела као одељење Богословије Светог Саве.

Рад Владана Костадиновића, професора крагујевачке богословије Светог Јована Златоустог о црквеном животу Крагујевца од 1947. године до данас, поред тога што доноси поуздана сведочанства о напорима архијереја, свештенства и верног народа да би овај град у правом смислу речи постао хришћански, представља и надахнути есеј о исушењима која очекује оне који се боре како би Господ сваки дан додавао Цркви оне који се спасавају (Дела апостолска 2, 47). „Нераскидиви сегмент целокупног историјског пута града [Крагујевца] био је и црквени живот. Премда је Крагујевац званично био седиште двојице митрополита, Мелетија Павловића и Петра Јовановића, катедрално место наше помесне Цркве је био Београд. Зато је верски живот био нераскидиво везан за личности које су биле његов покретачки дух, а то су свештенослужитељи и неуморни боготражитељи међу лаицима и то све до 1947. године када је под окриљем Крагујевца, али и целе Шумадије своје место нашао и један епископ... Сломом комунистичке идеологије и југословенске заједнице, Црква је постала видљивија у јавном животу града. Током последње деценије XX века, сваки део града, који је нарастао до 181868 становника 1998. године, добио је своју цркву. У таквој атмосфери посебна пажња блаженопочившег епископа Саве била је посвећена формирању новог богословског кадра, спремног да се ухвати у коштац са свим изазовима узбуркане садашњости. У том смислу је 1997. године у Трошници отворено истурено одељење Богословије Светог Саве из Београда које је одлуком Светог архијерејског сабора 2. новембра 2000. године постало Богословија Светог Јована Златоустог. Ова црквено-просветна установа је током школске 2001/02. пресељена у нову зграду у насељу Аеродром где се и данас налази. Од почетка рада па до данас из школе је изашло шеснаест генерација. Богословија је од самог настанка заузела посебно место у црквеном животу града, а њено присуство је било веома запажено у акцијама народне кухиње, или помоћи оболелој деци у крагујевачком Клиничко-болничком центру. Почевши од школске 2011/12. године, при Богословије је организован Духовно-образовани центар чија се активност испољава у организацији више десетина предавања и трибина у просторијама Богословије, али и у новоподигнутој вишефункционалној згради у непосредној близини школе.“

Једино ваљаном историјском методологијом – заснованом на проверљивим изворима, јереј Марко Јефтић, докторанд Православног богословског факултета Универзитета у Београду и парох младеновачки, приказао је парохијски живот у околини Младеновца у време оснивања Шумадијске епархије, са посебним освртом на оснивање Младеновачког архијерејског намесништва. Врло су корисне и информације о личностима које су се старале да Црква у овом делу Шумадијске епархије унапреди своју мисију.

Његово преосвештенство Господин Јован, Епископ шумадијски, након целодневног трајања научног скупа *Значај одлука Светог архијерејског сабора 1947. године за историју Српске православне Цркве*, одржаног у Крагујевцу поводом прослављања седамдесетогодишњице оснивања Шумадијске епархије, за научне раднике који су имали излагања, приредио је пријем у Владичанском двору у Крагујевцу. Зборник радова који су саопштени на скупу биће објављен као посебна публикација почетком наредне године.

ДРЖАВНИЦИМА ЈЕ ВАЖНО МИШЉЕЊЕ ЦРКВЕ

Институт за постдипломске студије Руске православне цркве „Свети Кирил и Методије“ у Москви једна је од само две овакве школе у хришћанском свету (друга је у Ватикану), која се бави образовањем кадрова за црквену дипломатију

Мигуел Паласио управља одељењем за јавне везе и протокол Института (Општецрквене аспирантуре) за постдипломске студије Руске православне цркве „Свети Кирил и Методије“ у Москви. Предаје на Катедри за спољне црквене односе. Та Катедра обучава студенте за односе са другим црквама, црквено-друштвеним и црквено државним институцијама. Срели смо се у његовом кабинету, у паузи међународног богословског семинара о светом Исаку Сирину који се управо тих дана одвијао у Аспирантури.

Преводаца овог разговора у Москви био нам је игуман Георгије Станковић, из Епархије горњокарловачке.

На почетку разговора, желели смо да чујемо нешто више о овом јединственом Институту у православној цркви.

Објасните нам укратко шта је Општецрквена аспирантура.

Општецрквена аспирантура за постдипломске и докторандске студије је релативно нова организација Руске православне цркве, основана на првој седници Светог архијерејског синода коју је остварио Његова светост патријарх Кирило непосредно после свог избора. Општецрквена аспирантура родила се из филијале Московске духовне академије за постдипломске студије која се налазила при одељењу за спољне црквене послове Московске патријаршије. То одељење је спремало искључиво специјалисте за међународне и међуцрквене односе. Поред тога што Аспирантура обучава људе међуцрквеним односима, такође обучава и областима богословља, историје, патрологије, педагогије, црквених практичних наука: литургије и црквеног права. То је школа највишег ранга која припрема магистре, аспиранте и докторе. Ректор Општецрквене аспирантуре је високопреосвећени митрополит Иларион Алфејев, тренутно један од најпознатијих православних јерарха на свету, а председник Надзорног одбора Његова светост патријарх Кирил. Нама веома прија и то што је Његова светост неколико година уназад, на седници Савета, рекао да је Општецрквена аспирантура патријаршијска академија. Такво именовање Аспи-

рантуре даје јој велики, престижни статус, а у исто време је обавезује. Општецрквена аспирантура и докторантура разликује се од руске семинарије, уче се и момци и девојке, и она нема за циљ припрему и образовање лица који се спремају искључиво за свештеничку службу. Наши студенти нису искључиво студенти који су завршили богословско образовање, на богословским факултетима и институцима, наши студенти су, такође, и студенти који су завршили светске институције и можемо да се похвалимо да су међу њима и неки који су завршили светске и домаће универзитете попут Московског државног универзитета. Ми смо институција највишег ранга у склопу образовног система Руске православне цркве, но ми се надамо да ћемо већ ове године добити и државну признатост. Борба коју водимо није једноставна. Добити признатост од стране државе неке од учевних одељења Руске православне цркве веома је тешко, али се надамо да ће се то ускоро догодити.

У чему се Ваша школа разликује од других образовних институција Руске православне цркве?

Аспирантура се од самог почетка разликује од свих других образовних институција Руске православне цркве по томе што је она од самог почетка међународног карактера. Она је то у два смисла. На првом месту, она је школа која се занима спољним црквеним пословима. Једна од основних одлика је тај међународни контекст. Није случајно наш ректор митрополит волокаламски Иларион и председник Одељења за међународне спољне односе Руске православне цркве, дакле, он је министар спољних односа Руске православне цркве. Сходно томе за оне који желе да се упишу на Аспирантуру је најпопуларнија Катедра за спољно црквене односе. Други разлог због чега смо ми међународна школа је то што се у Општецрквеној аспирантури уче не само момци и девојке, млади људи из Москве и других градова Русије него и представници других земаља и помесних Цркава. Разговарајући са вама, мени је врло пријатно нагласити да се у нашој школи налази неколико представника Српске православне цркве. Код нас, осим Срба, има и представника из Бугарске, са Кипра, било је такође и студената из егзотичне земље какав је Мијанмар. Такође, ту су студенти су из земаља као што су Белорусија, Украјина, студенти Етиопијске православне цркве и из Сирије, неколико студената из Грчке. Можете да приметите да ми обухватамо пространство више држава. Поред образовања Општецрквена аспирантура занима се и научним радом. Као пример управо данас је почела са радом Патролошка међународна конференција посвећена светом Исаку Сирину по благослову Високопреосвећеног митрополита Илариона. Такве Конференције код нас се спроводе најмање два пута годишње.

Већ је прошло неколико генерација кроз Вашу школу, да ли пратите своје бивше студенте и да ли знате какво су место они заузели у својим Црквама и колико се баве међународним односима Цркве?

Наравно да пратимо, чак шта више неколико студената којима сам био професор већ су постали архијереји Руске православне цркве. Такође један од наших ученика постао је архијереј Бугарске цркве и секретар Синода Бугарске православне цркве. Такође, наши студенти који су завршили Аспирантуру раде унутар епархијске структуре Руске

православне цркве и занимају се документима, односима са јавношћу, односима са друштвом, протоколом, а велики број мојих студената ради унутар Општецрквене аспирантуре.

Шта учите своје студенте о односима са Српском православном црквом?

Код нас постоји предмет Међуправославни односи. Ја не предајем тај предмет, предајем међуцрквену дипломатију и присуство Цркве на државним и друштвеним међународним платформама. Мој предмет похађа и студент из Српске православне цркве игуман Георгије Станковић, а мој помоћник на Аспирантури је студент из Српске православне цркве Миљан Никитовић. Сходно томе, често сам у прилици да са њима делим своја искуства из дипломатије, етикеције, међународних односа. Нажалост, никада нисам био у Србији, но из разговора са представницима из Србије могао сам да приметим њихову образованост, отвореност и чисто срце.

Поменули сте да се бавите црквеном дипломатијом повезаном са светском дипломатијом. Да ли сте задовољни прихватањем Цркве од стране међународне заједнице?

Безусловно. Руска православна црква је велика организација, велика Црква и њен глас се свакако чује и уважава у међународним круговима. Руска православна црква има своје парохије у више од 60 земаља света. То су на неки начин амбасадори Руске православне цркве. Више од тога, Руска православна црква има своје представништво при Савету Европе у склопу европских међународних организација у Бриселу, Организације Уједињених нација у Њујорку, а такође при Светском савезу цркава у Женеви.

Практично све правне државе, сви председници који долазе у посету Русији се такође састају са патријархом Руске православне цркве. Амбасадори који почињу са својом дипломатском службом у Москви обавезно траже аудијенцију прво код митрополита Илариона, а онда и код Свјатејшег Патријарха Кирила. На првом месту то сведочи о великом ауторитету Руске православне цркве као друштвене институције. Такође, сведочи о томе да је првом човеку државе и амбасадорима веома важно мишљење Цркве о актуелним питањима које занимају друштво и међународној ситуацији. Јавна је чињеница да се глас Руске православне цркве уважава у друштву и можемо само навести као пример какву је еуфорију произвео сусрет папе Франциска и патријарха Кирила. То је био сусрет представника и влада две највеће Цркве на свету.

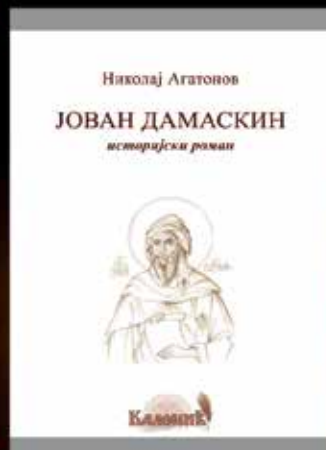
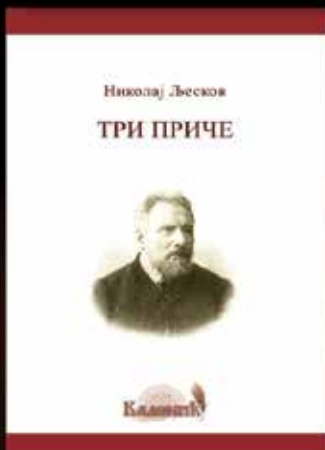
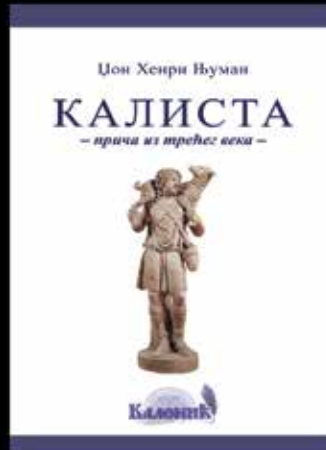
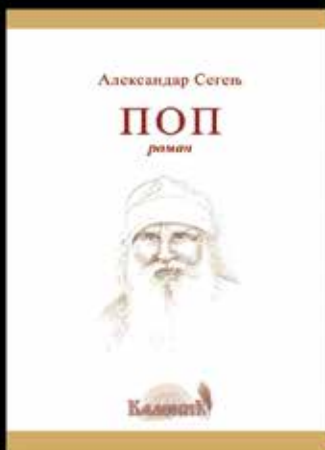
Знам да се заинтересујете за односе са Латинском Америком и знам такође да сте били преводилац на сусрету Папе и руског Патријарха, који се десио на Куби, каква су Ваша осећања у вези са тим скупом?

Утисци су ми изванредни. Пре тога имао сам прилике три пута срести се са папом Франциском приликом посете митрополита Илариона Ватикану, тако да сам унапред знао ко је човек који седи преко пута патријарха Кирила. Поред тога ја сам редовно учествовао на сусретима патријарха Кирила са председницима и амбасадорима из земаља Латинске Америке и Шпаније. На мени је била велика одговорност да тачно и правилно преведем сваку реч из тих сусрета обзиром на сложене односе између Русије и Латинске Америке. Сусрет Папе и Патријарха је трајао два сата у једном врло пријатном амбијенту и ја се често присећам тог сусрета као великог искуства у свом животу.

Гордана Јоцић

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

Каленик

Горан Мишић, протонамесник

ПОЗНАЊЕ ИСТИНЕ И ВЕРА У БОГА

У хришћанској Цркви су појмови познања Истине и вере међусобно повезани. Пре свега, треба рећи да је теорија сазнања (епистемологија или гносеологија) област филозофије која истражује могућности, корене настанка и крајње домете људског познања, тако да је оно што човек спозна о Богу и себи права вера и испуњење две највеће Христове заповести. Важност спознаје и схватање онога што видимо својим очима, изражена је у Христовим речима: “А ви шта велите ко сам ја?” (Мт. 16, 15) Од овог питања протојереј Џон Бер започео је своје систематско излагање патрологије. Дакле, започео је тумачење познања Истине од Јеванђелских догађаја, што је и једино право дефинисање овог појма у контексту вере у Бога. Пре него што можемо уопште и да дајемо одговор на ово Христово питање, морамо да размотримо прилике у којима је постављено и оквир у којем би требало да се креће сам одговор. Први повод неизбежно ствара проблеме који се тичу историјских прилика и сложеног односа између историје и вере, а затим следи однос Светог Писма и Предања у контексту познања вере.

Што се тиче проблема који се тичу историчности Исуса Христа много студија је написано, а чињеница је да је Бог открио Себе кроз Свог Сина, Јеврејина из I века. Било је доста покушаја да се реконструише “историјски Исус” кроз тобожње доказиве методе критичко-историјског истраживања. Морамо, ипак, јасно нагласити да такви напори, сумње које су неки обилно користили, збуњени различитим “стварностима” Исусовог постојања пројављеним у апокрифима, нити су дали одговор на Христово питање, нити су открили истине на којима се заснива хришћанска Црква. Христово питање из Јеванђеља по Матеју зове на тумачење значења и значаја те Личности, Његовог живота и дела. Ако кажемо да се Исус родио од Марије Дјеве и да је распет у време Понтија Пилата, сведочи-мо уз помоћ историјских чињеница о једном догађају; и казујемо да је управо Он – Оваплоћени Логос Божји, распет и васкрсао Господ и Спаситељ, што је тумачење и објашњење онога *ко је Он* и у ком је односу са онима од којих тражи да му одговоре, односно да потврде Њега као Бога. Списи Новог Завета су већ тумачења која су написана у контексту вере у Једнога кога је Бог васкрсао из мртвих. Њихова тумачења улога не може да се заобиђе у напору да се изнађе претпостављена историјска срж, а затим да се подреди другим оквирима за егзегезу. Историјски и спознати Исус описан у списима Новог Завета је на тај начин потврђен као такав, а ако бисмо да га дубље разумемо морамо да се првенствено окренемо ка библијском симболичном свету, у коме је и кроз кога је Христос, из првог покушаја, схваћен и објашњен, односно Објављен. Даље исповедање и спознаја Бога се креће у домену Светог Предања, односно у Символу вере, канонима Васељенских сабора, светоотачким поукама и тумачењима, али и у свакодневним омилијама које се до данас изговарају са солеја у црквама. Непрекинуто созерцавање о Богу јесте исповедање присуства Божијег у свету који је Он и створио. Бог не оставља свој свет и своје људе, а то како људи спознају Бога

показује да ли они верују у Бога слободно и у љубави или само површно и сујеверно.

Како Свети Јустин Телијски нагалашава у својим беседама, мученици су стекли познање Истине и такву веру да су могли да се одупру свим искушењима. Када човек стекне опитну веру, онда заиста стекне јачину Божију, силу Божију, непобедиву и свепобедну силу Божију. Такву су силу стицали богоугодници и постајали *правило вере* – тим речима почињу и многи тропари – јер су вером живели и вером ишли свим својим бићем за Господом Исусом Христом.

Познање Истине, дакле, јесте одговор на Христово питање из Јеванђеља по Матеју, што уједно показује и веру у Христа. Када Свети апостол Петар одговора: “Ти си Христос, Син Бога Живога,” он исказује јеванђељски одговор на питање о познању Истине и вере у Бога и предаје тај исказ и исповест потоњим генерацијама у Цркви Христовој да исто као и он и остали богоугодници исповедају Бога Оца, Сина и Светога Духа и да се на тој чињеници заснива однос Светог Писма и Предања, али и познања и вере. Дакле, оно што исповедам у то и верујем, јер познајем Истину од које је саткано вероисповедање које се чита на Светој Литургији, на којој сваки који познаје Истину и верује у Бога учествује живо и истински улазећи у заједницу са оним што спознаје кроз Свето Причешће.

ОСВЕШТАНА НОВОПОДИГНУТА ЦРКВА СВЕТОГ ДЕСПОТА СТЕФАНА ЛАЗАРЕВИЋА У БЕЛОСАВЦИМА

У недељу, 15. октобра 2017. године, када наша Света Црква прославља и празнује Светог свештеномученика Кипријана и Јустину девицу, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован освештао је храм Светог деспота Стефана Лазаревића у Белосавцима. У новоосвештаној цркви одслужио је Свету архијерејску Литургију. Епископу су саслуживали протојереј ставрофор Драгољуб Ракић, архијерејски намесник опленачки протојереј ставрофор Миладин Михаиловић, архијерејски намесник орашачки протојереј ставрофор Мића Тирковић, архијерејски намесник младеновачки протојереј ставрофор Жељко Ивковић, јеромонах Петар Драгојловић, протојереј ставрофор Раденко Гавриловић, протојереј Зоран Алексић, протонамесник Владан Јовановић, јереј Дејан Вујић (Архиепископија београдско-карловачка), протођакон Иван Гашић и ђакони Вук Јовановић (Епархија тимочка), Урош Костић и Милош Павић. Вече пре овог величанственог сабрања, бденије су служили јереј Дејан Вујић и ђакон Небојша Поповић.

Лепоти богослужења допринели су Српски православни појци. Владика је пре полагања Светих моштију у Часну трпезу поучио верни народ о значају освештавања храма и обзанио да ће у Светом престолу белосавачке цркве бити честица моштију Светог великомученика Лазара Косовског: „Богу хвала, данас освећујемо овај нови храм, посвећен нашем великом светитељу – Светом деспоту Стефану Српскоме. Храм је дом Божији, кућа Божија. Ту живи Бог и зато је све што је у њему благословено. Народ који долази са вером и осећањем за светињу, храмовну светост преноси на себе. Али, ако човек не осећа храм као светињу, неће се ни светост на њега пренети. Потребно је да онда када улазимо у храм знамо како крећемо ка Царству небеском, јер се у храму служи Света Литургија која је предукус Царства небеског. Све је у храму свето и све се у њему освећује. Али, најсветији део храма јесте свети олтар и Час-

на трпеза, коју смо сада припремили за освећење. У ову Часну трпезу се полагају мошти, делићи тела светих мученика. Данас, у ваш храм полажем мошти Светог великомученика кнеза Лазара Косовског. Од данас сте овде под молитвеном заштитом Светог Лазара и Светог деспота Стефана, његовог сина.

Браћо и сестре, увек се сетите да у овој цркви почивају мошти косовског мученика. Њему се молите, јер он препознаје сва страдања српског народа, а и сам је страдао за веру и ради српског народа. Молите му се искрено, да би и Бог саслушао и помагао праведнике. Поред честица моштију, у овај Свети престо ће се уградити и ваша имена и имена ваших ближњих. Пред Богом су сви живи. Докле буде овог храма, над моштима и именима служиће се Света Литургија. Има ли ишта веће и драгоцене од ове чињенице? Молите се да благодат Духа Светога, која просвећује, освети и овај храм. Нека сте срећни и Богом благословени!“

Имајући у виду да је у претходних неколико година црква Светог деспота Стефана потпуно преуређена, као и да је срећена порта, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован је за заслуге у пастирском раду рукопродукао пароха рабровачко-белосавачког протонамесника Владана Јовановића у чин протојереја. Владика Јован је поручио проти Владану да је одликовање које је добио подстрек за даљи рад, јер подстицаја на добро, као и пожртвовања, покајања и свих других хришћанских врлина никада није доста. Епископ је рекао да је отац Владан млад, али да године у Цркви нису пресудне и да признање које му је уручено треба да буде додатан мотив за изградњу Живе Цркве, које је важнија и значајнија од сваке грађевине. „Ако се човек не труди да буде бољи, постаће гори“, закључио је наш Архијереј.

У литургијској беседи Епископ Јован је позвао народ овог шумадијског села да након што је обновио храм, ради посебно на сопственој обнови, саобразно Творцу: „Велика је радост ово освећење, како за небо, тако и за земљу. Велика је радост и за Православну Цркву,

али и помесну Цркву у Шумадији. Верујем да се данас радује и Свети деспот Стефан, јер је овај његов храм данас освећен. Призвали смо данас Духа Светога који ће од данашњег дана, па све до краја века, пребивати у овом храму. Има ли ишта веће, узвишеније, лепше, него долазити у храмове, молити се у њима, учествовати у Светој Божанственој Литургији, и, што је најважније, причешћивати се. То је право учествовање у Литургији.

Као што видите, ова црква је лепа. Свака је лепа, али је најлепша када је испуњена народом Божијим, јер се цркве и граде због богослужења, а пре свега Свете Литургије. Храм се гради због народа Божијег, који у њега долази, јер храм и Црква су управо лађа Христова. Ми смо сви путници на тој лађи и никад не знамо када ће се узбуркати море. Ако се у том тренутку не нађемо у лађи, потонућемо. Свако ко је у Цркви, ко живи Црквом и слуша је, неће никад пропасти, браћо и сестре. Ако живимо хришћанским животом и ако испуњавамо заповести Божије, можемо се надати спасењу.

Данас чусмо из јеванђељског зачала како нам Господ каже: *Како хоћете да вама чине људи, чините тако и ви њима* (Лука 6, 31). Када бисмо испунили само једну Божанску заповест, где би нам другде био крај, осим у рају? Овај свет тада бисмо претворили у рај. Живећи на земљи, каква год била, живели бисмо као у рају, а такав осећај би нам дошао зато што бисмо чинили другима оно што очекујемо да други чине нама. Кад би људи живели по хришћанским врлинама, не би било потребе за ратовима, не би било убистава, не би било неморала. Нећемо ратовати ако желимо да и други живе попут нас, јер је и према њима Бог био милостив. Зато не смемо ником да одузимамо живот. Ово говорим, јер нема дана да не читамо и слушамо о убиствима. Немамо право никоме да узимамо оно што му нисмо дали, а живот даје Бог. Неко ће казати да је родило дете и тако му дао живот. Јесте, преко родитеља је дошло дете у свет, али благословом Божијим. Да није било благослова, зар би се родило то дете? Родитељи могу да желе дете, али ће се оно родити само Божијим благословом. Нису родитељи само они који телесно рађају, већ и они који духовно препоруде и духовно роде другог човека, друго дете. То је веће родитељство.

Заблагодаримо данас Богу што је овај храм освећен после толико времена. Погледајте светлост која исијава из беле боје храма, боје која је симбол чистоте. Нека би Господ дао да осветимо своју душу, ум и срце и да их осветимо Духом Светим, браћо и сестре, а не духом овога времена. Не треба да живимо својим духом, него Духом Божијим. Зато Свети апостол Павле и каже: *На свему захваљујте; јер је ово воља Божија за вас у Хри-*

сту Исусу. Духа не гасите (Прва Солуњанима 5, 18-19). Кад се угаси Дух Божији у човеку, човек изгуби своје назначење. Зато се и чине оваква недела која видимо.

Дух овог доба одбија Бога. Дух овога времена говори нам да све што постоји, јесте коначно на овоме свету, као да други свет и други живот не постоје. Ми смо хришћани, верујући људи. Верујемо да Господ жели да спасе све што је створио. Али, ако наша вера није преточена у дела, остаје празно слово. Вера се мора преточити у дела, да би се делима живело и да би делима оправдали своју веру. У Символу вере се каже да чекамо васкрсење мртвих и живот будућег века. Иако смо рођени на земљи, нисмо створени за овај свет. Хришћански је стремити ка небу, да би сели са десне стране Престола Божијег (Јеврејима 12, 2).

Морамо схватити да смо пролазници кроз овај свет. Овај свет нам је Бог даровао и за радост и за тугу, али

кад имаш Господа са собом, онда ћеш тугу, невољу и патњу лакше поднети, осетићеш како је велика радост живети у Богу и са Богом. И овај живот не треба да потрошимо по свом уму, већ да се кроз њега крећемо по уму Цркве Христове. Лако је критиковати Цркву, човека, свештеника и владику. Али, да ли смо заиста толико свети, да ли смо толико чисти да можемо друге да поправљамо. Врло често узимамо у своје руке суд Божији и другима пресућујемо. А Бог не суди и није судија у смислу освете. Даје нам по делима нашим, по оном што смо зарадили.

Ова црква је дело Божије и дело ваших руку. Благодарим свима вама који сте на било који начин помогли да овај храм буде украшен и да на њега данас призвемо благодат Духа Светога. Биће препознато и оно најмање што сте дали. Хвала и онима који нису могли да помогну, они су се ваљда молили Богу за раднике и трубенике на пословима око цркве. Одликовао сам и вашег свештеника, али не због заслуга. Више сам га одликовао да буде бољи него што јесте, јер свако може бити бољи.

Вере никад доста, молитве никад доста. Хвала свима и нека вам Господ, Свети деспот Стефан и Свети великомученик Лазар Косовски помогну и нека вас

благодат дејствује не само преко човека, него и преко твари, када Бог то хоће. Она жена што је боловала од точења крви, само је дотакла хаљине Христове и истог часа оздрави. Дотакнимо се и ми светиње, да би се светиња и нас дотакла. Светиња ће нас примити у себе ако и ми њу примамо. Бог вас благословио!“

Након Литургије, Његово Преосвештенство Господин Јован одликовао је орденом Војда Карађорђа Радослава Локовића из Белосаваца и Живку Мијовић из Београда. Архијерејском граматом признања наградио је Скупштину општине Топола, Александра Прокића из Тополе, Угљешу Кременовића из Младеновца и Немању Кременовића из Младеновца, а Архијерејском захвалницом Ненада Николића из Јеленца, Бојана Урошевића из Тополе, Драгољуба Месаровића из Маскара, Гаврила Николића из Јеленца, Драгана Симића из Белосаваца, Митра Дубоњца из Младеновца, Дејана Мишића из Кусатка, Милована Вулићевића из Белосаваца и Жељка Костића из Белосаваца. Након Евхаристијског сабрања у порти је изведен пригодан културно-уметнички програм, а потом се приступило трпези љубави коју је протојереј Владан Јовановић са својим верницима са љубављу припремио.

штите. Нека њиховим молитвама уђе радост и у срца ваша, нека уђе радост у домове ваше. Данас сте примили благослов освећења овог храма. Пренесите тај благослов на куће ваше и породицу. Добићете данас и оно парче кошуље коју владика носи кад освећује цркву, јер

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

СЛАВА ПОСКУРИЧКО ШЉИВОВАЧКЕ ЦРКВЕ

Петак, 6. октобар, када наша Црква прославља Зачеће Светог Јована Претече Господњег, а наша парохија своју храмовну славу, својим доласком и својим молитвама увеличао је наш Владика Јован.

Преосвећеном Епископу Јовану су на Светој архијерејској Литургији саслуживали свештеници Епархије шумадијске, док су на прозбе одговарали ученици Богословије Светог Јована Златоустог као и присутни народ, на челу са децом из оближње школе „Свети Сава“.

Епископ се након прочитаног Јеванђеља обратио народу рекавши између осталог да пророштва Светог Јована надилазе сва пророштва, јер је он објавио долазак Сина Божијег. Зато је он и назван светиљном јутарње звезде која претходи Сунцу Правде, а то је наш Господ Исус Христос. Он је своју мисију још у утроби матере добио, да ће бити онај који треба да припреми пут за долазак Господа Христа. Свети Јован Крститељ и тада и сада обраћа људе Богу, његовим животом у Богу и животом по Богу и његовом громком проповеди у којој каже „Покајте се, јер се приближило Царство Небеско“. Јер без покајања нам нема Царства Божјег. Зато у нама треба стално да одзвањају ове речи Светог Јована које ће нас позивати да будемо бољи, да се истински покајемо и свакодневно поправљамо.

Након Свете Литургије, домаћини славе, чланови Културно-уметничког друштва „Младост“ из Шљивовца, преломили су славски колач са Владиком Јованом, а славље је настављено Трpezом љубави на којој смо између осталог добили и неколико савета од Епископа о даљој изградњи и уређењу ове наше лепе црквице.

Милан Петровић, јереј

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА И ПАРАСТОС КРАЉУ АЛЕКСАНДРУ НА ОПЛЕНЦУ

Поводом 83 године од убиства Краља Александра Првог Карађорђевића Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је у понедељак, 9. октобра, Свету архијерејску Литургију и парастос у храму Светог великомученика Георгија на Опленцу. Епископу су саслуживали свештеници Шумадијске епархије.

Светој Литургији присуствовало је више од стотину верника, међу којима су били принц Михаило Карађорђевић са

супругом принцезом Љубицом, председник општине Топола Драган Живановић, директор Задужбине Краља Петра Првог Драган Рељић, као и ученици основне и средње школе у Тополи.

Ово молитвено сабрање посебно је улепшао свети чин крштења мале Марте, унуке Марије Ракоњац, диригента опленачког црквеног хора. Владика је пожелео малој Марти да узраста у православној вери и да се у свом животу сједињује са Христом пошто се у Њега обукла.

Након прочитаног зачала из Светог Јеванђеља Владика Јован се сабраним верницима обратио беседом о љубави Божијој. Човек као слика Божија треба да постане љубав, као што је и Бог Љубав. Недостатак љубави узрок је зла које људи чине једни другима. Жртвеном љубављу Бог је показао пут свима нама, а то је пут подвига, самоодрицања, усавршавања и смирења. Тај пут човека уздиже изнад небеских висина. Том љубављу живео је и Краљ Александар Први и жртвовао се положивши живот свој за Бога и свој народ.

Након Свете Литургије и парастоса приређена је трпеза љубави од стране Драгана Рељића, директора Задужбине краља Петра Првог.

Урош Костић, ђакон

СВЕТА ЛИТУРГИЈА У ВОЉАВЧИ

У четвртак, 12. октобра, када наша Црква прославља преподобног Киријака Отшелника, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у рудничком манастиру Вољавчи, у којем се налазе мошти овог светитеља. Епископу су саслуживали свештеници и монаси Епархије шумадијске.

Светој Литургији присуствовале су монахиње шумадијских манастира, ђаци основне школе у Страгарима и остали верници рудничког краја. Њима се Владика Јован обратио беседом о величини Литургије, истакавши да она представља највеће дело које је Бог дао човеку. Преподобни Киријак се испунио Духом Светим и показао нам пут којим би требало да идемо да бисмо се спасли. Имати Духа Светога значи имати плодове попут смирења, кротости, радости, подвижништва. Стог нам је света дужност да се молимо, да човекољубљем дођемо до богољубља, да остваримо оно што је преподобни Киријак Отшелник остварио у свом животу – а то је светост.

Након Свете Литургије Владика Јован је пререзао славски колач заједно са настојатељицом ове свете обитељи монахињом Евгенијом, чијом љубављу је приређена трпеза љубави за све окупљене вернике.

Урош Костић, ђакон

ВЛАДИКА ШУМАДИЈСКИ ЈОВАН И МИТРОПОЛИТИ АНТИОХИЈСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ У ЈАГОДИНИ

На дан Покрова Пресвете Богородице јагодинска Покровска црква је имала част да своју храмовну славу прослави са својим Владиком, Епископом шумадијским Г. Јованом, али и са тројицом Митрополита из древне и многострадалне Антиохијске Патријаршије: Митрополитом аркадијским Василијем (Мансуром), Митрополитом хуранским Савом (Испером) и Митрополитом Немачке и Средње Европе Исак (Баракатом), као и са Високопреподобним архимандритом Прокотијем.

Светом Архијерејском Литургијом је началствовао митрополит Исак. Овај радосни догађај увеличали су својим појањем хорови крагујевачке Богословије „Светога Јована Златоуста“ и „Православни појци“.

Пред сам почетак Литургијског сабрања, Епископ шумадијски је са својом паством богоугодно дочекао Митрополите испред храма, чијим уласком у храм је започела Света архијерејска Литургија. Сама црква, која је још у изградњи, била је премала да прими све верне који су дошли да прославе своју храмовну славу.

Након прочитаног Јеванђељског зачала, уводну беседу је произнео Владика Јован, који се овом приликом захвалио високопросвећеним Митрополитима и заблагодарио им на њиховим молитвама. Наш Владика је подсетио верне на значај Антиохијске Патријаршије додавши да се ми у Србији непрестано молимо за страдалне хришћане у Сирији, Либану, али и све страдалнике у овом свету. Владика Јован је додао да овај празник има велики симболички значај, јер се Пресвета Мајка моли за сав народ, сав род људски, а посебно за оне напаћене, страдале и све мученике и исповеднике вере Христове. Затим, своју беседу је произнео началствујући Митрополит Исак, који се на самом почетку захвалио Епископу Јовану на гостопримству. „Данас се молимо за све оне који страдају у Србији, Сирији и Либану, помињући чврсте везе које имамо међусобно још из доба јачања Српске Православне Цркве захваљујући светом Сави“, рекао је Митрополит Исак. Митрополит је додао да између нас постоји и велика повезаност кроз молитве Пресвете Богородице и икону Богородице Тројеручице, која је преноћила у domu Светог Јована Дамаскина, а касније дарована првом српском Архиепископу, Светом Сави.

Причешћивању Светим Даровима приступио је велики број верних, а након Заамвоне молитве, Архијереји су пререзали славски колач. Колачари су били Слободан Бековић

са својом породицом, а за наредну годину је Радосија Милутиновић.

Литургијско сабрање је настављено и након отпуста трпезом љубави, коју су припремили колачари и верни са свештенством храма, протојерејем Радосавом Јаћимовићем и старишином, протонамесником Дејаном Ђорђевићем. Наши гости су, такође, уживали у пригодном програму састављеном од народних песама и игара.

Младен Алексић, вероучитељ

ПОКРОВ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ ПРОСЛАВЉЕН У РЕСНИКУ

На празник Покрова Пресвете Богородице, 14. октобра, у храму посвећеном Пресветој Богомајци који се налази у Реснику, Светом Литургијом је началствовао протонамесник Горан Ђерковић, а саслуживали су му свештеници Епархије шумадијске.

На крају Свете Литургије извршен је чин освећења жита и резања колача. Испред Црквене општине Ресничке домаћин је био Зоран Николић. Пригодну беседу одржао је протонамесник Дејан Петровић. Отац Дејан је посветио највећи део беседе значају Пресвете Богородице у животу хришћана, истакавши да је Мајка Божија, својим смирењем и послушношћу пример свима како се постаје живи храм Духа Светога.

Лепоти богослужења допринели су мештани Ресника, али и верни хришћани из осталих крајева наше земље. Литургији су присуствовала ресничка деца која иду у истурено одељење ОШ „Сретен Младеновић“, заједно са вероучитељем Гораном Лазаревићем, при чему се доста малишана и причестило, а већина њих је учествовала у пригодном културно-уметничком програму, који је осмислио и водио Никола Пантић.

Окупљени верници су наставили славље трпезом љубави, коју је приредио домаћин славе Зоран Николић са својом породицом.

Горан Лазаревић, вероучитељ

СЛАВА ЦРКВЕ У КОНАТИЦАМА

На дан Светог апостола Томе, 19. октобра, верни народ Конатица и околине окупио се са својом децом да дочека свог Архијереја, Његово Преосвештенство Епископа шумадијског Г. Јована, и да прослави своју храмовну славу.

Архијерејску Литургију служио је Владика Јован уз саслужење ректора београдске Богословије протојереја ставрофора Драгана Протића, протојереја ставрофора Јована Петровића (Епархија ваљевска) и свештеника Епархије шумадијске.

За певницом су појали ученици београдске богословије предвођени професором Бранком Тадићем.

Након прочитаног јеванђељског зачала, са благословом Епископа шумадијског Г. Јована, беседу је произнео и чести-

тао народу храмовну славу, ректор Београдске богословије протојереј-ставрофор Драган Протић.

После причешћа и опхода око храма, пререзан је славски колач, а затим је Владика одржао помен покојном проти конатичком и архијерејском намеснику бељаничком Николи Протићу и његовој супрузи Добрили и свима који су сахрањени у порти храма.

После службе и послужења у парохијском дому уследила је Трпеза љубави коју су припремили овогодишњи свечари Властимири и Љиљана Маринковић.

Владимир Димић, јереј

ОСВЕЋЕЊЕ ТЕМЕЉА НОВОГ ПАРОХИЈСКОГ ДОМА У ЂУРИСЕЛУ

Дана 26. октобра, када наша Света Црква молитвено прославља Светог мученика Карпа и Свету новомученицу Злату Меглинску, Његово Преосвештенство Епископ шумадјски Г. Јован освештао је темеље за нови парохијски дом при храму Вознесења Господњег у Ђуриселу.

Пред многобројним верницима Епископ је истакао значај будућег парохијског дома рекавши између осталог да ћемо ту сада моћи да поделимо све своје бриге и радости уз чашу воде након богослужења и да уједно стичемо још веће знање о својој вери.

Приликом освештавања положена је повеља у темеље коју је потписао Епископ заједно са свештеницима и ктитором Радомиром Јовановићем из Ђурисела.

Милан Живановић, протојереј

ПРАЗНИЧНО БДЕНИЈЕ И СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ВИНОГРАДИМА

У четвртак, 26. октобра, Његово Преосвештенство Епископ шумадјски Г. Јован служио је празнично бденије поводом храмовне славе у цркви Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради. Епископу су саслуживали свештеници Шумадјске епархије.

На крају бденија Епископ Јован се обратио свима окупљеним у храму честитајући им храмовну славу, Преподобну мати Параскеву – свету Петку. Епископ је у беседи говорио о преподобној Параскеви као нежној и брижној мајци, која нас је окупила као своју децу, да тужне утеши, жедне напоји водом живом, огладнеле нахрани хлебом живота. Молитвено расположење је настављено вечером љубави коју је организовала Црквена општина виноградска.

Прослављање храмовне славе крунисано је Светом архијерејском Литургијом, коју је служио преосвећени Владика Јован. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадјске.

Након евхаристијског сабрања приступило се трпези љубави чији су домаћини били Раде и Злата Сеничић из Крагујевца.

Милутин Гашић, ђакон

СЛАВА ХРАМА СВЕТЕ ПЕТКЕ У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

У петак, 27. октобра, када наша Света Црква прославља Свету преподобну мати Параскеву – Свету Петку, своју славу прославио је храм посвећен овој светитељки у Смедеревској Паланци.

Свету Литургију је служио игуман Петар (Драгојловић), настојатељ манастира Пиносава, уз саслуживање свештеника Епархије шумадјске.

По прочитаном Јеванђељу вернима се обратио игуман Петар, који је тумачећи Христову беседу о лудим и мудрим девојкама рекао да је људска душа као девојка и да није довољно да буде само девствена, већ да је потребно да буде и мудра, што значи да је потребно да има и добрих дела. Свако треба да сакупља уље – добра дела, како би спремно дочекао женика, који ће доћи изненада у ноћи. На крају пожелео је срећну славу верном народу, славарима и колачарима. По обављеној литији и резању славског колача, уследила је трпеза љубави која је припремљена трудом и залагањем овогодишњег колачара Љиљане из Смедеревске Паланке и чланова црквеног одбора.

Александар Јаћимовић, ђакон

ОСВЕЋЕЊЕ ТЕМЕЉА ЦРКВЕ У ОСТРИКОВЦУ

У суботу 28. октобра, када наша Света Црква прославља Светог свештеномученика Лукијана и Преподобног Јевтимија, Његово Преосвештенство Епископ шумадјски Г. Јован освештао је темељ за изградњу цркве Светог Преображења Господњег у селу Остриковцу, које припада парохији јовачкој.

Благодат Божија сабрала је велики број верника села Остриковца, који су са својим парохом јерејем Гораном Крстићем и свештенством Архијерејског намесништва белничког, у свечаној атмосфери, дочекали Архијереја и пожелели му добродошлицу.

У чину освештања Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадјске.

Инспирисан вером својих предака, Драгиша Милојевић, власник „Компаније Милојевић“ је са благословом Епископа шумадјског Г. Јована, а из својих личних средстава и са нескривеним ентузијазмом отпочео изградњу храма Преображења Господњег и парохијског дома у свом родном селу Остриковцу. Тиме ће Епархија шумадјска и њени верници бити богатији за још једну светињу.

Након освећења, Епископ је у својој беседи позвао све остриковчане да молитвено учествује у изградњи ове светиње и подсетио да изградњом цркве добијамо заједничку кућу која све нас преображава и у којој ћемо се сретати са Богом и једни са другима.

Радост освећења настављена је трпезом љубави, коју је приредио ктитор храма Драгиша Милојевић са својом породицом, у једном од својих угоститељских објеката.

Немања Стефановић, јереј

ДАНИ СВЕТЕ ПЕТКЕ У ЛАПОВУ

Ове године је трећи пут у Лапову организована, са благословом Епископа шумадијског Г. Јована, манифестација „Дани Свете Петке“. Ова манифестација је организована поводом храмовне славе Свете Параскеве, у циљу продубљивања вере код верујућег народа Лапова.

На дан када обележавамо спомен на ову велику светитељску Свету Литургију служио је протојереј ставрофор Милан Радовановић уз саслужење свештенства Епархије шумадијске.

Беседу о животу и значају ове светитељке је одржао протонамесник Миломир Васиљевић, нагласивши да се сила, премудрост и лепота Божија огледају у лепоти творевине, али нарочито се огледају у светитељима. Након причешћа свештенства и верника пререзан је славски колач који је припремио овогодишња колачарка Миланка Ивковић, а затим је уследио концерт црквеног хора при храму Свете Параскеве. Учесће су узеле и вредне жене из „Моравских шареница“, ликовни уметници које предводи Живота Денић као и удружење пчелара.

Након пригодног програма у коме су узела учешће и деца из основне школе „Светозар Марковић“ на челу са својим вероучитељем Ђаконом Божидаром Васиљевићем, уследила је вечера љубави за све присутне вернике. Деца са веронауке су спремила своје писмене радове и цртеже на тему „Крсна слава у мојој породици“, па је школски жири одабрао најбоље радове. За ликовне радове су награђени следећи ученици: Мирја Микић, Дијана Милановић и Смиљана Михајловић, а за литерарне Катица Стевановић, Катарина Николић и Маша Микић.

Овогодишњи програм манифестације Дани Свете Петке обухватио је предавање др Радмила Рончевића на тему „Заблуде теорије еволуције“, изложбу светлописа Божидача Витаса „Духовни хоризонти“, уз предавање и пројекцију „Приближавање Хиландару“.

Посетиоцима је поклоњено више десетина примерака књиге духовне поезије „Песмом славу проносим“ песникиње Иване Прлине Никодијевић.

Ове духовне свечаности су се сваког дана завршавале трпезама љубави у чему су учествовале вредне жене из удружења Коло српских сестара, као и други поштовани верници.

Горан Живковић, протонамесник

СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТОГ АПОСТОЛА ЛУКЕ У МЛАДЕНОВЦУ

У уторак 31. октобра, када наша Света Црква прославља Светог апостола и јеванђелисту Луку и Светог Петра Цетињског, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Светог Луке на Старом градском гробљу у Младеновцу. Храм скромних димензија био је премали да прими велики број верника, који су дошли са жељом да са својим Владиком учествују у Литургији.

Нашем Архијереју саслуживали су свештеници Епархије шумадијске. Литургијско сабрање увеличао је појањем хор ученика Богословије „Свети Сава“ из Београда.

У својој беседи Епископ Јован је истакао да на први поглед двојица Светитеља коју данас празнујемо немају мно-

го сличности, немају много додирних тачака. Но, то је само на први поглед. Најважнија заједничка особина ове двојице Светитеља јесте да су они живели за Христа, да је Христос био у њима и да су они били уз Христа. И да су у сваком тренутку били спремни да дају живот за Христа, једину Истину. То је пример за све нас, јер ако нисмо у заједници Богочовечанског Тела Христовог, у Цркви, у литургијском сабрању, нема нас ни у спасењу. Наш Владика је рекао да

је апостол Лука записао у свом Јеванђељу Реч Божију, Реч која оживљава, Реч која васкрсава, Реч која освећује, Реч која просвећује. То је та Реч Божија од које је постало све што је постало. Пред Богом су живи само они који слушају Реч Божију и извршавају је, а духовно мртви пред Богом су они који слушају Реч Божију а не творе је.

На крају Свете Литургије извршен је чин освећења кољива и резања колача. Овогодишњи домаћин био је Иван Стефановић са породицом. После се приступило трпези љубави коју је породица Стефановић са љубављу припремила.

Марко Јефтић, јереј

ПРАЗНИЧНО БДЕНИЈЕ У МАНАСТИРУ СВЕТОГ ДИМИТРИЈА

У уторак, 7. новембра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је

празнично бденије у манастиру Светог великомученика Димитрија у Бајчетини. Поучавајући окупљене вернике Епископ је нагласио, осврнувши се на житије Светог Димитрија, да је молитва чудотворна. Чудотворна је само уколико излази из чистог срца и чистог ума. Свети великомученик Димитрије је, по речима Епископа, сав био саткан од молитве и од љубави према Богу и човеку. Након одслуженог празничног бденија Епископ је пререзао славски колач.

Празничном бденију у манастиру Светог великомученика Димитрија присуствовао је и његов ктитор Томислав Николић са својом породицом.

Милутин Гашичевић, ђакон

СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ДИМИТРИЈА У СУШИЦИ

У среду, 8. новембра, када прослављамо Светог великомученика Димитрија, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у Сушици. Епископу су саслуживали свештеници Шумадијске епархије.

Након прочитаног јеванђељског зачала, протонамесник Небојша Ракић се обратио присутнима беседом у којој нас је посавествовао како да пазимо да наша љубав буде Христа ради, јер једино Христос може нашој љубави даровати правилност. Једино Он може да нас научи да волимо не само ближње, не

само оне људе који се према нама лепо понашају, него и оне који нас мрзе и који су нам непријатељи.

Славски колач Владика Јован је преломио са овогодишњим свечаром, Весном Делибашић, која је припремила трпезу љубави, након Свете Литургије.

Милутин Гашевић, ђакон

СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ДИМИТРИЈА У ЛАЗАРЕВЦУ

У среду, 8. новембра, када наша Света Црква прославља Светог великомученика Димитрија, своју славу прославио је храм посвећен овом светитељу у Лазаревцу. Свету Литургију је служио протојереј ставрофор Златко Димитријевић, са свештеницима Епархије шумадијске.

Вернима се обратио свештеник Влада Димитријевић честитавши славу свечарима и окупљеном народу, пожелевши им да се још много година у сваком добру, радости и веселу окупљају у лазаревачком храму, прослављајући овог великог Божијег угодника. Он је позвао верне да се следећи за примером Светог великомученика Димитрија и ми покажемо оданим Христовим војницима, одлучним у борби са грехом и многобројним искушењима са којима се сусреће савремени човек.

По обављеној литији пререзан је славски колач са овогодишњим свечаром, Милицом Живојиновић из Лазаревца. Потом је уследила трпеза љубави која је припремљена трудом и залагањем верног народа и свештенства лазаревачког храма.

Влада Димитријевић, протонамесник

СЛАВА КАПЕЛЕ КЛИНИЧКОГ ЦЕНТРА У КРАГУЈЕВЦУ

Слава капеле Клиничког центра у Крагујевцу свечано је прослављена 14. новембра на дан када наша Црква слави Свете бесребренике Козму и Дамјана.

Свети Врачеви су заштитници, помоћници и заступници свих оних који у славу Божију обављају тешку и одговорну дужност лекарског позива.

Свету Архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован уз саслуживање сњештеника Шумадијске епархије, док су је својим појањем улепшали ученици крагујевачке богословије „Свети Јован Златоусти“.

Колачар овогодишње славе биле су сестре Злата и Милка Гулајић.

Уз благодарење Господу за сву милост коју излива на нас, протојереј Живомир Жоле Миловановић је и ове године за славу болничке капеле окупио своју духовну децу, да заједно са лекарима, лекарским помоћницима и запослени-

ма у крагујевачком Клиничком центру прославе Свете бесребренике Козму и Дамјана. Овом приликом за свој мукотрпан труд и неизмерно залагање, прота Жоле одликован је орденом Светог Симеона Мироточивога. Епископ Јован се на врло дирљив начин захвалио оцу Живомиру, на шта је прота истакао да највећу заслугу за досадашњи успех рада и постојања храма-капеле Светих Врачева има Преосвештени Владика Јован. Његова љубав, пажња и брига за болесне очити су у вези са свиме што се тиче верских потреба и служења која се одвијају у капели.

За труд и велико залагање Архијерејском граматом одликован је ортопед доктор Ненад Ђоковић.

Молитвеним обраћањем Светим Врачевима, Владика Јован апеловао је на руководство болнице и замолио их да учине све што је могуће како би наша болница, која има углед и традицију, напоскон добила свој храм. Надамо се и верујемо да ће услови за болничка богослужења у наредним годинама бити много бољи, на радост и укрељење свих.

Бранислав Матић, протонамесник

ИЗЛОЖБА ЛИКОВНИХ РАДОВА И ЕКСПОНАТА У ОКВИРУ ПРОЈЕКТА „РУКА ПРИЈАТЕЉСТВА“

У понедељак, 13. новембра, одржана је изложба ликовних радова и експоната насталих на радионицама у оквиру пројекта „Рука пријатељства“. Овај пројекат настао је као плод сарадње ЦО лазаревачке и Центра за смештај и дневни боравак деце и омладине ометене у развоју ОЈ Лазаревац и са благословом Његовог Преосвештенства Владике шумадијског Г. Јована, реализује се већ петој години за редом. Присутнима су се на почетку у име центра обратили управник Драгана Томовић и дефектолог Јелена Вукић, а у име ЦО лазаревачке, свештеник Влада Димитријевић. После поздравних речи и захвалности упућене заслужнима за трајање пројекта, окупљени су имали прилику да уживају у византијском појању лазаревачких појаца Предрага Пауновића и Александра Павлића.

Радионице се одржавају у сали лазаревачког парохијског дома и имају за циљ да укључе што већи број корисника са потешкоћама у развоју, како би се дружили, упознавали, развијали и подстицали креативно изражавање у духу православне вере. Корисницима Центра се пружа могућност да се развијају духовно, у оквиру своје Цркве, чиме храм Светог Димитрија у Лазаревцу поспешује своје могућности у комуникацији и раду са децом са потешкоћама у развоју. Програм се састоји од активности које су плански конципиране и усклађене са способностима и могућностима корисника. Кроз овај облик рада се ангажују корисници различитог степена ометености, пола и узраста, по принципу добровољности. Заступљени облици рада су групни и инди-

видуални. Аутори пројекта „Рука пријатељства“ су дефектолози Јелена Вукић и Љиљана Милић и свештеник Влада Димитријевић.

Највећим успехом сматрамо то што штићеници Центра радо и са љубављу, већ пет година, долазе на радионице, учествују у раду, свако према својим способностима, што се могло видети и на фотографијама на изложби, којима је то и документовано. Корисници Центра се нарочито радују одласку у цркву и вежбању појања. Но, све ово не би било овако успешно да није љубави и пожртвовања особља Центра, без чије стручне подршке и помоћи не би било могуће реализовати овакав пројекат. Захваљујемо се управницима Центра, садашњем, Драгани Томовић, и Звонку Младеновићу за време чијег смо мандата почели сарадњу. Истичемо и веома успешну сарадњу са Љиљаном Милић, дефектологом, која је све ове године, била координатор пројекта.

Наш мали јубилеј, петогодишњицу, крунисали смо и поклоничким излетом у манастир Боговађу, који нам је свима донео духовно ојачање. Захваљујемо се игуманији манастира, мати Агнији, на срданом дочеку.

Поред пројекта „Земља живих“, који је усмерен на рехабилитацију оболелих од болести зависности, и који од почетка у нашем намесништву успешно води отац Александар Новаковић, и овај наш мали, али важан пројекат, придружује се листи милосрдне делатности наше црквене општине.

Влада Димитријевић, свештеник

ОБНОВЉЕЊА ХРАМА СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ГЕОРГИЈА – КРСНА СЛАВА ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ Г. ЈОВАНА

У четвртак, 16. новембра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован прославио је своју Крсну славу, празник Обновљења храма Светог великомученика и победоносца Георгија – Ђурђиц.

На дан своје крсне славе, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Саборном храму Успенија Пресвете Богородице у Крагујевцу, уз саслужење, архимандрита Павла старешине цркве Козме и Дамјана у Верији, из Грчке Архиепископије и свештенства града Крагујевца.

По прочитаном Светом јеванђељу, проповед је одржао протојереј ставрофор др Зоран Крстић, ректор Богословије Свети Јован Златоусти.

У надахнутој беседи, о. Зоран је у име свештенства и верника Шумадијске епархије честитао славу Преосвешћеном Владика Јовану, рекавши да му желимо оно што ми иштемо непрестано од Бога Оца, а то је да правилно управља речју истине Очево. Процес идентификације угледања на другог је врло важан у нашем процесу сазревања и то примећујемо од самог рођења, деца се идентификују са родитељима, и

на тај начин се ми као људска бића развијамо и стасавимо и постајемо личности. Врло добро знамо, колико је касније родитељима битно, у каквом ће се друштву наћи дете, на кога ће да се угледа. Сви ти процеси су врло важни, и то је повезано у Цркви са прослављањем светитеља. Црква сваког дана истиче за пример светитеље да би се угледали на њих, да они буду она тачка и она личност ка којој тежимо. И наравно да је Свети великомученик Георгије тај пример. После заамвоне молитве, протојереј ставрофор др Зоран Крстић благословио је и осветио славско жито и славски колач. Његово Преосвештенство Епископ Јован је одликовао Слободана Симића из Варварина орденом Војда Карађорђа за исказану делатну љубав према Епархији шумадијској.

Док је делио антидор и благосиљао верни народ, Владика је од своје пастве примао честитке поводом своје крсне славе.

Сабрање је настављено у новој резиденцији шумадијске Епархије, где је приређен пријем за свештенство и верни народ. Свечани славски ручак приређен је у поподневним сатима. Међу многобројним свештенством, монашtvом и верницима, гости на владичиној слави били су и Епископ жички Г. Јустин, Епископ врањски Г. Пахомије, Епископ браничевски Г. Игњатије, Епископ далматински Г. Никодим и многи други угледни гости.

Срећко Зечевић, протонамесник

АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА И ОСВЕЋЕЊЕ ТЕМЕЉА ПАРОХИЈСКОГ ДОМА У МЕСТУ БАЊА КОД АРАНЂЕЛОВЦА

У недељу 24. по Духовима, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је служио Свету Архијерејску Литургију у храму посвећеном Светом пророку Илији у месту Бања код Аранђеловца. Његовом Преосвештенству су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Хорским појањем је ову Литургију улепшао хор „Света Анастасија Српска“ из Аранђеловца. Непосредно пре почетка Свете Архијерејске Литургије, Епископ Јован је осветио темеље новог парохиског дома који се гради у порти храма Светог пророка Илије у Бањи.

Након читања Светог Јеванђеља Епископ Јован је на самом почетку своје проповеди навео да су људи који су пратили Господа Исуса Христа остављали своје домове и ишли данима и ноћима само да би видели Исуса и чули Његове утешне речи, јер нико не може тако да утешу човека као Господ Бог. Објашњавајући прву од две приче из данашњег Јеванђеља, објаснио је да је излечена од течења крви спасена вером својом јер је, како Епископ каже: „знала да је њена вера неће преварити и да ће помоћу њене вере она бити исцељена“. Владика упоређује какав су однос имали људи према овој жени, а какав однос има Господ. Људи су

је одбацивали и називали је нечистом, а Господ је назива својим дететом: „Не бој се кћери, вера твоја спасла те је, иди у миру“. У другом делу данашњег Јеванђеља говори се о васкрсењу Јаирове кћери. Данашње Јеванђеље заправо говори о вери човековој и сили Божијој, а сила Божија и чуда Божија су тамо где је вера. Доласком Господа у Јаирову кућу сва туга и сва патња нестају, а настаје радост и враћа се вера у све окупљене.

Након Свете Литургије Епископ Јован је доделио грамате признања Кости Чоловићу и Стевану Шуши из Бање, Зорану Станојевићу из Аранђеловца и грамате захвалности Игору Лакић и Предрагу Ковачевићу из Бање.

Немања Искић, ђакон

СВЕТИ ЈОВАН ЗЛАТОУСТИ – СЛАВА КРАГУЈЕВАЧКЕ БОГОСЛОВИЈЕ

Празничним бденијем у школском храму отпочело је 25. новембра ове године прослављање Светог Јована Златоустог, заштитника Богословије у Крагујевцу. Уз Његово Преосвештенство Г. Јована, епископа шумадијског, у молитвеном слављењу учествовали су професори и ученици, за које личност Светог Јована представља узор, како по питањима духовности, тако и у богословљу, којем стреми и сам живот у богословији. Величању школског патрона умногоне је допринео и професор црквеног појања Немања Старовлах, будући да је са грчког и црквенословенског превео службу Светом Јовану Златоустом. Поред Богословије славили су и посленици радио станице Златоусти, једне од медијских установа Шумадијске епархије. Након богослужбеног прослављања, о Светом Јовану Златоустом говорило се и током окупљања око трпезе љубави.

Литургијско благодарење у недељу, 26. новембра, било је централни чин исказивања црквеног поштовања Светом Јовану Златоустом. Литургију је, уз саслужење професора, као и гостију из сестринских богословија и из више парохија Шумадијске епархије, служио Његово преосвештенство Г. Јован, Епископ шумадијски. По већ устаљеној пракси, на славској Литургији у чин чтеца рукопроизведени су ученици завршног разреда Богословије који су клирици Шумадијске епархије. Ове године у први чин свештенства ступили су Милош Михајловић, Зарија Петровић, Михаил Голић и Радиша Голубовић. Да би радост била још већа, у чин ђаконa рукоположен је Александар Ђорђевић, дипломирани теолог и катихета из Крагујевца. Помоливши се Богу за његово добро вршење поверене му службе, Владика Господин Јован му је упутио архипастирску поуку у којој је нагласио да нема веће части од служења Господу Исусу Христу који служи свима нама, ради нашега спасења : „Све што бих ти пожелео јесте да се молиш Богу и сачуваш страх Божији. Докле год будеш имао страха Божијег, твоје саслуживање ће бити Богу пријатно, а када страха нема, долази до гордости

и сујете. Као што знаш, Бог се гордима противи. Нека ти Господ и Свети Јован помогну да ову благодат коју данас примаш сачуваш кроз читав свој живот.“

После прочитане јеванђељске приче о милостивом Самарјанину, проповедао је јереј Владан Костадиновић, професор Крагујевачке богословије.

Након освећења и резања славског колача, домаћини и гости су се окупили на свечаном славском ручку. Међу гостима су били професори и ученици богословија из Београда, Сремских Карловаца, Ниша, Призрена и Фоче са којима се крагујевачки богослови редовно сусрећу, као и представници крагујевачких просветних установа. У речима захвалности свима који су се у ове дане окупили око великог имена Златоустовог, ректор Богословије у Крагујевцу протојереј ставрофор професор др Зоран Крстић, нагласио је како многе руке подржавају ово богословско училиште, али да се увек препознаје брига Владике шумадијског Господина Јована и благочестивог свештенства Шумадијске епархије.

Лазар Марјановић, ученик Богословије у Крагујевцу

ОСВЕЋЕЊЕ ТЕМЕЉА ЦРКВЕ СВИХ СВЕТИХ НА СВЕТИЊИ

У понедељак, 27. новембра, када наша Света Црква слави Светог апостола Филипа, на брду Светиња покрај магистралног пута Крагујевац – Топола, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован освештао је темеље будуће цркве посвећене Свим Светима.

По добијању грађевинске дозволе и по благослову Његовог Преосвештенства, парох чумићки протојереј Милан Томић са верним народом врши припреме за изградњу темеља. Благодаћу Божијом, и поред велике хладноће, сабра се мноштво мештана: Чумића, Влакче, Трнаве и Светлића. У чину освећења Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Након освећења, Епископ се обратио присутнима рекавши да смо почетком градње храма управо на овом месту почели одуживати велики дуг према мученички пострадалима на овом месту и у околини. Такође је напоменуо да је храм који се гради светиња у којој ће да се служи Света Евхаристија, којом се повезује прошлост, од страдалика од турске руке до страдалника у Другом светском рату, са свима који ће се у будућности причешћивати на овом светом месту. Тако, центар Србије, брдо Светиња, добија своју Светињу за све оне који су своје животе положили за веру и отаџбину, да их вечно славимо и помињемо на Светој Литургији.

Милан Томић, протојереј

ЛИТУРГИЈСКО СЕЋАЊЕ НА НОВОМУЧЕНИКЕ КРАГУЈЕВАЧКЕ У ШУМАРИЦАМА

Крагујевачки октобар представља масакр којег су над цивилним становништвом Крагујевца и околних села починиле јединице нацистичке Немачке 19. 20. и 21. октобра 1941. године. У овом злочину је страдало око 3.000 становника Крагујевца и околних места, а међу њима је било и 300 крагујевачких ученика и петнаесторо деце старости између 8 и 15 година. Након Другог светског рата владало је мишљење да је страдало 7.000 цивила. Према подацима историчара и некадашњег кустоса музеја у Шумарицама Станише Бркића, тог дана је стрељано 2.796 лица.

Тим поводом и ове године служена је Света архијерејска Литургија на платоу испред цркве Светих Новомученика Крагујевачких у Шумарицама. Свету Литургију и молебан Новомученицима, који је одржан поред споменика „V3“, служио је Његово Преосвештенство Епископ шумедијски Г. Јован, уз саслужење свештенства Епархије шумедијске.

Венце на споменик „V3“, који је посвећен стрељаним ђацима и родољубима у крагујевачким Шумарицама, положили су председник Републике Србије Александар Вучић, премијерка Ана Брнабић, као и министри Зоран Ђорђевић, Славица Ђукић Дејановић и Вања Удовичић, бивши председник Републике Србије Томислав Николић, градоначелник Крагујевца Радомир Николић, као и амбасадори Немачке, Русије, Палестине, Аустрије, Белорусије и бројне делегације из Србије и иностранства.

Након полагања венаца и молебана, одржан је „Велики школски час“ у знак сећања на стрељане цивиле у Другом светском рату.

„Велики школски час“ и ове године свету шаље поруку да се никада и нигде не понови злочин из Другог светског рата када су фашистичке снаге 1941. године стрељале хиљаде недужних мушкараца, жена и деце, међу којима су били и ђаци и професори Прве крагујевачке гимназије.

Ове године, како је и најављено, изведен је драмски приказ „Игре бројева“, крагујевачког књижевника Мирка Демића, а у режији Марка Мисираче. У уметничком програму наступили су глумци крагујевачког позоришта и гости из Београда, музику је компоновао Бранислав Пиповић, сценограф је Борис Максимовић, а костиме је урадила Драгица Илић.

Писац Мирко Демић, овај драмски приказ допунио је горчином успомена и искуства које је понео из Глине, свог завичаја. То његово искуство повезано је са суочавањем са злом, са етничким чишћењем, са геноцидом, са вековном мржњом на националној основи, са смрћу блиских чланова породице. „Игра бројева“ повезује два пишчева завичаја, Глину и Крагујевац, Банију и Шумедију.

У оба завичаја писац повлачи паралеле које се тичу извора зла, без кајања егзекутора, као и само преиспитивање жртава због чега су управо они одабрани. Над текстом и дијалозима који се воде лебди питање како се људско зло може препознати и одакле оно долази.

Књижевник Мирко Демић каже да су страдалишта попут Шумарица, или било ког другог сличног страстишта у свету, места туге, сећања и опомене на незамисливе злочине и патње које за собом оставља сваки рат, због чега је крагујевачку ратну трагедију ставио у контекст универзалног страдања невиних.

„Сматрао сам да је неопходно да се о људском страдању пише овом приликом у општем смислу, а не само да се своди на неки локални и конкретан пример зла. Није то само наша српска туга, него треба да буде туга човечанства“, каже Демић.

Према његовим речима, све чешће се масовни ратни злочини свде на пуко пребројавање страдалих, чиме се жртве постхумно поново масакрирају, а њихове породице излажу додатној патњи.

„Због тога и наслов ‘Игра бројева’ јер ми се учинило, можда нисам у праву, да се код ове, али бојим се и свих других трагедија непрекидно лицитира бројевима и тако у ствари додатно понижавају жртве, па сам покушао да жртве одбраним од тог свођења на број“, истиче Демић.

Глумци који су наступили у драмском приказу су: Миодраг Крстовић, Бојан Жировић, Саша Пилиповић, Милош Крстовић, Никола Милојевић, Чедомир Штајн, Иван Видосављевић, Миодраг Пејковић, Сања Матејић, Јасмина Димитријевић, Никола Пејковић и Реља Марковић.

Осам векова од крунисања Стефана Првовенчаног

Н. Јованчевић

ПРЕНОС МОШТИЈУ СВЕТОГ КРАЉА
ИЗ КАЛЕНИЋА У СТУДЕНИЦУ

Аутори који су са највише детаља писали о честом преношењу моштију Стефана Првовенчаног – Симона Монаха (Станоје Станојевић, *Мошти Стевана Првовенчаног у Војводини*, Гласник Историјског друштва у Новом Саду III /1930/; Љубомир Дурковић-Јакшић, *Обнављање Студенице и пренос из Каленића моштију Светог краља Стефана Првовенчаног 1839*, Осам векова Студенице, зборник радова, Београд 1986), своје расправе започињу констатацијом да готово ниједан српски средњовековни владалац није остављен у гробу где је првобитно сахрањен, већ су кивоте са њиховим телима испред непријатеља монаси склањали по различитим манастирима, преносећи их из једног у други. Првовенчани српски краљ, који је годину дана након смрти, према Доментијану, био „телом сав неповредив“, највише пута од свих владара је склањан испред непријатеља, све до окончања Првог светског рата.

Једино прво преношење, из Студенице у Жичу, у организацији Светог Саве, није изазвано потребом да се мошти Светог краља повлаче испред оних који их могу оскрнавити, већ представља део династичког програма Немањића. „Смисао [преноса] треба сагледавати у светлу чињенице да је Жича била намењена улога катедралне и крунидбене цркве, што се у оснивачкој повељи манастиру непосредно наводи. Не треба сумњати да је Сава Српски био творац замисли да се 'сви будући краљеви ове државе' крунишу над моштима свог првог, светог претходника, чиме је немањићка Србија усвојила праксу уобичајену у средњовековним европским монархијама. Важно је притом имати у виду да се Стефанове 'целе' и чудотворне мошти придружују најугледнијим хришћанским реликвијама, везаним за Христа, Богородицу и друге, најистакнутије личности Свете историје, које су, заслугом Саве Српског, чуване у Жичи. Мошти Првовенчаног краља нашле су се, дакле, у амбијенту који је, према мерилима времена, представљао емулацију Јерусалима и Цариграда, симболични комад Свете земље пренет и реконструисан у сопственој средини. Придруживањем тако важне националне светиње највреднијим општехришћанским, прокламована је порука да су Срби постали део свете историје, и то у својству легитимног, 'изабраног народа'... Док је Студеница уобличена као династичка гробница, Жича је додељена улога катедрале, крунидбене цркве а истовремено и култног места – чувара моштију Првовенчаног српског краља, над чијим је светим телом требало да се крунишу будући немањићи владари“

(Даница Поповић, *Када је краљ Стефан Првовенчани уврштен у светитеље? Прилог проучавању владарске „канонизације“ у средњовековној Србији*, Зборник радова Византолошког института, L, 2013). Овим је, сматра Д. Поповић, Свети Сава „систематски припремио уврштење Стефана Првовенчаног у ред светаца“.

Када Жича постаје небезбедна, мошти се, као и „Мајка Црква“ повлаче према југу: сматра се прво у Студеницу, па у Сопоћане. У овом манастиру су 1629. године „откривене“ као нетљене. Том чину присуство-

вали су рашки митрополит Јосиф и пећки патријарх Пајсије, кога ће ово „објављивање“ мотивисати да у духу средњовековне хагиографије и химнографије Светом краљу напише Житије и Службу, што ће додатно уздићи његов култ. Страх од турске најезде је разлог што су Краљеве мошти 1687. године склоњене у мана-

стир Црну Реку. Пренео их је Мојсије Рајовић, потоњи пећки патријарх. Познији извори обавештавају да се октобра 1704. године враћају у Студеницу.

Током рата који су од 1788. до 1791. године водили Аустријанци и Турци постојала је опасност да Турци освоје Студеницу. Зато подручни митрополит Јоаникије студеничким монасима поручује у јануару 1790. године да Светог краља закопају или однесу у аустријски логор. Са избеглим калуђерима, кивот са

шкрипи, знак да ће Србија да пропадне“. Када су калуђери увидели да „Србија јадница издише“, са кивотом одоше у Београд који само што није пао под Турке. Укључује се угледни митрополит карловачки Стефан Стратимировић како би обезбедио да се Свети краљ пренесе на аустријску страну. Уз издражни карантин у Земуну и многе друге перипетије, кивот са монасима у октобру 1813. доспева у манастир Фенек. Вредна пажње је и чињеница да су избегли калуђери,

који су допртали мошти, примљени у братство Фенека. Ту је једно време боравио и Карађорђе, мада је најважнији човек међу многобројним емигрантима био архимандрит Мелентије Никшић. Када је у Београдском пашалуку 1815. године подигнут Милошев устанак, Аустријанцима није одговарало да Краљеве мошти буду близу границе, па наређују да се преместе северније, сада у манастир Беочин. У једној манастирској књизи је записано: „Пренесе сја првовјенчани краљ српски Стефан од Фенека в Беочин манастир, и допли Дунавом месеца јулија 1 1815“.

Кнез Милош одмах након што подиже устанак 1815. године, зна да му мошти првог крунисаног српског владара и те како могу помоћи у ослободилачком походу, па уз сарадњу са архимандритом Мелентијем, настоји да их што пре врати на територију коју контролише. И тако, последњих дана 1815. године, преко Београда, а под надзором архимандрита студеничких Мелентија Никшића и Василија, кивот са моштима Првовенчаног краља стиже у манастир Каленић који је тада био „скровито мјесто и при крају“. Међутим, Богородичин манастир у Левчу убрзо „као место поклоњења Светом краљу у свести шире заједнице прераста у једну од највећих националних светиња“, истиче Иван Стевовић у монографији о каленићкој архитектури. У сагласности са овом констатацијом је и податак да су Милошеви синови Милан и Михаило долазили у Каленић 1835. године да целивају мошти сина оснивача српске државе.

моштима 2. фебруара 1790. године, доспева у Београд, где је у цркви постављен пред олтар са десне стране. А како је постојала опасност да Турци освоје и Београд, Црквено-народни сабор аустријских Срба, који је заседао у Темишвару, одреди да Краљеве мошти буду пренете у манастир Војловицу код Панчева.

После Свиштевског мира (1791) Турци воде помирљиву политику према Србима, па се процењује да се Краљеве мошти могу вратити у Студеницу, у коју су, уз задржавање у Рајиновцу, и донешене 5. фебруара 1792. године. Током прве две године Карађорђевог устанка манастир Студеница није био турска мета, али су већ 1806. године монаси морали да беже са моштима, овог пута до манастира Враћевшнице. Благочестивост моштију вероватно утиче да се студеничко и враћевшничко братство споје у једно.

Забележено је да се 1813. године међу народом пронео глас „да сандук, то јест кивот Светог Краља

Имајући у виду географски положај Студенице, јасно је да она у прве две деценије Милошеве борбе за обнову државности није могла имати значај као у средњем веку. Међутим, њена стара мисија није заборављена, па каленићки монаси, опет са студеничким спојени у једно братство, врло прилежно раде на њеној обнови како би и у новим временима повратила некадашњу улогу, јер је „општа жеља била, пошто се Студеница оправи, да се Свети Краљ из Каленића пренесе у ту очину му и братњу задужбину“. Ту идеју прихвата и кнез Милош, али у септембру 1838. године одустаје, претпостављајући, за јавност, прагматичне циљеве (скидање летине) уподобљавају његовог владања немањихким традицијама. Прави разлог било је нарастање опозиције његовој владавини. „Али Милошу није било суђено да он изврши тај пренос, јер је ускоро напустио престо и Србију, а Намесништво кнежевског достојанства, које је вршило власт у земљи

до доласка кнеза Михаила, извршило је онда врло свечано тај пренос у другој половини августа 1839“ (Ст. Станојевић, *Мошти Стевана Првовенчаног*).

Без обзира што је абдикација Обреновића била готова ствар, митрополит Петар не прекида њихову намеру и у лето 1839. године, у писму Попечитељству правосудија и просвештенија, поред осталог, истиче да ће „ово пренесеније, као неки почетак повратка старе славе србске, при које воспоминанију сваког Србина срце силно тргова, сматрано бити и у народу нашем, коме је ово преселеније већ једанпут објављено, полезно печатљеније учинити моћи.“ И податак да је митрополит за пренос добио десет хиљада гроша говори о томе како је држави у настајању било стало да свој легитимитет наслана на Првовенчаног краља, „да би се целом српском народу објавило ради бољег његовог привреженија светитељима нашим и ради одржавања и потпомагања цркава и манастира“.

Поново је пут којим ће се колона кретати поправљан. За конаке три стотине гостију, који су преко окружних управа позвани, припремљене су колибе и храна. Наређено је да сви позвани у Каленић дођу 19. августа, одакле је следећег дана почело преношење моштију Светог краља у Студеницу. Опис овог чина који је митрополит Петар средином септембра 1839. године доставио Попечитељству правосудија и просвештенија није пронађен у архивима, али је у *Новинама србским* од 16. септембра остало детаљно сведочанство које је М. Ђ. Милићевић препричао у монографији Каленића из 1897. године, а у потпуности објавио Ј. Дурковић-Јакшић у Споменици поводом осам векова Студенице, из које га и ми преносимо:

„Торжество овог пренесенија било је церковно. На таково стекли су се г. архиепископ и митрополит наш са г. г. епископима и са многочисленим монашеског и мирског реда вишега степена свештенством. А од мирске стране имено од Совјета г. Милосав Здравковић, совјетник, из сваког окружја по један главни чиновник, из сваког среза по један одабрани кмет, из сваке вароши по један одличнији грађанин, с небројеним народом из оближњи предела у Манастир Каленић, као на место од куда ће се Кивот понети.

19-ог, у суботу увече држано је беденије, а у недељу ујутро, по свршетку јутрење, служио је Божанствену службу г. Никифор, епископ ужички с већим числом свештенства. При свршетку литургије обукла су се и остала три архијереја у своје округе и изнели су сами собом Кивот са моштима Св. Краља пред западна церковна врата. Ту је приватило Кивот служашче свјашченство обучено и обнело га с литијом једанпут око Церкве. За њима понели су га по други пут с литијом око Церкве чиновници. Ове су изменили кметови, и обнели га по трећи пут око Церкве с литијом. По трекратном овом обнесенију почео се сами спровод на капију порте церковне, до које су и сви архијереји обучени ишли и Кивот испратили.

Тај дан донешен је Кивот у Манастир Љубостињу и у церкву положен. Увечер је била велика вечерња, а ујутру у понедељак служио је Божествену службу епископ тимички г. Доситеј, такође с више сослужашчи свашченика и настављен је спровод даше до у Карановац. У Карановцу била је и опет велика вечерња, а сутрадан, з вторник, после јутрење Божествена литургија, коју је с већим числом свјашченства служио епископ шабачки г. Максим. По литургији продужен је спровод до села Лопатнице, у сеници нарочито за то приуговорљеној, у којој је Кивот преко ноћи стајао, била је и опет велика вечерња, а сутрадан у среду само јутрења, и одма се пошло даље управо у Студеницу.

Архијереји су били најпре стигли у Студеницу, и дочекавши Кивот, с многочисленим свјашченством и стекавши се народом оног предела, спровели су га до у Церкву Храма Св. Богоотец Јоакима и Ане, сограђену од Св. Стефана Дечанског, где је за ону ноћ престајало. К вечеру истог дана било је беденије у великој саборној Церкви Храма Успенија Богоматере, а у предпоменутој Церкви Св. Богоотец повечерје с каноном молебним к Пресветој Богородици. У четвртак ујутру, по совершенију јутрење у Великој церкви обукли су се опет сви архијереји с многочисленим свјашченством и пошли с литијом до исте Церкве, у којој је јуче Кивот положен био. Из ове изнесе га братство Манастира и

однесе пред западна врата Велике Саборне Цркве. Сад понесу Кивот с литијом око Цркве обучени свјашченици једанпут, чиновници други пут, кметови трећи пут и спусте га пред западне двери исте Велике Цркве. Затим прихвате последњи пут сами архијереји и унесу га у Велику Цркву, од Св. Симеона отца Св. Краља саграђену, и положи на своје место између царски и јужни двери пред престолним иконама. У то време оспу на пољу плотуни с пуцњавом прангија, које су и за цело време Божиствене литургије одговарале. По овоме следовала је Божиствена литургија с благодаренијем, коју је служио г. архиепископ и митрополит с многочисленим свјашченством. На њој је игумана Гаврила произвео во архимандрита студеничког, и на концу говорио је слово сходно самом совершившем се торжеству.

У петак ујутру, служио је службу г. Никифор и произвео је јеромонаха Викентија, предваритељно од братства по пристојећем му праву изабраног, во игумана студеничког, по које совершенију следовало је разлазак собраног бившег на ово торжество народа.

Сами спровод у путу био је овако устројен: напред је ношен барјак Св. Краља, за њим следовала је половина позвани на торжество посланика народни; пред самим Кивотом ишло је свјашченство необучено, и по четири обучена свјашченика, који су с пјенијем из Србљака благовољеније присуствујући умножавали. За Кивотом ишао је свагда по један од архијереја, уз њега и за њим чиновници, свјашченство, кметови, грађани и остали њима присојединивши се народ.

С восхишченијем било је видети, с каковим је усереденијем народ обитавајући дуж пута, који је спровод ишао, к истому притицао, с каквим је благословенијем Кивот спроводио, с каквом ли је побожностију овом отечественом Свјатитељу своје страхопочитаније усердним целиванијем указивао. Уз пут и на конацима било је у изобију к дочеку толиког народа. На лицу свакога видела се жива радост, и сваки је себе за сретна вмењевао, што је могао Кивот Свјатитеља понети или га целивати.“

Дурковић-Јакшић, на основу једног рукописа који је пронађен у заоставштини митрополита Михаила Јовановића, доноси и ове појединости: „Кивот је био у спремљеном сандуку са 'моткама' за ношење на пут. У Сугубини био је ручак, у селу Медвеђу народ је целивао мошти, у Чукујеvcу народ је начелником среским Ристом Туцаковићем приредио ручак, а по преласку моста на Морави, где Ибар се улива, Милисав Перунички дочекао је са војском и са 'црвеним' барјацима, а пратио спровод до Карановца, у тамошњу цркву, где је спремио вечеру. У Лопатници биле су спремљене 'млоге сенице' – колибе за преноћиште, па се одагле отишло преко Маглића и Ђаковачке планине у Студеницу. Сутрадан, по доласку у Студеницу, 'сав народ, који је Светог Краља пратио, и сваки по свом могућству и хотјенију' дао је на служавник прилог. Тада су сви прилози износили укупно 14 400 гроша.“

Јоаникије (Нешковић), владика шабачки (1849-1854) и ужички (1854-1873), пострижник каленићки, 1857. године на имању овог манастира у селу Прерадовцу сазидао је подрум и над њим цркву посвећену Светом Симону Монаху чије су се мошти више од две деценије налазиле у Каленићу.

За чланак о пресељењима моштију Стефана Првовенчаног, С. Станојевић је од јеромонаха жичког Антима Драговића прибавио податке о склањању из Студенице кивота са моштима Светог краља током аустроугарске окупације у Првом светском рату: кивот је 31. октобра 1915. године однет из Студенице у Рашку, одакле је пренет у Митровицу, па у Пећ. Из Пећи је однет 22. новембра у Острог, где је стигао 2. децембра. После ослобођења однет је из Острога 14. априла 1919. године, па је преко Никшића, Рисна, Зеленике, Брода и Земуна донет у Београд. Из Београда је однет 29. априла, па је преко Аранђеловца, Рудника, Горњег Милановца, Чачка, стигао у Студеницу 31. маја 1919. године.

Снежана Цанковић

НЕКАДАШЊА ЦРКВА СВЕТОГ НИКОЛЕ МИРЛИКИЈСКОГ У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

Током XVIII века, у периоду између Пожаревачког 1718. и Београдског мира 1739. године, тадашња Хасан-пашина Паланка¹ ушла је у састав новоосвојених територија Хабзбуршке монархије. Поставши тако део *Краљевине Србије*² под аустријском влашћу, где је краљевску титулу имао хабзбуршки цар, њени мештани били су укључени у такозвану народну милицију. Као и за време турске владавине, Хасан-пашина Паланка остала је шанац и имала је задатак обезбеђивања Цариградског друма. Захваљујући таквом положају, многи путописци пролазили су или коначили у њој, због чега су нам данас њихова сведочења од изузетне вредности.

Након успостављања аустријске владавине у новооснованој *Краљевини Србији*, српска етнија, захваљујући свом војном ангажовању и учествовању у рату, бива ослобођена од неких дажбина, па поред тога добија и нека друга права и слободе. Пример је да народ у тадашњој Хасан-пашиној Паланци добија своју богомољу, мада у мало специфичном облику. Иако се о изгледу Паланке из времена аустријске владавине не зна пуно, ипак захваљујући извештајима црквених достојанственика знамо за постојање цркве Светог Николе.

О изгледу, стању, као и инвентару храма Светог Николе наилазимо у извештајима вице-егзарха Јосифа Стојановића 1732. године, као и митрополитовог егзарха Максима Радковића 1733. године. За нас свакако значајнији због више података је извештај Максима Радковића³, који је те 1733. године вршио визитацију и у Хасан-пашиној Паланци. Како Максим Радковић истиче, поменута црква била је заправо турска џамија која је након аустријског освајања претворена у православни храм.⁴ Зна се да је током овог периода сасвим уобичајена пракса била претварање затекнутих џамија у православне или католичке цркве.⁵ Из још ранијих путописа, од којих је веома прецизан путопис Евлије Челебије⁶ из 1660. године, сазнајемо да је Хасан-пашина Паланка имала џамију. Такође, и код француског путописца Мишела Киклеа који је кроз Србију пролазио 1658. године наилазимо на сведочења о Паланци.

Да је црква била посвећена Светом Николи сазнајемо из поменутог извештаја митрополитовог егзарха, који почиње „Црков во имја светитеља Господња Николаја“.⁷ Даље бележи да је зидана од камена, као и димензије: по дужини 12,3 m, ширина је 9,8 m, а висина 4 m.⁸ Свод цркве је раван, прекривен циглом. За потребе богослужења, олтарски простор сазидан је од камена повезаног блатом 1732. године, али без свода, највероватније привремено покривен неким материјалом. Храм је имао улаз на западу, као и вестибил на северној страни. На цркви је било укупно осам прозора, од којих је један отворен на дозиданој олтарској апсиди, два највероватније изнад олтарске апсиде, затим у наосу на северном зиду један, на јужном зиду два, и на западном зиду такође два прозора. У олтару се налазила Часна трпеза од камена на стубу, димензија 0,8 x 1,3 m. На Часној трпези егзарх

бележи две плаштанице, доња је од белог платна, горња од осликане чоје. Ту се налази и антиминос митрополита Мојсеја Петровића освештан 1719. године. Поменути антиминос цркви Светог Николе послао је 1732. године владика Максим Несторовић и за њега је било плаћено три дуката. Уз ово, бивши архиепископски и митрополијски намесник Максим Несторовић дао је благослов паланачкој цркви за вршење свете службе.

Веома детаљан визитациони извештај наводи да се на антиминосу налази *Јеванђеље* на српском, као и *Литургија*, такође на српском. Обе су књиге припада-

ле оцу Петру, ондашњем свештенику. Поред наведеног, на Часној трпези налазили су се дарохранилница и два чирака од туча. Проскомидија, која је била ниша у зиду, имала је такође две плаштанице, једну од дебелог белог платна, док је друга била од турске чоје. Воздух је од црвене свиле проткан мусулом и постављен белим платном. Ту се још налазио мањи путир од жутог лима, као и мали дискос од истог материјала, кашика, копље и звездица, затим дарци над дискосом од зеленог платна, а над путиром од зелене свиле. Пописани су и један фелон од црвене мусулне свиле, стихар плаветан, наруквице и појас свештеника Петра, као и један епитрахил од жуте свиле са везом. Кадioniца је од туча, док од богослужбених књига црква поседује

још један *Псалтир* и *Саборник*, такође оца Петра. Овај попис односи се само на инвентар затечен у цркви, док ће касније у разговорима са свештеницима Петром и Стефаном егзарх Максим забележити шта још поседују од богослужбених књига и одежди.

Описујући олтарску преграду, наводи да је до пола зидана каменом, од пола је од дрвета. Поред Царких двери, постоје северна и јужна врата. На Царским дверима налазила се уобичајена сцена Благовести, док су изнад ње били ликови царева Давида и Соломона. Са десне стране налазила је се велика престона икона Господа Исуса Христа, за коју се каже да је „старописана“⁹, што нас наводи на идеју да је реч о зографском сликарству. Постављене су и иконе Васкрсења Лазаревог и Светог Јована Претече. Са леве стране налазила се Богородичина икона такође већих димензија, а до ње икона Свете Тројице. Иконостас је имао и катапетазму од плаветног и белог платна, док је завеса над северним дверима била осликана. Према запису Максима Радковића, другу зону иконостаса чиниле су три иконе мањих димензија и то са представама Богородице, Ваведења и Светог Николе. Последњу зону чини крст, сведено осликан, док је изнад њега била још једна Богородичина икона. Испред саме преграде налазили су се дрвени чираци са великим свећама. У јужном делу предолтарског простора, највероватније на некој врсти постоља, налазила се икона Светог Николе, патрона храма.

Црква није била освештана и то се наглашава на почетку извештаја. А на крају, констатује се да црква нема столове. Нема ни звона, већ се користи клепало. Такође нема умиваоницу и припрату, па се извештај завршава са напоменом шта је још цркви неопходно. Инсистира се на изради олтарског свода, као и на крчењу храма, затим заповеда да се направи умиваоница, купи *Октоих* и по освећењу нова плаштаница: „Које јесмо заповједали, да скоро са тим приправни буду.“¹⁰

Осим описа храмова, овакве визитације односиле су се и на свештенство, како би се утврдио степен образовања свештеника и оспособљености за службу. Ово је био први корак ка преко потребној реформи у циљу побољшања општих прилика у Цркви. Извештај о визитацији вице-егзарха Јосифа Стојановића помиње у Хасан-пашиној Паланци свештенике Симеона, Петра и Стефана.¹¹ Свештеник Стефан Кузмановић из Ошаонице, села у Метохији, уз допуштење владике арадског, бившег намесника, обављао је службу у овом храму од 1732. године, иако је у вароши боравио од 1729.¹² У извештају Максима Радковића наилазимо на белешке о двојици свештеника који су те 1733. године обављали службу при храму светог Николе у Хасан-пашиној Паланци. Дакле, помиње се свештеник Петар Нинковић родом из Беркасова код Шида,¹³ који се 1733. већ четири године налазио на овој парохији, као и свештеник Стефан рођен у Драгашеву, од оца Арсенија Ђорђевића, који је паланачки парох постао 1729. године. Поред детаљних биографија двојице свештеника и пописа њихове имовине, извештај садржи резултате провере свештеничке спреме од стране егзарха Радковића. Настојао је да им постави нека од суштинских питања која се односе на службу, али убацивши и неко потпитање којим је, стиче се утисак, желео да их збуни и тако додатно провери њихово

знање. Након испитивања веома строгог егзарха, следе „исправленије“, које је имало за циљ подучавање о претходно постављеном питању.

Извештаји овакве природе показали су се као изузетно важни, често као једини извори о животу у Хасан-пашиној Паланци у првој половини XVIII века. Иако су оба визитациона извештаја веома исцрпни, прецизни и богати многим детаљима, неке од важних података ипак не налазимо. Када је реч о локацији на којој се налазила црква Светог Николе немамо поуздано сазнање. Без сумње, црква је била бивша џамија прилагођена за хришћанско богослужење. Мада су је и ранији путописци видели и помињали, немамо тачну локацију. Међутим, на основу извора из раздобља које следи, може се закључити да је место на коме се налазила џамија, па црква, и онда опет џамија, било континуирано поштовано као култно. У периоду након ослобођења Србије од Турака, могуће је да је опет иста та џамија била поново претворена у православно богомољу, али ју је највероватније тридесетих година XIX века, због лошег стања у коме се налазила, заменила црква брвнара.¹⁴ Ову брвнару на истом месту, дакле старом култном месту, замениће зидана црква Преображења Господњег крајем XIX века.¹⁵

напомене:

¹ Назив потиче од Хасан-паше који је непосредни оснивач тадашње Паланке. Варошица ће ово име носити до 1878. године, након чега ће се називати само Паланка, Б. Перуничкић, *Смедеревска Паланка и околина*, Београд, 1980, 12.

² О томе у: Д. Ј. Поповић, *Србија и Београд од Пожаревачког до Београдског мира (1718-1739)*, Београд, 1950.

³ Максим Радковић био је егзарх београдског митрополита Викентија Јовановића, по чијем је налогу 1733. године обишао северни и северо-источни део Србије, с циљем да испита и опише опште стање у коме се налазе цркве, свештеници и народ.

⁴ Г. Витковић, *Извештај Максима Радковића, егзарха београдског митрополита*, Гласник СУД, Београд, 1882, 191.

⁵ Нарочито у првом периоду аустријске владавине долази до претварања џамија у хришћанске богомоље. Такав случај имамо и у Крагујевцу, Параћину, Чачку, Смедереву, Гроцкој и Коларима, о томе у: Д. Ј. Поповић, наведено дело, 151-152.

⁶ Евлија Челеби, *Путопис – одломци о југословенским земљама*, приредио Х. Шабановић, Сарајево, 1954, 69.

⁷ Г. Витковић, н. д., 190.

⁸ Мере су дате у „кловторима“ (хвати), „пједима“ (педаљима) и стопама.

⁹ Г. Витковић, н. д., 191.

¹⁰ Г. Витковић, н. д., 192.

¹¹ А. Милошевић, *Хасан-пашина Паланка под аустријском влашћу 1718-1739. године*, Митолошки зборник 25, 331-333.

¹² Отац Симеон навео је да се редовно исповедао оцу Лазару који је такође служио у Хасан-пашиној Паланци. Највероватније да је поменути свештеник преминуо када је ова визитација обављана.

¹³ Извештај садржи биографије поменутог свештеника, податке о пореклу, његовим родитељима, образовању, имовинском стању и начину живота у породици, Г. Витковић, н. д., 218-219.

¹⁴ А. Милошевић, *Црква Св. Илије у Смедеревској Паланци*, Смедеревска Паланка, 2006, 23.

¹⁵ С. Цанковић, *Сликарство Цркве Преображења Господњег у Смедеревској Паланци: прилог проучавању српског сликарства са почетка XX века*, Смедеревски зборник 4, Смедеревево 2013, 185-211.

ЗАЛАГАЊЕ ЗА ЗАЈЕДНИЧКО ДОБРО

Са благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, у понедељак, 30. октобра у Богословији Свети Јован Златоусти одржан је стручни скуп на тему „Партиципација верских медија у остваривању јавног интереса у информисању“. Скуп је организовао Радио Златоусти Српске православне Епархије шумадијске, а на њему се окупило петнаестак медија из десет градова у Србији.

На скупу се говорило о томе шта је опште добро и како правити такав медијски програм који ће оснаживати опште добро, са посебним освртом на очување културног идентитета, унапређење правне и социјалне државе, информисање особа са инвалидитетом и других мањинских група, као и слободног развоја личности деце и омладине. Скуп је замишљен као сусрет уредника из православних, римокатоличких и исламских медија и то штампаних, електронских и информатичких.

На почетку скупа присутне је поздравио протојереј Милић Марковић, главни уредник Радија Златоусти подсетивши на речи Владике шумадијског Г. Јована на дан када је на Петровдан 2009. године овај медиј основан: да црквени радио „треба да буде звоно, које позива на молитву“.

„Свих ових година Радио Златоусти управо то и чини са циљем да верни народ позове на молитву, односно, да народ има лични однос са Богом, и да пројави своју веру у Цркви и у своме животу. Они који су са Богом, пре свега треба да сведоче истину“, истакао је отац Милић, додавши да је за све верске медије, поред тога што позивају на молитву и заједницу са Богом, као и за све оне који су у верским медијима, остваривање јавних интереса један од примарних циљева. Он је подсетио на Устав Републике Србије и Европску конвенцију о људским правима у којима стоји „да сваки човек има право на благовремено, правовремено и потпуно објективно информисање“.

Стручни скуп финансијски је помогло Министарство културе и информисања Републике Србије, па је испред министарства учеснике скупа поздравила Драгица Благојевић, самостални саветник Министарства културе и информисања Републике Србије.

На почетку прве сесије др Татјана Вулић, ванредни професор на Департману за комунологију и новинарство Филозофског факултета у Нишу, обзиром да је Радио Златоусти основан на Петровдан, подсетила је на историјску чињеницу да су се управо на Петровдан у Крагујевцу чули први захтеви за слободу говора у Србији, од чланова Народне скупштине 1848. године, које је окупио Јеврем Грујић, тада млади писар. Она је говорила и о (пра)почецима појма јавности и јавног интереса уопште од античких агора, римског Сената до теорије Јиргена Хабермаса, која јасно дефинише јавне, наспрам парцијалних, приватних и личних интереса, па сами тим и програме и медије који заступају у својој уредничкој концепцији јавни интерес наспрам пуких забавних и комерцијалних садржаја, подсетивши да су и по закону о јавном интересу у информисању медији у обавези да информишу, образују и поуче.

„До почетка деведесетих година прошлог века, медијски простор за све верске медије био је потпуно затворен. Данас, пак, `презентовање верских учења` не можемо да замислимо без верских медија“, истакла је она, додавши да је СПЦ разноврсношћу својих медија, разумела изазове новог доба и посредством електронских и дигиталних медија ствара позитиван утисак и шири духовност новим генерацијама.

О овој теми са православно-теолошко гледишта говорио је протојереј стафрофор др Зоран Крстић, професор Социологије хришћанства на Православном богословском факултету у Београду и ректор крагујевачке Богословије Свети Јован Златоусти.

По њему, начелно питање је како уопште вер-

ски медији могу да партиципирају питања од општег јавног интереса, обзиром да су они специфични медији, другим речима да је уређивачка концепција оваквих медија усмерена искључиво на верујуће људе и решавање искључиво питања Цркве или одређене друге верујуће заједнице?

„Или можемо у одређеним, бројним ставовима хришћанства да пронађемо основу за један много шири

подневну сесију водила је Гордана Јоцић, уредница „Златоустог“.

У другом делу скупа своја искуства са присутницима поделили су гости и представници римокатоличких и исламских медија: монисњор др Андрија Анишић, главни и одговорни уредник Радија Марија из Суботице, Муедиб Шахиновић, координатор медија и медијских активности Исламске заједнице Србије и Салахудин Фетић, главни и одговорни уредник Гласа Ислама. И њихов општи закључак био је да су баш верски медији најпозванији да осим вере говоре о свим сегментима људског живота.

Званичан део скупа чија је тема била „Партиципација верских медија у остваривању јавног интереса у информисању“, завршио је својим излагањем Срећко Петровић, оперативни уредник листа Православље и Теолошки погледи, нагласивши колико су и сви штампани медији које основао Свети Архијерејски Синод СПЦ дали велики допринос писању о бројним друштвеним проблемима не само у нашој земљи већ и у свету.

После званичног дела скупа уследила је веома жива и богата дискусија чији је општи закључак био да верски медији морају да реагују и прате сва друштвена збивања, да баш на том пољу и плану буду смели, јер „црква никада није крила истину“, али и да за разлику од осталих медија морају увек да инсистирају на високој професионалности, тачности, истини, објективности и високоморалним и етичким циљевима.

По мишљењу др Зорана Крстића, скуп у Крагујевцу подстакао је неколико различитих тема од којих је свака заслужила посебан научни скуп.

приступ. Задатак верских медија је да омогући различитим друштвеним групама да информису јавност у вези са стварим од јавног интереса. То подразумева отвореност верских медија за шире друштвене теме. Постоји дилема, чиме треба да се баве верски медији? У области информисања верски медији треба да буду отворени за све друштвене теме. Разлог томе, јер хришћанство је у основи социјално-делатна религија, је решавање друштвених проблема. То је наш културолошки задатак. Ако је хришћанство обликовало европску културу и чак је `породило`, то данас не може да стане, и не би ни требало, а решавање животних проблема јесте најважнији део сваке културе. Јер, култура је бесмислена ако не решава суштинска питања човека и његове свакодневице а у свему томе религија има изузетан значај. Свако појединачно питање има своју духовну димензију“, сматра др Крстић, чији је закључак да је циљ и мисија верских медија – залагање за заједничко (опште) добро.

По мишљењу Гордане Јоцић, одговорне уреднице Радија Златоусти и иницијаторке овог скупа, радио чији је уредник је и медиј заједнице.

„Иако је наш оснивач СПЦ, односно Епархија шумадијска, ми нисмо искључиво верски медији. Наша визија је да морамо да служимо грађанима локалне средине у којој живимо и радимо и да благовремено одговоримо на потребе те заједнице. Грешимо када програм конципирамо на основу онога што ми желимо да представимо публици, а не на основу онога што њу заиста интересује“, изјавила је она, додавши да су њени највећи изазови и дилеме као уредника верског медија успостављање односа колико у програму треба да буду заступљене верске, а колико остале друштвене теме и проналажење праве мере информисање о вери и информисања о заједници. По њој скуп је и замишљен као размена искуства свих позваних медија.

Први део скупа модерирала је Александра Цветковић, новинарка Радија Златоусти, а другу, по-

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.com

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

www.eparhija.com

Ксенија Лученко

ОСТРВО ОТКРОВЕЊА

Девог октобра прославља се Свети апостол Јован Богослов, једини од апостола који је умро природном смрћу у дубокој старости. Један од најтајанственијих догађаја у историји човечанства догодио се Јовану Богослову на невеликом грчком острву Патмос, где је он одведен у прогонство.

Патмос је острво површине 34 квадратна километра насељено са тек нешто више од 2500 људи. На први поглед ничим се не разликује од других грчких острва: исте издужене линије између мора и аутопута окружује плажа, исте беле виле са плавим вратима и капцима, такође се туристи сакупљају по најживописнијим местима да би посматрали залазак сунца над морем. Али треба разговарати са локалним становницима и схватићеш о Патмосу главно: сав живот овде – и економски и метафизички – зависи од манастира Светог Јована Богослова.

У време Римске империје Патмос је био место робије, где су прогнаници радили у каменоломима у којима се вадио мермер. Апостол Јован, који је проповедао хришћанство у Ефесу, био је за време императора Домицијана послат на Патмос заједно са својим учеником Прохором. Вероватно услови робије нису били сувише жестоки, и апостол је имао релативну слободу кретања. Неко време живео је са Прохором у пећини у планинама. Управо овде Јован је издиктирао ученику књигу која је ушла у корпус Новог Завета под насловом „Апокалипса” или „Откровење Јована Богослова”. На мистички начин Свети Дух је открио апостолу слике будућег човечанства, краја историје и Спаситељевог Другог доласка у свет. После тога Јован је проживео дуг живот: вратио се у Ефес, написао Јеванђеље и умро у дубокој старости, окружен ученицима. А невелико острвце у Егејском мору постаће заувек уписано у сакралну географију света као место где је човечанство у лику Светог Јована примило Откровење Божије. Данас

сваки ходочасник или туриста има могућност да својим рукама дотакне сводове пећине која се по предању затресла када је Дух Свети разговарао са Јованом, и има прилику да осети топлину камена на којем се одмарала глава апостола, док је овде спавао.

„Самовластан и самовољан”

Манастир светог Јована Богослова, који већ дуже од 900 година остаје један од центара грчког црквеног живота, био је основан од стране преподобног Христула у XI веку. Он и данас изгледа као типична средњовековна тврђава – моћна фортификациона грађевина на врху горе која доминира над острвом.

Манастир је 1088. године примио булу византијског императора Алексија I Комнина, у којој су објавили да је „самовластан и самовољан”, да је слободан од опорезивања. Од тог часа манастир, а с њим и само острво имају посебан статус. С црквене тачке гледишта, Патмос се показује као ставропигијални, то јест не улази у састав ниједне епархије, него се директно потчињава Константинопољском патријарху. Намесник манастира такође носи титулу патријаршијског егзарха острва Патмос (до 1947. године, када су Додеканска острва, којима припада Патмос, ушла у састав грчке државе, егзарх манастира остваривао је и врховну административну власт на острву).

Са државне тачке гледишта Патмосу је додељен статус националног парка: на њему никада неће бити аеродрома, забрањена је изградња вишеспратница. Ако узмемо у обзир да многи житељи до овог часа обитавају у кућама, изграђеним у облику крста, онада је чак и за постављање стаклених и сунчаних батерија неопходна сагласност инспекције за заштиту споменика.

Од 2000. године манастиром управља архимандрит Антипа (Никтарис). Родио се у Аустралији у породици грчких емиграната, али је одрастао на Патмосу и овде примио основно богословско образовање у Патмоској

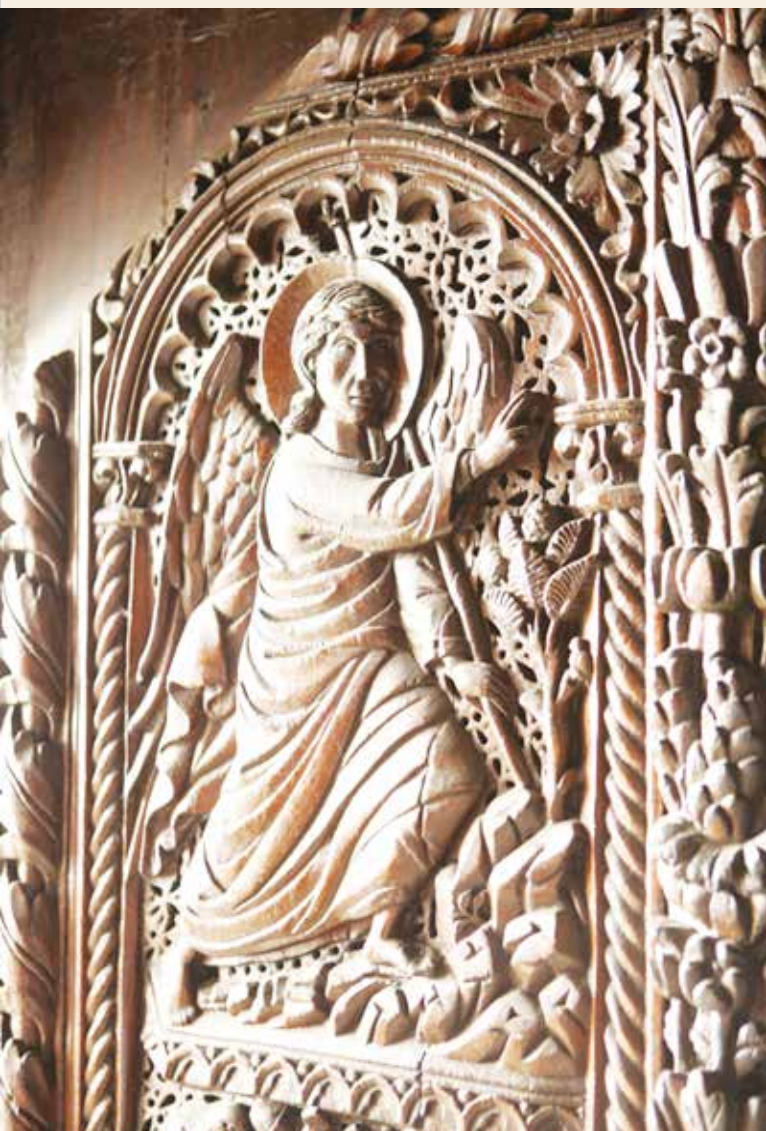

црквеној школи. Цео његов живот је, без обзира на дугачке периоде учења и служења на Агону, повезан са острвом, манастиром и књигом Откровења. Архимандрит Антипа бави се тумачењем Апокалипсе за савременог читаоца. „Отворите Откровење Јована Богослова”, каже архимандрит Антипа, „и прочитаћете све о садашњој кризи, о ономе што нас очекује у најближој будућности, и у одвојеној перспективи. Све је нама, хришћанима, открио Господ преко свога апостола. Текст Апокалипсе је реалистичан. Зато се од нас тражи само унутрашњи духовни рад да бисмо прихватили оно што нам је Господ открио пре 2000 година”.

Блага

Средином XX века на Патмосу је живео старац Амфилохије (Макрис), помен на њега поштује се у целом грчком свету, свестрано испитујући перспективе његове канонизације. Он је овде основао женску монашку заједницу Благости Пресвете Богородице, која је временом постала манастир, и дуго година руководио је сестрама. Старац Амфилохије је сматрао да један од главних изазова који стоји пред човечанством јесу еколошки проблеми. Патмос је у тим годинама практично био огољен, стеновит, са земљом изгорелом од сунца. Старац Амфилохије је овде пренео са суседних острва саднице бора који се раширио по целом острву и сада пружа сеновитост и додаје патмоском ваздуху, поред морских мириса, постојан аромат четинара.

Архимандрит Антипа, тумачећи Апокалипсу, такође говори о еколошким проблемима: „Господ нас је створио и предао је човеку власт над светом, над Земљом, над оним што је насељава и што на њој расте. И Господ ће нас питати, позвати на одговорност, како смо сачували поверено нам наслеђе – јесмо ли га умножили или уништили? Уништење живота на планети противно је Богу и човеку као Божијем створењу. Зато позивамо да се замислите над тим, да бисмо сачували Божији свет онаквим каквим га је Господ замислио”.

Али поред Богом створене природне лепоте, Патмос је један од најубедљивијих примера људског стваралаштва надахнутог хришћанским откровењем и осећањем Божијег присуства. Манастир Светог Јована Богослова није само место где се скоро хиљаду година не прекида молитва и савшава Литургија, него и интелектуална и стваралачка тачка привлачења православних из целог света.

У манастирској библиотеци чува се јединствена збирка древних рукописа. Данас се овде може набројати више од хиљаду манускрипата богословског садржаја, 125 докумената византијске епохе, које у основи карактеришу везе манастира са Константинопољском патријаршијом, укључујући оригинал буле (хрисовуље) императора Алексија I Комнина, која је даровала манастиру посебан статус. Најстарији рукопис из манастирске збирке потиче из VIII века.

Старинских штампаних књига, које представљају библиографску вредност, у манастирском складишту је око три хиљаде. Далеко од тога да су све оне богословског садржаја: сусрећу се и дела грчких философа, и песничке збирке, и антологије епиграма. Монаси не само да чувају и каталогизују књиге и манускрипте, у манастиру постоји радионица, у којој се насељеници баве рестаурацијом старих издања. Манастирска ризница де факто је музеј, збирка икона и производа хришћанске уметности. Најстарије иконе које се чувају на Патмосу датирају из XI–XIII века. Византијских икона сачувало се свега осам, међу њима задивљује минијатурно изображење Светог Николе из XI века, израђено у техници мозаика. Али највећи део експоната – иконе, ризе, богослужбени сасуди, утвари, престоци и напрсни крстови – потичу из периода XVI–XVIII века. Икона „Ево човека”, постављена у манастирској ризници, припада кисту Ел Грека. Задивљујућа је посебност манастирске ризнице: у њој се нашло места и за античке прехришћанске експонате, на пример, за главу Диониса, и за сведочанства турске најезде, као што су писмене наредбе турских султана, датиране у период XIV–XV века.

Патмос претендује на то да буде лечилишно место, где ће одмарати туристи из целог света. Посебне наде полажу се на Русију као земљу блиску Грцима по вери и менталитету, али тешко је себи представити како туриста може доћи на Патмос немајући никакву религиозну мотивацију. Посету Патмосу боље је објединити са другим Додеканским острвима (на пример, са Родосом и Кососом) или Кикладским архипелагом (Тинос, Милос, Парос).

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвеиштво Епископ шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 1. октобра 2017. године до 30. новембра 2017. године

Осветити:

Темеље за трпезар при храму Силаска Светога Духа у Цервцу, Архијерејско намесништво крагујевачко, 5. октобра 2017. године;

Храм Светог Деспота Стефана у Белосавцима, Архијерејско намесништво младеновачко, 15. октобра 2017. године;

Иконостас за храм Светог Деспота Стефана у Белосавцима, Архијерејско намесништво младеновачко, 15. октобра 2017. године;

Темеље за парохијски дом при храму Вознесења Господњег у Ђуриселу, Архијерејско намесништво крагујевачко, 26. октобра 2017. године;

Темеље за храм Преображења Господњег у Остриковцу, Архијерејско намесништво беличко, 28. октобра 2017. године;

Темеље за парохијски дом при храму Светог пророка Илије у Бањи, Архијерејско намесништво орашачко, 19. новембра 2017. године;

Темеље за храм Свих Светих на Светињи, Архијерејско намесништво крагујевачко, 27. новембра 2017. године.

Рукоположити:

Александра Ђорђевића у чин ђакона 26. новембра 2017. године у капели Светог Јована Златоуста у истоименој Богословији у Крагујевцу.

Рукопроизвести у чин чтеца:

Миодрага Николића из Тулежа;
Милоша Михајловића из Лазаревца;
Михаила Голића из Доњих Комарица;
Радишу Голубовића из Конатица;
Зарију Петровића из Крагујевца.

Одликовати:

Правом ношења напрсног крста

Протојереја Србољуба Марковића, пензионисаног пароха лаповског у Лапову, Архијерејско намесништво рачанско;

Чином протојереја

Протонамесника Слободана Раковића, привременог пароха другог аранђеловачког при храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу, Архијерејско намесништво орашачко;

Протонамесника Владана Јовановића, привременог пароха рабровачко-белосавачког у Рабровцу, Архијерејско намесништво младеновачко;

Правом ношења црвеног појаса

Ђакона Немању Искића, парохијског ђакона аранђеловачког при храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу, Архијерејско намесништво орашачко;

Орденом Светог Саве II степена

Дејана Димитријевића из Миросалца;

Орденом Светог Симеона Мироточивог

Протојереја ставрофора Живомира Миловановића;

Бранка Спасојевића из Аранђеловца;

Витомира Димитријевића из Аранђеловца;

Проф. др Радивоја Николића из Крагујевца;

Др Зорицу Савовић из Крагујевца;

Тихомира Тимотијевића из Аранђеловца;

Орденом Војска Карађорђа

Витомира Димитријевића из Миросалца;

Јована Јовановића из Аранђеловца;

Драгана Рељића из Тополе;

Слободана Симића из Варварина;

Архијерејском граматом признања

Др Ненада Ђоковића из Крагујевца;

Зориславу Цветковић из Аранђеловца;

Горана Станичића из Буковика;

Косту Чоловића из Бање;

Стевана Шушу из Бање;

Зорана Станојевића из Аранђеловца;

Архијерејском граматом захвалности

Игора Лакића из Бање;

Предрага Ковачевића из Бање;

Душана Петровића из Горње Трешњевице.

Поставити:

Јереја Драгишу Богичевића на дужност привременог пароха шестог крагујевачког при храму Силаска Светога Духа (Стара црква) у Крагујевцу, Архијерејско намесништво лепеничко;

Протонамесника Сашу Огњановића на дужност привременог пароха другог рековачког при храму Светог Романа Српског у Рековцу, Архијерејско намесништво левачко;

Протојереја Александра Гајића на дужност помоћника архијерејског намесника беличког у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко;

Новорукоположеног ђакона Александра Ђорђевића на дужност парохијског ђакона аеродромског при храму Светог Саве у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко.

Преместити:

Јереја Драгишу Богичевића, досадашњег привременог пароха другог рековачког при храму Светог Романа Српског у Рековцу, Архијерејско намесништво левачко, на дужност привременог пароха шестог крагујевачког при храму Силаска Светога Духа (Стара црква) у Крагујевцу, Архијерејско намесништво лепеничко;

Протонамесника Сашу Огњановића, досадашњег привременог пароха другог белошевачког при храму Светог великомученика косовског кнеза Лазара у Крагујевцу, Архијерејско намесништво лепеничко, на дужност привременог пароха другог рековачког при храму Светог Романа Српског у Рековцу, Архијерејско намесништво левачко.

Поверити у опслуживање:

Протојереју ставрофору Љубомиру Радићу, привременом пароху трећем белошевачког при храму Светог великомученика косовског кнеза Лазара у Крагујевцу, упражњену парохију другу белошевачку при храму Светог великомученика косовског кнеза Лазара у Крагујевцу, Архијерејско намесништво лепеничко;

Протојереју Драгославу Петровићу, привременом пароху првом рековачком при храму Светог Романа Српског у Рековцу, упражњену парохију другу рековачку при храму Светог Романа Српског у Рековцу, Архијерејско намесништво левачко.

Разрешити:

Братство храма Силаска Светога Духа (Стара црква) у Крагујевцу даље дужности опслуживања упражњене парохије шесте крагујевачке при храму Силаска Светога Духа (Стара црква) у Крагујевцу, Архијерејско намесништво лепеничко;

Протојереја Драгослава Петровића, привременог пароха првог рековачког при храму Светог Романа Српског у Рековцу, даље дужности опслуживања упражњене парохије друге рековачке при храму Светог Романа Српског у Рековцу, Архијерејско намесништво левачко;

Протојереја ставрофора Живомира Миловановића, пензионисаног пароха становљанског у Крагујевцу, даље дужности духовника у Клиничком центру у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Јереја Милоша Антонијевића дужности привременог пароха влакчанског у Влачки, Архијерејско намесништво опленачко, сходно пресуди Великог Црквеног суда СПЦ (ВЦС бр. 182/17 од 25. априла 2017. године), којом је именовани лишен свештеничког чина.

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНІСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. октобра 2017. године до 30. новембра 2017. године

ОКТОБАР 2017:**1. октобар 2017:**

Саслуживао Његовој светости Господину Иринеју, патријарху српском, на Литургији у цркви Успења Пресвете Богородице у Шибенику, током које је за Епископа далматинског хиротонисан архимандрит Никодим Косовић.

2. октобар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

3. октобар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица.

4. октобар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Посетио цркву Светог Атанасија Великог у Селевцу ради неггледања радова на живописању цркве.

5. октобар 2017:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Служио у Благовештенској цркви у Рајковцу код Младеновца опело Зорану Панићу;
Освештао темеље трпезара при цркви Силаска Светога Духа у Цервцу.

6. октобар 2017 – Зачеће Светог Јована Крститеља:

Служио Литургију у цркви Зачећа Светог Јована Крститеља у Јовановцу и пререзао славски колач поводом храмовне славе;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Посетио свештеника Бранислава Матића поводом крсне славе.

7. октобар 2017 – Преподобни Симон Монах:

Служио Литургију у манастиру Прерадовцу и пререзао славски колач поводом славе манастирске цркве;
Венчао у младеновачкој цркви Успења Пресвете Богородице Михаила и Ђурђицу Аврамовић.

8. октобар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог архангела Гаврила у Јарушицама;
Венчао у цркве Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром Александра и Јовану Ђорђевић.

9. октобар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Георгија на Опленцу и парастос краљу Александру Карађорђевићу поводом осамдесет треће годишњице упокојења; током Литургије крстио малу Марту.

10. октобар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица.
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

11. октобар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

12. октобар 2017:

Служио Литургију у манастиру Вољавчи у Страгарима;
Примио митрополите Антиохијске цркве, аркадијског Господина Василија, хуранског Господина Саву и немачког и средњоевропског Господина Исака.

13. октобар 2017:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Посетио, у пратњи митрополита из Антиохије, Карађорђеву цркву у Тополи, задужбинску цркву на Опленцу и цркве у Аранђеловцу.

14. октобар 2017 – Покров Пресвете Богородице:

Служио, уз саслужење митрополита из Антиохијске цркве, Литургију у Покровској цркви у Јагодини; пререзао славски колач поводом храмовне славе;
Примио извођаче радова на цркви Светог Саве у Београду.

15. октобар 2017:

Освештао цркву Светог деспота Стефана Лазаревића у Бело-савцима у којој је служио Литургију; надлежног свештеника Владимира Јовановића одликовао протојерејским чином.

16. октобар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

17. октобар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;

Присуствовао у Дому Војске у Београду представљају књиге протојереја ставрофора др Саве Јовића *Јеванђељски мотиви у еписким народним песмама*;

Учествовао у Великим Црљенима на донаторској вечери ради прикупљања средстава за изградњу зграде Епархијског архива.

18. октобар 2017:

Служио у манстиру Драчи Литургију и четрдесетодневни парастос монахињи Марти.

19. октобар 2017 – Свети апостол Тома:

Служио Литургију у цркви Светог апостола Томе у Конатицама и пререзао славски колач поводом црквене славе;

Посетио село Велики Борак ради надгледања радова на изградњи нове цркве;

Посетио село Бабе ради надгледања радова на изградњи Епархијске куће.

20. октобар 2017:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

21. октобар 2017:

Служио Литургију у цркви Новомученика Крагујевачких у Крагујевцу – Шумарице и пререзао славски колач поводом црквене славе;

Служио у Шумарицама Молебан Новомученицима Крагујевачким;

Венчао у крагујевачкој Саборној цркви Јована и Ивану;

22. октобар 2017:

Служио Литургију у цркви Силаска Светог Духа у Крагујевцу – Корићани.

23. октобар 2017 – Прослављање седамдесетогодишњице оснивања Шумадијске епархије:

Служио у Саборној цркви у Крагујевцу Литургију и парастос Владици Валеријану Стефановићу, првом Епископу шумадијском, поводом 41. године од упокојења;

Отворио у конференцијској дворани хотела *Крагујевац* научни скуп *Значај одлука Светог архијерејског сабора 1947. године за историју Српске православне Цркве*, поводом прослављања седамдесетогодишњице оснивања Шумадијске епархије;

Приредио у Владичанском двору у Крагујевцу пријед за учесника научног скупа.

24. октобар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

25. октобар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;

Посетио Међународни сајам књига у Београду.

26. октобар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог Григорија Богослова у Грошници;

Освештао темеље за парохиски дом при цркви Вазнесења Господњег у Ђуриселу;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

Служио бденије у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради.

27. октобар 2017 – Света Петка:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради и пререзао славски колач поводом црквене славе;

Посетио, заједно са Његовим преосвештенством Господином др Игнатијем, Епископом браничевским, Драгишу Милојевића у Ждрелу поводом крсне славе.

28. октобар 2017:

Служио Литургију у цркви Вазнесења Господњег у Сопоту;

Освештао у селу Остриковцу код Јагодине темеље за цркву Вазнесења Господњег коју подиже Драгиша Милојевић.

29. октобар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог Николе у Миросаљцима;

На Светињи обишао радове на изградњи темеља за нову цркву.

30. октобар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Примио Његово пеосвештенство Господина Андреја, Епископа аустријско-швајцарског.

31. октобар 2017 – Свети апостол и јеванђелист Лука:

Служио Литургију у цркви Светог апостола и јеванђелисте Луке у Младеновцу и пререао славски колач поводом црквене славе;
Председавао у Београду седници Одбора СПЦ за довршење храма Светог Саве на Врачару.

НОВЕМБАР 2017:

1. новембар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

2. новембар 2017:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Примио Ђорђа и Драгицу Николић из Чикага.

3. новембар 2017:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Примио групу грађана из Хрватске и Далмације;
Присуствовао на Природно-математичком факултету у Крагујевцу приредби коју је организовало Удружење гуслара.

4. новембар 2017:

Служио Литургију у Преображенској цркви у Смедеревској Паланци током које је крстио малу Љубицу, кћерку ђакона Александра Јаћимовића;
Присуствовао у Сопоту Сабору фрулаша који организује манастир Тресије:

5. новембар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог архангела Гаврила у Аранђеловцу – Врбичкој цркви.

6. новембар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;
Председавао семинару за свештенике Крагујевачког архијерејског намесништва: *Свето писмо и проповед* (предавачи професори Православног богословског факултета др Предраг Драгутиновић и др Родољуб Кубат).

7. новембар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Служио бденије у манастиру Светог великомученика Димитрија у Бајчетини.

8. новембар 2017 – Свети великомученик Димитрије:

Служио Литургију у манастиру Светог Димитрија у Бајчетини и пререао славски колач поводом славе манастирске цркве;

Посетио протојереја ставрофора мр Рајка Стефановића поводом крсне славе.

9. новембар 2017:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

10. новембар 2017:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Примио глумца Мирка Бабића, првака крагујевачког Књажевско српског театра.

11. новембар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу; у лазаревачком парохијском дому отворио изложбу о династији Романових;
Отворио у лазаревачкој градској сали сајам вина;
Посетио у Брајковцу заједницу *Земља живих* и разговарао са житељима заједнице.

12. новембар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог архангела Гаврила у Буковику;
Освештао звоно за нову цркву Светог архангела Михаила у Буковику.

13. новембар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;
Састао се у Патријаршији СПЦ са Његовом светошћу Господином Иринејем, патријархом српским;
Председавао седници Одбора за довршетак храма Светог Саве на Врачару.

14. новембар 2017 – Свети Врачеви:

Служио Литургију у капели Клиничко-болничког центра у Крагујевцу и пререао славски колач поводом славе капеле;
Пререао у Саборној крагујевачкој цркви славски колач Српском лекарском друштву;
Посетио Његово преосвештенство Господина др Игнатија, Епископа браничевског поводом крсне славе.

15. новембар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Учествовао у раду Светог архијерејског синода СПЦ.

16. новембар 2017 – Ђурђиц, крсна слава Епископа Господина Јована:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Приредио славски ручак за многобројне званице.

17. новембар 2017:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

18. новембар 2017:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Посетио протојереја ставрофора Милована Антонијевића поводом крсне славе;
Служио у Саранову годишњи парастос катихети Драгану Степковићу.

19. новембар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог пророка Илије у Бањи и освештао темеље за парохијски дом при овом храму.

20. новембар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

21. новембар 2017 – Аранђеловдан:

Служио Литургију у цркви Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу и пререзао славски колач протојереју ставрофору Мићи Ћирковићу;

Посетио породицу Радише Пљакића, потпредседника Епархијског савета, поводом крсне славе;

Посетио Његово преосвештенство Господина др Јустина, епископа жичког, поводом крсне славе.

22. новембар 2017:

Служио Литургију у манастиру Дивостину и освештао икону Светог Нектарија Егинског коју је манастиру поклонили Слободан Симић из Варварина.

23. новембар 2017:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

Председавао седници Одбора за довршетак храма Светог Саве на Врачару.

24. новембар 2017:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

Учествовао у прослави Дана Факултета инжењерских наука у Крагујевцу.

25. новембар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог Николаја у Тулежу;

Посетио цркву брвнару Светих апостола Петра и Павла у Даросави ради надгледања радова на рестаурацији ове цркве;

Посетио цркву Светог архангела Михаила у Буковику ради надгледања радова на њеној изградњи;

Крстио у аранђеловачкој цркви Светих апостола Петра и Павла малог Богдана.

Одредио место за изградњу нове цркве на аранђеловачком гробљу Рисовачи;

Служио Бденије у крагујевачкој богословији Светог Јована Златоустог.

26. новембар 2017 – Свети Јован Златоусти, слава Крагујевачке богословије:

Служио Литургију у школском храму крагујевачке Богословије Светог Јована Златоустог и пререзао славски колач поводом славе ове богословске школе;

рукоположио у чин ђакон Александра Ђорђевића; рукопроизвео у чин чтеца Михаила Голића, Зарију Петровића, Радишу Голубовића и Милоша Михајловића.

27. новембар 2017:

Служио Литургију у школском храму Крагујевачке богословије и парастос ктиторима;

Састао се у Патријаршији СПЦ са Његовом светошћу Господином Иринејем, патријархом српским, члановима Светог архијерејског синода СПЦ и члановима Одбора за довршавање храма Светог Саве на Врачару;

Освештао темеље за нову цркву Свих Светих на Светињи.

28. новембар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

29. новембар 2017:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

30. новембар 2017:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

ДЕЧИЈА СТРАНА

„КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УБИ У ЊЕГА“

СВЕТЛОСТ СВЕТУ

Појам светлости има важну улогу у хришћанству од самог почетка. Христос је светлост света и Он шаље своје ученике да и они буду светлост том свету.

Ево неких цитата из Новог завета о Исусу као светлости:

Јеванђеље по Јовану 1, 4-9: „У Њему беше живот и живот беше светлост људима. И светлост светли у тами и тама је не обузе. Би човек, послан од Бога, по имену Јован. Овај дође за сведочанство, да сведочи о светлости, да сви верују кроз њега. Он не беше светлост, него да сведочи о светлости. Беше светлост истинита која обасјава сваког човека који долази на свет.“

Јеванђеље по Јовану 8, 12: „Исус им опет рече говорећи: Ја сам светлост свету; ко иде за мном, неће ходити у тами, него ће имати светлост живота.“

Јеванђеље по Јовану 12, 35: „А Исус им рече. Још је мало времена светлост са вама; идите док светлост имате, да вас тама не обузме; а ко иде по тами, не зна куд иде.“

Ови одломци, узети заједно, решавају велику енигму. Прошло је време када је све било тајна: иза астрономије беше тајна; иза физике – тајна; иза хемије – опет тајна; иза свега – тајна. Али сада знамо име тајне: Исус Христос! У Њему и кроз Њега све су ствари постале. У Њему и кроз Њега све ствари се спајају и сједињују. У Њему се открива сва истина. У Њему тама одступа. Јер Он је светлост света!

У нашем крштењу светлост смењује таму. Током крштења кум се окреће ка западу, месту заласка сунца. Запад симболизује таму, а она је симбол зла, смрти и ђавола. Окрећући се западу, кум се три пута одриче господара таме и његових злодела. Затим се кум окреће на другу страну. Окренувши се лицем ка истоку где сунце излази, свештеник пита кума, пошто се већ одрекао таме, да ли се сједињује са Христом, светлошћу света. Кум даје потврдан одговор. Одрекавши се таме окретањем од запада ка истоку, „онај који се одриче ђавола“, каже Свети Амвросије, „окреће се Христу и гледа га лицем у лице.“

Молитве крштења позивају Бога да оног ко се крштава учини „дететом светлости.“ Поука из Јеванђеља која се чита на крштењу налаже новокрштеној особи да испуњава Велику дужност: „Идите, дакле, и научите све народе, крстећи их у име Оца и Сина и Светога Духа, учећи их да држе све што сам вам заповедио и, ево, ја сам са вама у све дане до свршетка века. Амин“ (Јеванђеље по Матеју 28, 19-20).

Андреј Ткачов, протојереј

АНЂЕЛСКА ПЕСМА

Покољења смењују једна друго као таласи који налећу један за другим на обалу мора. Ако Бог каже нешто важно једном покољењу, друго покољење, пристигло за њиховим трагом, може то да заборави. А треће каже: „Ја ништа не знам. Мени нико није рекао”. Зато најважније ствари Господ говори пред лицем неба и земље. То су верни сведоци. Од дана стварања и до дана огњеног Суда они се неће изменити. Међу њима живи човек, ногама ослањајући земљу и устремљујући лице ка небу. Они подсећају, ако је потребно, заборавног човека на оно што су слушали једанпут.

„Слушај, небо, говорићу; и земља нека чује говор уста мојих”, ово је глас Мојсија који предсказује казне за одступање од Бога (Понз. 32, 1). „Чујте, небеса, и слушај земљу, зато што говори Господ”, ово је глас Исаије, који гор-

ко тугује зато што се Мојсијева предсказања о одступању дешавају пред његовим очима (Ис. 1, 2). А ево и треће песме, али већ није изобличујућа, већ радосна, која сједињује небо и земљу у овој јединственој ноћи, која се никада не понавља и никада не заборавља. „Слава на висинама Богу, и на земљи мир, међу људима добра воља!”

Анђели са неба запевали су о томе да на земљу долази мир. Мир је дошао у виду маленог Детета, које се родило у пећини. Анђели су певали о чињеници која се догодила. Мир – то је Христос. Он се родио. Он је већ на земљи.

Анђели знају више него човек, али и они не знају све. Будућност је скривена од њих и тајнама Божијим диве се заједно са човеком. Они су вероватно мислили да су ово светли и радосни служитељи Оваплоћења, да ће сада, када се Владика населио међу људе, они престати да злопамте и горде се, да лажу и краду, да блудниче и врачају. Имали су све основе да мисле да ће се људи изненадити

Божанственој милости онако како су се задивили они сами. „Они ће се обрадовати и истовремено устрептати”, мислили су небески појци, „они ће се научити да воле и промениће живот онако као што мењају стару одећу за нову”.

И стадоше да се чуде. Већ следећи пут људи су се понашали непредвиђено.

На почетку су хтели да убију Христа. Још се у ваздуху проносио ехо анђелске песме, а у витлејемској околини већ су се разлегали очајнички крици. То су војници пред очима мајки убијали одојчад. И Христос, тек родивши се, постао је избеглица. Навикли да скривају лица при погледу на Славу Божију, Анђели су покривали лица гледајући по кољ

деце и пратећи погледом Јосифа и Марију како се удаљавају са Младенцем.

„Мир је већ на земљи”, мислили су чисти духови, „али много времена ће проћи док људи пусте овај мир у своје срце”. Они су сада јасно схватали да

ће историја човечанства бити исто тако сложена као што је била сложена и страшна до овог часа, а можда и више. Они који заправо заволе Христа, можда ће такође бити малобројни – као што је ових неколико пастира, којима су они певали – у поређењу са свим становницима Витлејема. Њима је проницљиви анђелски ум већ предвидео у будућности судар светости – коју је донео са собом Младенац – са грехом, брбљивим, који

грозно сикће, који не жели да умре.

„Њима ће бити веома тешко”, рекао је један од анђела другоме.

„Помисли како ће Господу бити тешко да живи међу њима и носи на себи њихове немоћи”, одговори други.

„Потребна им је вера”, додаде трећи. „Биће добро ако не забораве речи наше песме. Хајде да је отпевамо још једном. Јер она је тако добра!”

Они су је отпевали још једном, али већ не за људе, већ за себе. Јер је то била нова песма, коју нико и никада није певао не само на земљи, него чак и на небу.

Они нису погрешили, ови светли служитељи Рођења. Наш живот није постао лакши, али зато се у њему појавио циљ. Ради тога да би се на земљи зацарио трајан и безуслован мир, свакоме од нас предстоји да пусти Христа у своје срце. И свако ко је пробао то да достигне, зна колико је тежак овај труд.

Ми се трудимо. Тиха светлост из витлејемске пећине осветљава нам пут. Када падамо услед греха или умора, анђели журе са небеса нама у помоћ. А ми понављамо њихову песму сваки пут уочи читања шестопсалмија:

„Слава на висинама Богу и на земљи мир, међу људима добра воља!”

Превео са руског Горан Дабетић

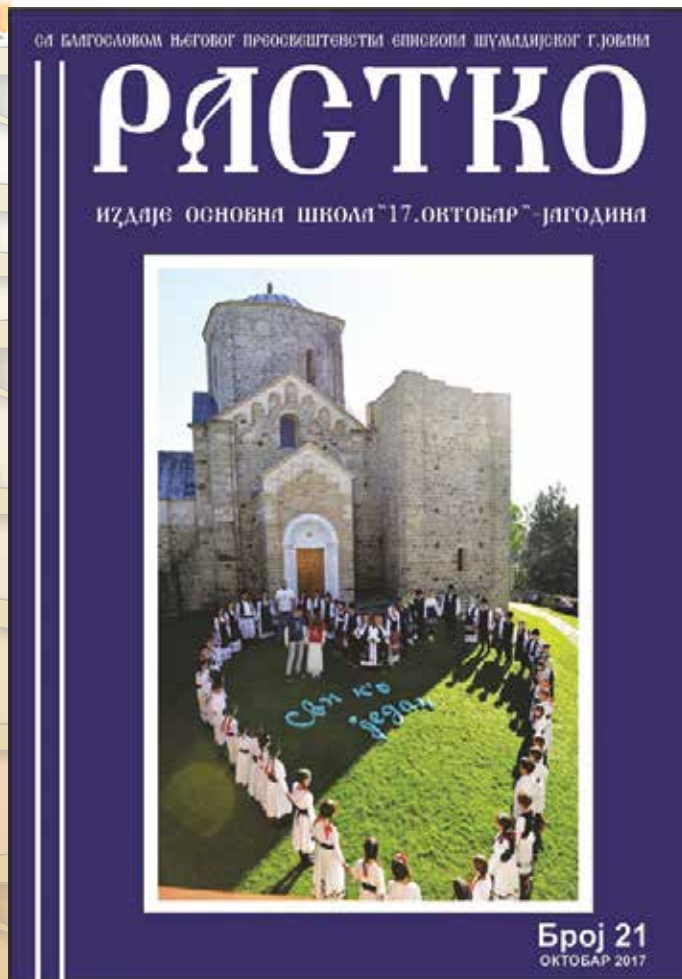

НОВИ БРОЈ СВЕТОСАВСКОГ ЧАСОПИСА „РАСТКО“

Промоција 21. броја часописа „Растко“ одржана је 16. октобра 2017. године, у оквиру прослављања Дана школе, у мултимедијалној сали ОШ „17. Октобар“, уз присуство наставника, ученика, многобројних гостију и великог броја телевизијских екипа.

Честитајући свима присутним Дан школе, новинари су представили часопис.

У овом броју, објављен је и интервју са Весном Павловић, задуженом за односе са јавношћу у акцији „Обновимо себе – Подигнимо Ступове“, која је и редитељ спота „Заволи, Воли“, у коме су, поред многобројних познатих личности, узели учешћа и ученици наше школе, а који је намењен болесној деци и сиромашним породицама.

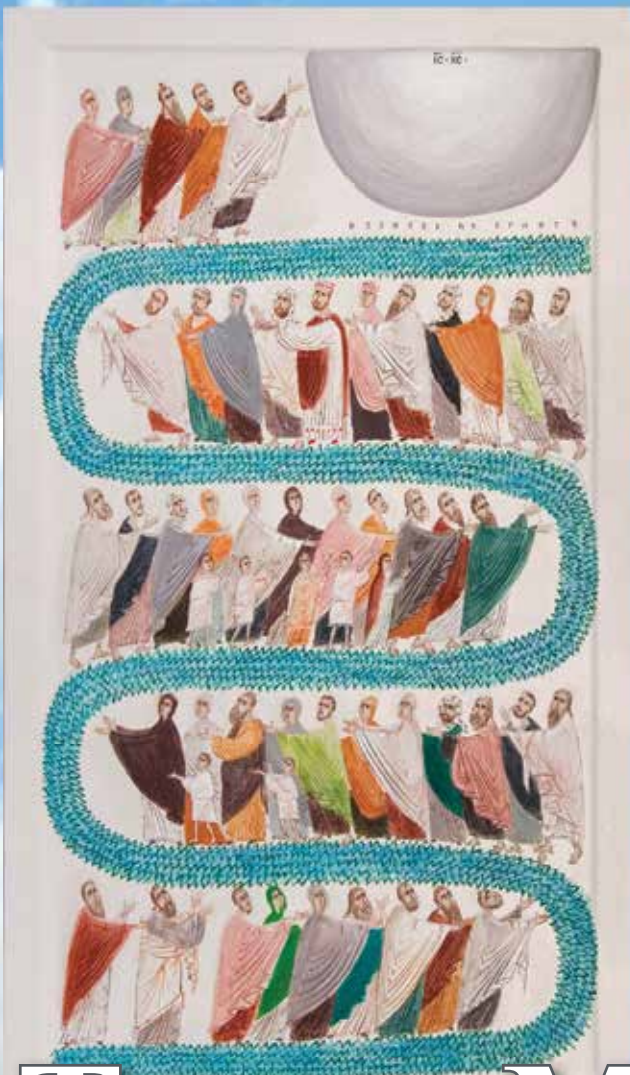
Новинари су у наставку истакли да је у овом броју између осталог објављено педесет дечијих цртежа, поред веома занимљивих текстова који су писали ученици новинари, треба истаћи текст Нинослава Станојловића који нам говори на занимљив, а пре свега научни начин о мајци Светог Саве, светој Анастасији (Ани). Ту треба додати и текст учитеља Владимира Мићовића о последњем српском цару.

Часопис излази са благословом Његовог преосвештенства Епископа шумедијског Г. Јована. По одобрењу директора школе Биљане Милановић, главни и одговорни уредник часописа је вероучитељ Борис Милосављевић. Редакцију часописа чине: Марина Антонијевић, педагог школе, протођакон Нинослав Дирак, вероучитељ, Нинослав Станојловић, професор историје, Владимир Мићовић, учитељ, и Мијат Миљковић, ученик 6. разреда. За лектуру текста задужен је професор српског језика Маја Алексић. Часопис излази два пута годишње, на дан школе 17. октобра и на Савиндан.

Овај 21. број часописа, који излази 11. година за редом има за циљ да нас приближи нашим коренима и да деца оно што носе дубоко у себи искажу кроз цртеже и текстове, у којима се свакако и пре свега налази Господ Христос, чијим путем нас је повео Свети Сава, а што нам и данас сведоче свети људи нашег времена.

За крај су новинари све подсетили на важне хришћанске поруке: „Будимо људи“, „Какве су ти мисли такав ти је живот“, „Бог ти је даровао, даруј и ти“....

Борис Милосављевић, вероучитељ

Православна галерија

Тодор Митровић

www.kalenic.rs

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

Н О В А И З Д А Њ А

Александар Шмеман
БЕСЕДЕ НА
РАДИЈУ СЛОБОДА **1**

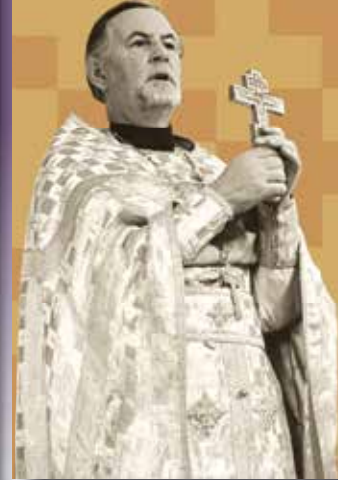
Каленик

Александар Шмеман
БЕСЕДЕ НА
РАДИЈУ СЛОБОДА **2**

Каленик

Александар Шмеман
БЕСЕДЕ НА
РАДИЈУ СЛОБОДА **3**

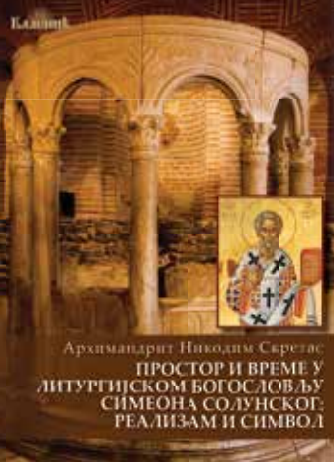

Каленик

Роберт Луис Вилкен
Дух ранохришћанске мисли
Тражење лица Божијег

Каленик

Архимандрит Никодим Сретас
ПРОСТОР И ВРЕМЕ У
ЛИТУРГИЈСКОМ БОГОСЛОВЉУ
СИМЕОНА СОЛУНСКОГ:
РЕАЛИЗАМ И СИМВОЛ

Филотеј Фарос

НА ПОЛА ПУТА
Изазови и перспективе средњег доба

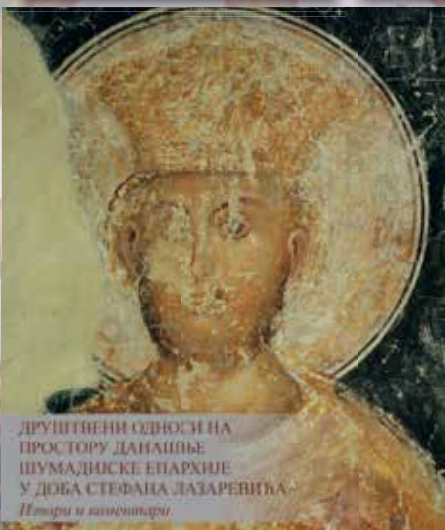
Каленик

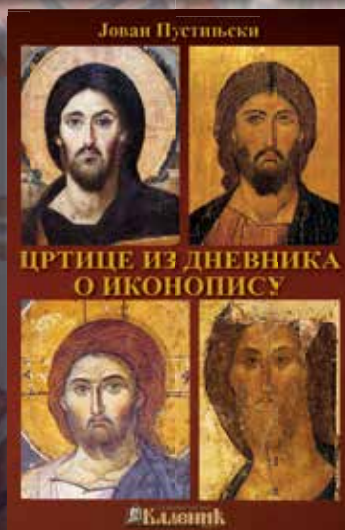
ЕУТАНАЗИЈА ИЗ
ПРАВОСЛАВНЕ
ПЕРСПЕКТИВЕ

Мултимедијални
присупни проблем

Каленик

ДРУШТВЕНИ ОДНОСИ НА
ПРОСТОРУ ДАНАШЊЕ
ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ
У ДОБА СТЕФАНА ЛАЗАРЕВИЋА
Историја и историјари

Јован Пустњески

ЦРТИЦЕ ИЗ ДНЕВНИКА
О ИКОНОПИСУ

Каленик

потражите
наш нови
каталог издања